HANUŠOVSKÉ noviny

1. číslo • ročník XVII • marec 2019

V tomto čísle:

HANUŠOVSKÉ DVOJČATÁ AKO PRVÉ V PREŠOVSKEJ PÔRODNICI

Str. 5

PÝTAME SA

Ing. Márie Jenčíkovej, dobrovoľníčky pri Klube detskej nádeje v Prešove

AKÉ TO JE VENOVAŤ ČASŤ SVOJHO VOĽNÉHO ČASU MALÝM ONKOPACIENTOM

Str. 10

INTERVIEW

DNES MÔŽEME BYŤ LEPŠÍ AKO VČERA

Rozhovor s novým prednostom MsÚ v Hanušovciach nad Topľou

Str. 12

JÁN ČURLÍK, DROBNOCHOVATEĽ

Str. 24

Milí občania Hanušoviec nad Topľou,

keď som bol ešte študentom na strednej škole, jedného dňa sa mi do mysle vrylo posolstvo od Jána Amosa Komenského. Znie takto: „Človeče, vyber si vecí niekoľko, lebo mnohosť rozptyľuje a nemnohosť sústreďuje. A vyber si to najlepšie, lebo jedna dobrá vec je cennejšia než mnoho menej dobrých. A tých najlepších vecí v živote sa pevne drž a nenechaj sa zapliesť v mnohosti a malichernosti.“

Komenský nás v týchto svojich slovách nabáda, aby sme sa vo svojich životoch rozhodli venovať svoj čas tomu, čo je skutočne dôležité. Vyzýva nás, aby sme oddelili zrno od pliev. Ak prestaneme venovať čas malichernostiam, potom budeme mať čas na všetko podstatné. Napríklad ja osobne odkedy som pred rokmi zásadne obmedzil sledovanie televízie, mám vyslovene more času na všetko možné.

Preto prajem aj Vám, aby ste si našli dostatok času nielen pre zmysluplnú prácu, záujmy, ale hlavne pre svojich najbližších. Čas, tento vzácny poklad, venujte predovšetkým deťom, rodine a svojim priateľom. Nech máte veľa inšpirácie, síl a odvahy na plnenie predsavzatí, plánov či snov. Želám Vám stretnutia s dobroprajnými ľuďmi, v ktorých prúdi ušľachtilosť a múdrosť. Prajem Vám mnoho podnetných a osviežujúcich rozhovorov s tými, v očiach ktorých svietia hviezdy.

Robte dobré skutky. Vysádzajte stromy. Skrášľujte okolie. Darujte krv. Separujte odpady. Použiteľné veci dávajte ďalej. Chváľte, ak si to niekto zaslúži. Pomôžte tým, ktorým život neprial. Obnovujte staré priateľstvá, lebo starý priateľ je ako staré víno, ktoré jej tým lepšie, čím je staršie. A pamätajte, najlepšie sa zachraňuje svet od seba. Veľké veci sa nerodia z večera do rána, ale sú zložené z tisícov malých skutkov.

Želám Vám dobré zdravie. Nech sa tešíte z maličkostí, ktoré Vás postretnú. Nech Vás verne sprevádzajú radosť v srdci a úsmev na tvári. Pokojné a pohodové dni prajem!

PhDr. Štefan Straka
primátor mesta
Hanušovce nad Topľou

Jar

Porazila vládu zimy.
Nad krajinou
Zakrúžili sťahovavé vtáky.
Privolali slnko, pobozkali kvety,
vytvorili symbiózu sŕdc.
Ožila vrava na uliciach,
do hôr, lesov, polí a lúk
navrátil sa čulý ruch,
láskou precitol každý kút.
... ľahnem si do trávy,
počúvam šumenie vánku,
kvety mi nôtia uspávanku,
zvony zvonia a deň spieva.
Tak ľahko mi je na srdci –
veď sa oteplieva.

Mgr. Marta Lehetová

Počas úvodných mesiacov svojej činnosti som sa usiloval o dôkladné zmapovanie situácie v meste a na mestskom úrade. Na základe získaných poznatkov som sa rozhodol pre zavedenie viacerých zmien, o ktorých sa domnievam, že by mali byť prospešné pre občanov mesta. Je toho veľa, čo sa udialo. V krátkosti predstavím aspoň niekoľko ukážok z toho, na čom pracujeme.

Realizované projekty - rekonštrukcie stavieb

Dom kultúry

V hodnote vyše 700 tisíc € prebieha predovšetkým zateplenie objektu, výmena strešnej krytiny, okien, svietidiel, elektrických rozvodov, kotlov a radiátorov. Stavba je financovaná z Operačného programu Kvalita životného prostredia v správe Ministerstva životného prostredia SR. Ukončenie prác je plánované v auguste/septembri 2019. Aktuálne hľadáme zdroje na financovanie rekonštrukcie interiéru domu kultúry, hlavne kinosály, javiska a vestibulu, tiež prístupového schodiska.

Foto: (aga)

Základná umelecká škola

Investícia vo výške 90 tisíc € je financovaná z príspevku Úradu vlády SR a tiež - ako takmer pri všetkých stavebných projektoch - so spolufinancovaním mesta Hanušovce nad Topľou. V septembri 2019 by mal nájsť vo vytvorenom priestore svoj domov tanečný odbor ZUŠ, ktorá financuje kúpu podlahy. V apríli 2019 chceme podať žiadosť na Environmentálny fond, cez ktorý sa budeme uchádzať o peniaze na zateplenie budovy, kúpu a montáž nového kotla, radiátorov a vzduchotechniky.

Foto: Štefan Straka

Vypracované projekty a podané žiadosti o dotáciu

Obnova multifunkčného ihriska pri ZŠ a výstavba detského ihriska v areáli MŠ

Žiadosť bola podaná v marci 2019, pričom príspevok v celkovej výške 30.125 € požadujeme od Úradu splnomocnenca vlády SR pre mládež a šport. Na fotke je približná vízia želanej podoby multifunkčného ihriska.

Foto: zdroj - internet

Tiež boli podané ďalšie žiadosti o nenávratný finančný príspevok:

- **na obnovu kamerového systému** z Ministerstva vnútra SR a
- **na tvorbu územnoplánovacej dokumentácie** z Ministerstva dopravy a výstavby SR.

Príprava projektov

Výstavba kanalizácie – ulice Jarmočná/Slovenská

Iniciatíva reaguje na havarijnú situáciu v tzv. Mokrej štvrti. Je pripravovaná v kooperácii s Východoslovenskou vodárenskou spoločnosťou (VVS), a.s. V roku 2019 chceme zabezpečiť vypra-

Foto: Miloš Kmec

covanie projektovej dokumentácie, potrebných povolení a zapracovanie projektu do plánu investičných akcií VVS. Boli by sme radi, ak by sa stavba uskutočnila v roku 2020.

Údržba a správa nehnuteľností

Príkladom je čistenie potokov, ktoré sa rozbehlo počas februára. V prvom rade sa začali odstraňovať náletové dreviny. Cez dohodnutú súčinnosť so Slovenským vodohospodárskym podnikom by sa mala v roku 2019 uskutočniť aj prvá etapa odstraňovania nánosov z korýt potokov.

Foto: Štefan Straka

Vytváranie partnerstiev

Kľúčom k tomu, aby rozmanité činnosti mohli byť úspešné, je komunikácia a spolupráca. Preto počas úvodu svojej činnosti sme venovali energiu i diskusiám s rôznymi miestnymi aktérmi. Bolo tomu tak i počas stretnutia **zástupcov mesta** (prednosta, primátor a zástupca primátora) **s predstaviteľmi cirkví** (Martin Telepun, Pavol Seman, Eva a Martin Škarupovci)

Foto: Gabriela Sabová

Nezabúdame však ani na to, že je nutné **vytváranie dobrých vzťahov aj s predstaviteľmi súkromného sektora, mimovládnych organizácií, či štátnej správy**. V tomto kontexte sa intenzívne angažuje zástupca primátora Jozef Varga. Vďaka jeho kontaktom a pozvaniu mohlo mesto na stretnutí v Malom kaštieli priblížiť svoje problémy a potreby **podpredsedovi vlády SR**, ktorým je Richard Raši.

Foto: (aga)

Na zásadné považujem to, aby sa veci v meste otvorene pomenovali. Žije tu skoro 4 tisíc obyvateľov s rozmanitými potrebami a postojmi. Preto niekedy dochádza ku konfliktom, pre riešenie ktorých som vytvoril platformu v podobe tzv. **Zmierovacej rady.** Zmyslom existencie tohto nástroja je hľadanie konsenzu, resp. dohôd v rozmanitých sporoch. V rámci tejto rady by mali byť prijímané závery, ktoré budú ohľaduplné a budú rešpektovať názory rôznych názorových skupín. Prvýkrát sa spomínaný nástroj využil počas zimy, keď sa rozoberali odlišné náhľady občanov (šoférov a sánkujúcich sa) na využitie cesty (medzi Širiavou a Budovateľskou ulicou) pod železničným viaduktom počas dní, keď bola zasnežená. Počas rady sa dohodlo, že predseda komisie pre šport, predseda komisie pre výstavbu, životné prostredie a verejný poriadok v súčinnosti s ďalšími poslancami a primátorom mesta vyberú z viacerých alternatív a zabezpečia realizáciu najlepšieho riešenia, ktoré zaistí v Hanušovciach nad Topľou alternatívnu bezpečnú dráhu pre sánkujúcich sa. Zároveň sa mesto zaviazalo, že na základe výsledkov verejnej diskusie konanej dňa 15. januára 2019 v zasadačke mestského úradu zabezpečí od začiatku zimy 2019/2020 zimnú údržbu tejto cesty a tým umožní prejazd motorových vozidiel.

Čo ma zaujalo?

Foto: Ema Lujza Juričková

Veľmi sa teším z toho, že sa meste rozvíjajú viaceré aktivity, kedy občania mesta nezištne vkladajú svoje úsilie pre pomoc ľuďom a svetu. Takto angažovaných, pozitívne zmýšľajúcich a konajúcich Hanušovčanov - **dobrovoľníkov** - je dosť a v rámci novín budú postupne predstavení.

Začnem priblížením snaženia **Viery Juričkovej**, ktorej záleží na ochrane životného prostredia. Preto naštartovala počas marca 2019 v časti Hurka/Biele piesky jarné upratovanie v prírode. Je výborné, že sa k jej úsiliu pridali aj ďalší nadšení aktivisti, ktorými boli **Ľudmila Kohutová, Klára Kohutová, Filip Goga a Ema Lujza Juričková.**

Svet je zavalený fúrou odpadkov. Preto som vďačný všetkým, ktorí priložia ruku k dielu a pomáhajú k tomu, aby sa stal čistejším, krajším miesto pre život.

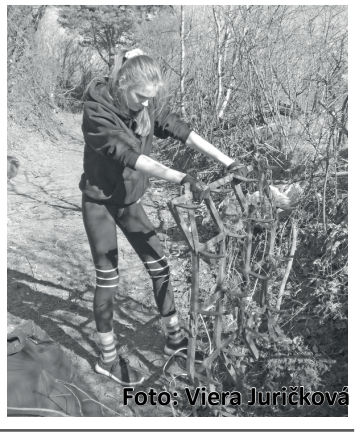
Foto: Viera Juričková

Spracoval:
Štefan Straka – primátor mesta

Ustanovujúce zasadnutie MsZ

V pondelok 10. decembra 2018 sa konalo ustanovujúce zasadnutie nového mestského zastupiteľstva, ktoré vzišlo z výsledkov komunálnych volieb 11. novembra 2018.

Po otvorení zasadnutia MsZ odchádzajúcim primátorom Štefanom Strakom a určení zapisovateľa a overovateľov zápisnice, oficiálne výsledky Komunálnych volieb 2018 prečítala Anna Sopoligová, predsedníčka mestskej volebnej komisie. Zároveň odovzdala osvedčenia o zvolení novozvolenému primátorovi a poslancom. Potom novozvolený primátor PhDr. Štefan Straka zložil sľub, prevzal insígnie a vedenie zasadnutia. Nasledovalo zloženie sľubu novozvolených poslancov a príhovor primátora mesta. Po schválení programu pokračovalo ustanovujúce zasadnutie MsZ voľbou návrhovej komisie. Zastupovaním primátora mesta v zmysle §13b, ods.1 Zákona SNR č.369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov bol poverený poslanec Jozef Varga. Zvolávaním a vedením zasadnutí MsZ v prípadoch podľa príslušných paragrafov zákona o obecnom zriadení bol mestským zastupiteľstvom poverený poslanec Martin Tkáč. Vykonávať akty uzavretia manželstva vo volebnom období 2018-2022 MsZ poverilo primátora mesta PhDr. Štefana Straku, zástupcu primátora Jozefa Vargu a poslankyňu RNDr. Hedvigu Rusinkovú.

Napokon MsZ prerokovalo a zriadilo na toto volebné obdobie sedem komisií, a to:

a. Komisiu finančnú, pre správu majetku mesta a podnikateľskú činnosť;

b. Komisiu pre výstavbu, životné prostredie a verejný poriadok;

c. Komisiu pre zdravotníctvo, sociálne služby a bývanie;

d. Komisiu pre školstvo;

e. Komisiu pre kultúru;

f. Komisiu pre šport;

g. Komisiu na ochranu verejného záujmu pri výkone verejných funkcií.

Ustanovujúceho zasadnutia MsZ sa zúčastnili aj viacerí občania nášho mesta, z nich dvaja požiadali v závere zasadnutia o slovo, aby vyjadrili svoj názor a pripomienky k niektorým prerokovávaným bodom programu.

Poznámka: Všetky uznesenia MsZ sú vyvesené na https://www.hanusovce.sk/samosprava-a-urad/mestske-zastupitelstvo-1/.

Koncoročné mestské podujatia

Členky Hanušovského literárneho klubu Haliklub sa so svojimi priaznivcami v roku 2018 poslednýkrát stretli v utorok 4. decembra, aby cez ľudovú slovesnosť Šariša si pripomenuli zvyky svojich mám a starých mám v predvianočnom období. Celé podujatie sa tak výnimočne rozprávalo len v šarištine. Spomínalo sa na detstvo, osobné i sprostredkované príbehy a prežívania na Ondreja, Mikuláša, Luciu i na Štedrý deň. Trojicu účinkujúcich – Mgr. Helenu Lipčákovú, Mgr. Martu Lehetovú a Mgr. Agátu Krupovú – svojimi spomienkami dopĺňali aj prítomní z klubového publika. V závere všetkých prítomných pohostila chutnými šiškami Mgr. Helena Molitorisová.

V nedeľu 9. decembra 2018 podvečer prišiel aj do Hanušoviec nad Topľou Mikuláš, aby pri Malom kaštieli štedro rozdával darčeky. Za všetkých ho privítal Jozef Varga, vedúci FS Vargovčan. Potom Mikuláš splnil vopred avizovaný sľub a deti voviedol do sveta rozprávok, ktoré si pamätajú aj ich rodičia a starí rodičia. Vonku pod šírym nebom, keď priali aj nebesá, že nespustili ani dážď a ani nemrzlo a nešmýkalo sa, si všetky deti prišli na svoje. Predstavil sa im Macko Uško a svoju naháňačskú exhibíciu predviedli aj Vlk so Zajacom. Vystriedali ich deti so svojimi pesničkami a básničkami. Nakoniec Mikuláš už iba štedro rozdával zo svojich plných košov.

Rozlúčka so starým a uvítanie nového roku

Mesiac december sa ako každoročne niesol v očakávaní Vianoc. Na námestí tohto roku k mestskému adventnému vencu pribudol svetelný anjel s trúbou ako symbol ohlasovania príchodu malého Ježiška. Ako to už býva dlhoročnou tradíciou, nový rok privítali Hanušovčania poriadnym ohňostrojom.

Hanušovské dvojčatá ako prvé v prešovskej pôrodnici

Na Nový rok ráno o 9.05 hod. informoval Prešovský Korzár na základe informácií hovorkyne prešovskej nemocnice Renáty Cenkovej, že ako prvé sa v prešovskej pôrodnici narodili dvojčatá Sebastián a Teodor. Na svet ich za pomoci lekárov na gynekologicko-pôrodníckom oddelení tzv. starej pôrodnice priviedla matka prvorodička Patrícia Gogová z Hanušoviec nad Topľou.

Chlapci sa narodili o 6.48 hod. a o 6.50 hod. Sebastián mal miery 1860 gramov a 43 centimetrov, Teodor pri narodení vážil 2000 gramov a meral presne tak ako jeho brat.

Nových občanov nášho mesta oficiálne uvítal do života primátor mesta PhDr. Štefan Straka v stredu 13. februára 2019. Tohto aktu sa zúčastnili rodičia aj starí rodičia oboch malých bračekov. V kultúrnej vložke účinkovali Bc. Ľubica Tomková a Mgr. Helena Lipčáková.

Zmena úradných hodín mestského úradu

Od 1.4.2019 dochádza k zmene úradných hodín Mestského úradu v Hanušovciach nad Topľou. Úradné hodiny sú jednotné pre mestský úrad aj matriku.

MESTSKÝ ÚRAD
HANUŠOVCE NAD TOPĽOU

ÚRADNÉ HODINY

Pondelok	7:30 – 15:30
Utorok	7:30 – 15:30
Streda	7:30 – 17:30
Štvrtok	**NESTRÁNKOVÝ DEŇ**
Piatok	7:30 – 13:30

Kontakty
Sekretariát: 0902 970 857 sekretariat@hanusovce.sk
Primátor: 0902 970 860 primator@hanusovce.sk

www.hanusovce.sk www.hanusovce.sk www.hanusovce.sk www.hanusovce.sk

Personálna zmena vo vedení múzea

V Krajskom múzeu v Prešove, pod ktoré patrí aj Veľký kaštieľ a archeopark v Hanušovciach nad Topľou, nastala k 1. januáru 2019 personálna zmena v jeho vedení. Z tohto dôvodu sme požiadali o oficiálnu tlačovú správu. V nej je uvedené:

„PhDr. Mária Kotorová, PhD. požiadala zriaďovateľa Krajského múzea v Prešove (Prešovský samosprávny kraj) o uvoľnenie z funkcie k 31. 12. 2018 z osobných dôvodov. Vedením múzea je od 1. 1. 2019 dočasne poverený JUDr. Mgr. Jozef Kušnír, doterajší zástupca riaditeľky, a to do doby, kým z výberového konania nevzíde nový štatutár múzea. Výberové konanie na riaditeľa múzea zatiaľ nebolo vyhlásené, ale zriaďovateľ tak nepochybne urobí v dohľadnej dobe. Plánom súčasného vedenia je skvalitniť výstupy múzejnej prezentácie a zvýšiť atraktivitu podujatí pre verejnosť. V rámci prezentácie plánuje nadviazať na kvalitné výstavy z minulosti.“

Mária Kotorová začínala v hanušovskom múzeu v roku 1986, a to po skončení vysokoškolského štúdia tu pracovala ako odborný pracovník archeológ. Riaditeľkou Vlastivedného múzea v Hanušovciach bola v rokoch 1993-1999 a 2002-2016. Dňa 1. januára 2017, keď hanušovské múzeum stratilo právnu subjektivitu, postúpila do funkcie riaditeľky Krajského múzea v Prešove, kde pôsobila dva roky. Mária Kotorová bola aj dopisovateľkou Hanušovských novín, na stránkach ktorých propagovala najmä svoj odbor – archeológiu a jej výskumné, výstavné, publikačné a iné prezentačné výstupy.

V minulom roku v múzeu ukončili svoje pôsobenie aj ďalší dlhoroční pracovníci, a to historik pre novšie dejiny Mgr. Peter Šafranko a dokumentátorka Mária Tomašková, ktorí odišli do dôchodku. Mgr. Šafranka nahradila historička PhDr. Nikoleta Lattová, PhD. V mesiaci február po materskej dovolenke začala tu znova pracovať archeologička Mgr. Ivana Lešičková. Vedúcim pracovníkom hanušovského kaštieľa je naďalej Ing. Samuel Bruss.

Zimná údržba ciest

Tohtoročná zima bola plná snehovej pokrývky. Na jednej strane radosť zo sánkovania, na druhej starostlivosť o mestské komunikácie. Údržba ciest sa v tomto čase zabezpečovala pomocou traktora, ktorý odhŕňal sneh a zároveň posypával cestu drveným kamenivom a soľou. Na niektorých uliciach (Širiava, Bukovské, Budovateľská...) bolo pre vodiča traktora zabezpečovanie tejto údrž-

by veľmi komplikované, keďže v niektorých úsekoch boli autá parkované po oboch stranách cesty. To znamenalo značné zúženie prejazdového priestoru. Vznikala hrozba, že sa buď nezabezpečí údržba cesty, alebo môže dôjsť ku kolízii traktora so zaparkovanými autami. Z tohto dôvodu boli obyvatelia Hanušoviec nad Topľou – majitelia motorových vozidiel - viackrát vyzývaní mestským rozhlasom k ústretovosti, a to preparkovávať svoje autá do dvorov rodinných domov, resp. počas zasnežených dní parkovať na časti chodníka, a tak rozšíriť priestor pre prejazd traktora.

Fašiangy a plesová sezóna

Ako to už každoročne počas fašiangov býva, ani tohtoročná plesová sezóna nenechala mnohých hlivieť doma v obývačke, ale vylákala ich do spoločnosti na tanečný parket. Mnohí využili ples súboru Vargovčan v Stodolienke u Hricka už 12. januára 2019. Do tanca hrala muzika Milana Rendoša, spievala Marka Mačošková. Školský ples sa uskutočnil v sobotu 9. februára v priestoroch základnej školy. Plesajúcim návštevníkom hrala hudobná skupina Progres, v programe vystúpil FS Oblík a (ne)prišiel kúzelník. U Hricka sa zabávalo aj na Rusnáckom plese 23. februára a 1. marca sa Stodolienka u Hricka stala tiež tanečným a spevavým domom, ktoré zorganizovalo Hornoosvetové stredisko vo Vranove nad Topľou. Tance a piesne z Kamenice nad Cirochou učili Kristína a Peter Vajdovci a Bc. Martina Ťasková, Dis. Art. V reštaurácii Topľa sa 1. marca 2019 takisto veselo fašiangovalo so skupinou Elit. Tohtoročné skutočne dlhé fašiangy boli časom aj pre ďalšie lokálne plesové aktivity.

Oslavy oslobodenia mesta

Ako každoročne, aj tohto roku sme si oslobodenie Hanušoviec nad Topľou 19. januára 1945 jednotkami 107. streleckého zboru gen. por. D. V. Gordejeva pripomenuli kladením vencov k pamätníku padlým v SNP a v 2. svetovej vojne. Pri tejto príležitosti slávnostné príhovory predniesli primátor mesta PhDr. Štefan Straka a predsedníčka ZO SZPB Mgr. Helena Lipčáková. Po ukončení pietneho aktu pozvala riaditeľka MsKS Bc. Ľubica Tomková členov ZO SZPB a organizátorov podujatia do Malého kaštieľa. Po umelecky silnom komornom kultúrnom programe ZUŠ Hanušovce nad Topľou predsedníčka mestskej odbojovej organizácie privítala v ich radoch troch nových členov, čím celkový počet členov ZO SZPB v Hanušovciach nad Topľou dosiahol na začiatku tohto roku číslo 50. Zároveň pani Lipčáková vyjadrila radosť z toho, že do organizácie sa prihlasujú aj mladí ľudia.

Revízie plynových rozvodov

Začiatkom kalendárneho roka 2019 Slovenská revízna a servisná spoločnosť upozorňovala obyvateľov Hanušoviec nad Topľou, že od plynofikácie nášho mesta ubehlo 20 rokov a 90% obyvateľov nemá vykonanú revíziu vonkajších rozvodov plynu od hlavného uzáveru po všetky plynové spotrebiče. Pritom každý majiteľ domu je podľa zákona povinný udržiavať plynové rozvody v dobrom technickom stave. Pracovníci tejto revíznej a servisnej spoločnosti preto vykonávali u Hanušovčanov osobné návštevy a ponúkali možnosť objednať si revízie plynových rozvodov aj spotrebičov.

Úspechy žiakov ZŠ

Ako informovala Základná škola v Hanušovciach nad Topľou, dňa 7. februára 2019 sa hanušovskí nádejní geografi zúčastnili okresného kola Geografickej olympiády v Centre voľného času vo Vranove nad Topľou. Všetci sa stali úspešnými riešiteľmi: piataci Ján Sučko, Matúš Jelo a Simon Leško obsadili 5., 12. a 13. miesto, siedmaci Zuzana Eštvaníková a Ján Kosť 6. a 9. miesto. Najvyššie sa umiestnili deviataci Nina Anna Hliboká – 1. miesto a Martin Sabo – 2. miesto, čím postúpili do krajského kola, ktoré sa uskutoční 11. apríla 2019 v Prešove.

Chrípkové prázdniny

Riaditeľ Základnej školy v Hanušovciach nad Topľou vyhlásil od 12. februára 2019 chrípkové prázdniny z dôvodu zvýšeného výskytu respiračných chorôb. Od 18. do 22. februára 2019 vzápätí na ne nadväzovali jarné prázdniny. Nástup na opätovné riadne vyučovanie bol v pondelok 25. februára 2019.

Historický nábytok a jeho príbeh

Pod týmto názvom sa 7. februára 2019 uskutočnila vernisáž výstavy vo Veľkom kaštieli. V rámci tejto výstavy bola sprístupnená kolekcia historického nábytku zo zbierok tunajšieho múzea spojená s príbehmi ich slávnych majiteľov Dessewffyovcov. Kurátorom výstavy, ktorá potrvá do 29. marca 2019, je Samuel Bruss.

Výstava bola otvorená v hornom foyeri kaštieľa napriek tomu, že ešte stá-

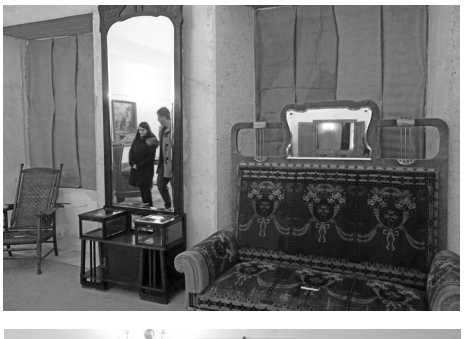

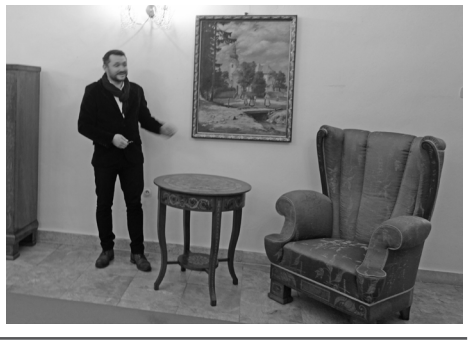

le nie dokončená rekonštrukcia okien a vstupnej fasády. Časť pozadia vystavovaných predmetov pôsobila preto nádychom istej bizarnosti honosného šľachtického sídla.

Zmeny vo vedení mesta

Novembrové komunálne voľby priniesli výmenu nielen na primátorskom poste, ale zmeny v ďalších vedúcich pozíciách. Zastupovaním primátora mesta je v súčasnosti poverený poslanec MsZ Jozef Varga. Okrem toho primátor mesta PhDr. Štefan Straka k 1. januáru 2019 menoval nového prednostu Mestského úradu v Hanušovciach nad Topľou. Doterajšieho prednostu Ing. Miroslava Benču vo funkcii vystriedal PhDr. Slavomír Karabinoš. Bližšie informácie o novom prednostovi MsÚ nájdete v rubrike Interview týchto novín.

Modlitby za jednotu kresťanov

Predposledný januárový týždeň začal spoločnými modlitbami veriacich za jednotu kresťanov v pondelok 21.1.2019 v rímskokatolíckom kostole s nosnou myšlienkou práva a spravodlivosti, na ktorú v homílii upriamil pozornosť gréckokatolícky farár Mgr. Pavol Seman. Ekumenické spoločenstvo veriacich sa nasledujúci deň stretlo pri spoločnej modlitbe v gréckokatolíckom chráme. Pri tejto príležitosti mal kázeň evanjelický farár Mgr. Martin Škarupa. Vyvrcholenie ekumenických modlitieb za jednotu kresťanov a za vzájomné porozumenie a úctu medzi jednotlivými náboženstvami v našom meste sa uskutočnilo v stredu 23.1.2019 v evanjelickom a. v. chráme, kde kázal rímskokatolícky farár ThLic. Martin Telepun. Týchto stretnutí sa veriaci všetkých troch cirkví zúčastnili spoločne v hojnom počte.

Krátke správy a foto pripravila (aga)

Na margo Spoločenskej kroniky

V tejto pravidelnej rubrike Hanušovských novín uvedením mien symbolicky vítame nových občanov mesta, lúčime sa s tými, ktorí nás predišli do večnosti, blahoželáme novomanželom i jubilantom. Na základe nového zákona o ochrane osobných údajov s účinnosťou od 25. mája 2018 sme nútení mať zverejnenie údajov, ktoré nie sú verejne známe, potvrdené súhlasom dotknutej osoby. V tomto prípade nie sú verejne známe údaje o jubilantoch, preto jubilant musí vopred svojím podpisom vyjadriť súhlas so zverejnením v Hanušovských novinách. Ak niektorý z jubilantov nepodpíše predpísaný formulár, jeho meno nie je, resp. nebude uvedené medzi menami ostatných jubilantov.

Údaje v Spoločenskej rubrike Hanušovských novín časovo korešpondujú s obdobím medzi dvomi uzávierkami podobne, ako je to aj v prípade správ, reportáží a iných. Noviny sú vydávané kvartálne (marec, jún, september a december), teda aj údaje v tejto rubrike zahŕňajú kvartálne obdobia, ale s posunom jedného mesiaca k dátumu poslednej uzávierky (december – február; marec – máj; jún – august; september – november).

Toto vysvetlenie podávame v súvislosti s otázkami našich čitateľov, týkajúcich sa uvedenej problematiky.

Mgr. Agáta Krupová
zodpovedná redaktorka

IA MPSVR SR

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky sociálny fond
Európsky fond regionálneho rozvoja

OPERAČNÝ PROGRAM
ĽUDSKÉ ZDROJE

Mesto Hanušovce nad Topľou

realizuje dopytovo-orientovaný projekt

Podpora opatrovateľskej služby v meste

Kód ITMS2014+: 312041R461

Trvanie projektu: január 2019 – február 2021
Výška nenávratného finančného príspevku je 148 200,- €

Poskytovateľom nenávratného finančného príspevku je Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
Sprostredkovateľský orgán Implementačná agentúra Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

„Priestor na vašu príležitosť"

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje

www.esf.gov.sk www.employment.gov.sk www.ia.gov.sk

Informácia o projekte OZ Miniregión 21 na pomoc mladým nezamestnaným

OZ Miniregión 21 ukončilo v októbri minulého roka projekt na podporu mladých nezamestnaných z nášho regiónu s názvom: Podpora zamestnanosti obcí mikroregiónu Hanušovce nad Topľou. Projekt bol realizovaný v rámci operačného programu Ľudské zdroje, prioritnej osi 2., a to Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí. Bol spolufinancovaný Európskym sociálnym fondom. Zameral sa na mladých nezamestnaných vo veku do 29 rokov, tzv. skupinu NEET. Projekt tak umožnil 32 nezamestnaným mladým ľuďom z mesta a okolitých obcí vzdelávanie v teoretickej a praktickej časti v oblastiach legislatívy, účtovníctva, daní a odvodov, využívania IT pri zamestnaní a marketingu a obchodných zručností. Ďalej umožnil časti z tejto skupiny oboznámiť sa s odborným pracovným prostredím v rámci praktického tréningu.

Účelom projektu bolo pripraviť uchádzačov na podmienky samozamestnania na trhu práce, ak sa preto rozhodnú a v rámci možností aj pomôcť zamestnať sa. Po ukončení vzdelávania sa z účastníkov projektu zamestnalo 11 osôb. Pri realizácii projektu sme sa stretli na jednej strane s mladými ľuďmi aj so zdravotným obmedzením, ale veľkou snahou nájsť si prácu a na strane druhej aj so značnou ľahostajnosťou zdravých a schopných účastníkov projektu.

Väčšina teoretických vzdelávacích aktivít prebiehala v krásnych zrenovovaných priestoroch Malého kaštieľa. Vďaka pochopeniu riaditeľky MsKS Bc. Ľubice Tomkovej a vedenia mesta tieto priestory poslúžili dobrému cieľu na podporu mladých ľudí z mesta a regiónu. Veríme, že aj v budúcnosti bude dobrá spolupráca pri aktivitách OZ Miniregión 21 zameraných na zlepšovanie životných podmienok obyvateľov nášho mesta a okolitých obcí regiónu.

Jana Bašistová, tútor projektu

V tomto čísle Hanušovských novín prezentujeme ukážku výtvarných prác žiakov ZUŠ Hanušovce nad Topľou pod vedením uč. Mgr. Anny Hrehovej.

Ornament POZITÍV-NEGATÍV. Autor: Kristína Čabalová, 13 rokov, 4. roč. 2. časti ZUŠ

ANKETA

Po novom roku boli robené viaceré ankety cez webovú stránku mesta, cez Facebook a tiež osobným oslovením respondentov v hanušovských uliciach.

V ďalšej ankete sme sa osobne náhodne vybraných občanov v hanušovských uliciach, ale aj na webe, pýtali na názor:

Ste spokojní s každoročným vítaním nového roku o polnoci na Silvestra, alebo by ste viac uvítali túto tradíciu zmeniť a oslavy presunúť na Nový rok popoludní?

Andrej Ferko, 70 rokov
My nechodíme veľmi na uvítanie nového roku. Je to také trochu drastické jednak pre malé deti a pre psy a ich majiteľov, ale ja sa prispôsobím. Keď to primátor a zastupiteľstvo schváli, nech sa páči. Môže byť aj ten 1. január.

Júlia Nováková, 31 rokov
Silvester by mal byť určite s ohňostrojom. Nový rok s ohňostrojom? To je také čudné. O polnoci ohňostroj a privítanie nového roka – tak by to malo byť! S ohňostrojom a všetkým, čo k tomu patrí. Vždy čakáme na polnoc a čím väčší ohňostroj. Na Nový rok by už mal byť pokoj. Každý už oddychuje.

Juraj Tomaško, 44 rokov
Nie som spokojný s vítaním nového roka po polnoci. Myslím si, že ohňostroj a petardy v našom meste by sa mali zrušiť záväzným nariadením. Škodí to životnému prostrediu, zvieratám a tuná medzi bytovkami to je taký rámus, že – nech si to príde každý tuná popočúvať o polnoci. A potom je bordel po celých Hanušovciach. Takže ja som proti tomu. A keď už by mal ostať ten ohňostroj, nech je na to spôsobilá osoba a len jeden ohňostroj a nie tak, že ostatní ľudia v Hanušovciach si pokúpia petardy a popod nohy hádžu a neviem kde ešte.

Katarína Lehetová, 37 rokov
Viac by som uvítala na ten Nový rok popoludní. V noci sme spolu v rodinnom kruhu. Ak mám pravdu povedať, na Silvestra o polnoci tu v centre som bola len asi trikrát, ešte za mlada. Inak trávim Silvestra v rodine.

Manželia Adela (35 rokov) a Lukáš (36 rokov) Čebroví
Na polnočný novoročný ohňostroj chodievame málokedy. Silvestra trávime doma s rodinou. A na Nový rok 1. januára chodíme lyžovať. Preto sa dá povedať, že v podstate je nám to jedno, kedy sa bude v meste oslavovať Silvester.

Silvestra prispôsobujeme rodine. Chodíme spať niekedy aj pred polnocou, aby sme ráno skôr vstali a mohli ísť niekam na svah s deťmi lyžovať. Keďže sa ľudia na Silvestra poväčšine zabávajú, na Nový rok ráno sú cesty i svahy voľné. Skôr sa dostaneme do lyžiarskeho strediska. Takže kvôli tomu...

Helena Jurková, 62 rokov
Áno, som spokojná s vítaním nového roku o polnoci. Chodím každý rok. Bola som aj v kostole, aj v centre pri ohňostroji. Páči sa mi to. Chcem, aby to tak pokračovalo aj naďalej, a nie ako vymýšľajú... Je to krásne, bola by škoda, keby to zrušili.

Pýtala sa Agáta Krupová

ANKETA

Výsledky ankety na portáli www.hanusovce.sk

Vždy sa teším na polnočný ohňostroj a túto tradíciu by malo mesto zachovať	**62%**
Je mi to jedno	**14%**
Viac by mi vyhovovalo tradíciu zmeniť a každoročne nový rok vítať na Nový rok, teda 1. januára **popoludní.**	**24%**

Celkom bolo 204 hlasov. Hlasovanie začalo 17. 1. 2019 a ukončilo sa 28. 2. 2019.

Vďaka Fondu na podporu umenia darí sa zariaďovať barokový kaštieľ

Krajské múzeum v Prešove a jeho organizačná súčasť Kaštieľ a archeopark v Hanušovciach nad Topľou získalo prostredníctvom Fondu na podporu umenia v roku 2018 vzácnu akvizíciu historického nábytku z obdobia 1. polovice 19. storočia, ktorú štýlovo označujeme ako Biedermeier. Keďže sa z pôvodného mobiliáru barokového kaštieľa rodiny Dessewffyovcov nezachovalo takmer nič, múzeum sa v posledných rokoch v rámci svojej koncepcie rozhodlo zamerať na prezentáciu dobovo zariadených interiérov. Vďaka rozsiahlemu vedeckému výskumu vieme, že sa minimálne podobný nábytok z tohto obdobia nachádzal aj v našom kaštieli.

Medzi najvzácnejšie solitéry z tohto dnes už úspešného projektu patrí písací kabinet z roku 1820 z vlastníctva rodiny Dessewffyovcov z marhaňskej vetvy. Ku kabinetu sme štýlovo priradili kreslo z toho istého obdobia pravdepodobne spišskej proveniencie. Komplet dopĺňa sedacia garnitúra pozostávajúca zo sofy a dvoch odpočívadlových kresiel. Súčasťou nábytkového kompletu umiestneného v kaštieľskej knižnici je aj trojšuflíková komóda. Historický nábytok sa tak stal súčasťou stálej expozície prezentujúcej slávny rod Dessewffyovcov.

Vďaka Fondu na podporu umenia ako podpornému mechanizmu štátu sa nám za posledné obdobie výrazným múzejným spôsobom podarilo zmeniť interiér kaštieľa a potvrdiť jeho zašlú slávu.

Prezentovaný mobiliár môžete v súčasnosti obdivovať v hornom foyeri kaštieľa na výstave Historický nábytok a jeho príbeh až do konca marca.

Text a foto: Samuel Bruss
Krajské múzeum Prešov
Kaštieľ a archeopark
Hanušovce nad Topľou

... Ing. Márie Jenčíkovej, dobrovoľníčky pri Klube detskej nádeje v Prešove

Aké to je venovať časť svojho voľného času malým onkopacientom?

Ing. Mária Jenčíková sa popri svojej práci na ekonomickom úseku Mestského úradu v Hanušovciach nad Topľou venuje aj skutočne bohumilej činnosti. Od jesene minulého roku je dobrovoľníčkou Klubu detskej nádeje v Prešove a venuje sa deťom na onkologickom oddelení prešovskej fakultnej nemocnice.

Klub Detskej Nádeje (KDN) je apolitické združenie spájajúce všetkých, ktorí chcú prispieť k skvalitneniu, spríjemneniu a uľahčeniu života dlhodobo hospitalizovaných alebo znevýhodnených detí. KDN začalo svoju činnosť pri Bratislavskom spolku medikov pod záštitou Lekárskej fakulty UK Bratislava začiatkom apríla 1998. Od februára 2001 je registrované ako samostatné občianske združenie. Od roku 2014 pôsobí už aj v Prešove, od roku 2015 v Trnave a zatiaľ ostatným miestom pôsobenia KDN sa stala Považská Bystrica.

Členmi KDN sú najmä mladí ľudia, VŠ študenti, ktorí majú k deťom najbližšie. Hlavnou aktivitou sú pravidelné návštevy detských pacientov na oddeleniach DFNsP Kramáre a oddeleniach pediatrie v Prešove, Trnave a v Považskej Bystrici. Dobrovoľníci prichádzajú k detským nemocničným lôžkam ponúknuť svoje kamarátstvo pri hre alebo rozhovore. (Bližšie pozri www.kdn.sk a www.dobrovolnictvo.sk)

Ako ste sa dozvedeli o činnosti Klubu detskej nádeje?

Vďaka návštevám prešovskej nemocnice. Keď som tam bola darovať krv a prechádzala chodbami na transfúzne oddelenie, všimla som si na jednom stole porozkladané všelijaké plagátiky. Som zvedavý tvor, a tak som do nich nahliadla, o čom píšu.

Bolo za rozhodnutím dať sa na takú dobrovoľnícku prácu len prečítanie nejakých plagátikov alebo niečo viac?

Nuž – áno, svojho času som prišla do kontaktu s rakovinou cez jedného blízkeho človeka. Nebolo to ľahké, ale na rozdiel od detí na onkologickom oddelení, on po diagnostikovaní onkoochorenia už bol dospelý, všetko vnímal racionálnejšie, vedel viac vecí pochopiť a prijať tak, aby začal s touto chorobou cieľavedome bojovať a ten boj sa mu vyplatil, vyliečil sa. No malé deti to nevedia, nerozumejú tomu, sú oveľa bezbrannejšie, takže človeku to príde ľúto a chce pomôcť.

Ako ste nadviazali s KDN kontakt?

Napísala som na ich kontaktný e-mail. Prešovské pracovisko KDN spravuje jedna slečna, ktorá má nás, dobrovoľníkov, na starosti. Cez ňu prechádzajú aj všetci noví, ktorí vyslovia záujem obetovať kúsok svojho času chorým detičkám. Každý nový záujemca o túto dobrovoľnícku činnosť prechádza najprv pohovorom cez akúsi komisiu. V mojom prípade boli to mladé dievčatá, ktoré vzájomným rozhovorom zisťujú, aký ten človek je, aký má vzťah k deťom. Po prijatí sa potom každý dobrovoľník počas tejto práce musí riadiť stanovami KDN. Okrem mňa tam vtedy boli ešte ďalší štyria záujemci.

Prijali všetkých?

To naozaj neviem. Keby aj, tak sa určite časovo nejako míňame. Buď ja prídem, keď tam oni nie sú, alebo naopak.

Chodievate tam pravidelne alebo len raz za čas?

Zo začiatku som chodila častejšie, aj dvakrát-trikrát do týždňa. V ostatnom čase sa snažím tam ísť aspoň raz v týždni.

Ako sa zabezpečuje koordinácia medzi jednotlivými dobrovoľníkmi?

Cez kontaktnú osobu, ktorá robí rozpis našich návštev na oddelení. No keď boli väčšie podujatia ako Mikuláš či Vianoce. Tak sme sa tam zišli všetci. No občas sa stane, že niektorý deň tam nie je nikto z nás. Tiež máme rôzne povinnosti a nie vždy to vyjde tak, ako by sme chceli.

Ako vás, dobrovoľníkov, prijímajú na oddelení lekári?

So žiadnym som sa o tom ešte nerozprávala. Samozrejme, tak ako u všetkých ľudí, aj nad ich hlavami nie vždy svieti slnko. Na tom oddelení to určite nemajú ľahké, ale prijímajú nás. Predsa len, človek ich možno trošku odbremeňuje od takých ľudských činností. Teda od činností naviac.

Ako vás prijímajú deti?

Je to individuálne. Deti sú celkovo vystrašené. Kým nadobudnú vo mňa ako v človeka dôveru, chvíľu to trvá. Žiadne dieťa tam nie je také otvorené, žeby sa mi hneď vrhlo do náručia a volalo ma: „Poď sa so mnou hrať“. To nie. Vzťah medzi sebou budujeme postupne.

A darí sa vám?

Keďže nemám vlastné deti, je to pre mňa možno trošku zložitejšie. Budovať si k nim cestu. Na druhej strane mám dvoch synovcov a neter a moja sestra sa smeje, že ako matka som čo ja viem, ale ako kamarátka pre jej deti som vraj veľmi dobrá.

Ako dlho sa zvyčajne pri deťoch na oddelení zdržíte počas jedného dňa?

Prispôsobujem sa im podľa toho, čo chcú robiť. Funguje tam aj charita, že ak máte napríklad nadbytočné hračky alebo knihy alebo omaľovanky alebo iné veci, tak to tým deťom venujete. Takže máme tam aj rôzne spoločenské hry. Väčšinou sa hráva „Človeče...“, ak sa nás nájde viac do počtu. Inokedy si kreslíme alebo čítame či zatancujeme si spolu. Je to aktívny program. Keďže som nastupovala v jeseni, všetky aktivity sme robili vo vnútri. Nemám ešte skúsenosť, aké aktivity sa v tomto prostredí dajú rozvíjať v lete – či napríklad ísť aj do parku v nemocničnom areáli alebo aj za jeho hranice.

To, čo robíte, nie je ľahké. Prečo to robíte? Dáva vám to niečo?

Jasné, že dáva. Dáva mi to iný pohľad na život, no človek si to uvedomí až v tej chvíli, keď je tam. Dáva mi to, že som vďačná, že som zdravá. Paradoxom je, že stačí, že človek vyjde za nemocničnú bránu a veľmi rýchlo na tú vďaku zabúda. Šialene rýchlo. Človek si často neuvedomuje maličkosti, ktoré má a ktoré sú zadarmo. Furt sa len za niečím náhlime. V konečnom dôsledku to človeka všetko dobehne. Skôr či neskôr.

Myslíte, že je vás dosť dobrovoľníkov, alebo je vás stále málo?

Bolo by potreba viac, ale nielen k malým onkopacientom, ale aj k detičkám so srdcovými chorobami.

Ak by ste sa rozhodli robiť nábor dobrovoľníkov v našom meste, čím by ste ich presvedčali?

To sa nedá. To buď chcete robiť, alebo nechcete. Nasilu nikoho nedonútite.

To je pravda, ale na druhej strane, pokiaľ niekto nevie o tom, že niečo také existuje aj tuná neďaleko, nepomôže, aj keď má sociálne cítenie a rád by pomohol. A niekedy aj keď ľudia vedia o niečom, nevedia sa odhodlať, pokiaľ ich niekto zanietený nenadchne.

Takým ľuďom by som povedala, aby neváhali, že sa im to v živote vráti. Určite. To – v karmu verím, karma funguje. Čo zasejete, budete žať. Áno, keď sa človek na to odhodlá, prídu všelijaké momenty, aj ťažké, ale prevyšujú tie krásne momenty, tie objatia, jedno s druhým...

Aké bývajú tie ťažké momenty?

To závisí skôr od rodiny dieťaťa. Či je rodina celistvá, že má aj matku, aj otca. No ak dieťa pochádza z rozvedenej rodiny, vtedy je to najhoršie. Potom dieťa veľmi ťažko znáša aj tú chorobu.

Aký teda volíte prístup k tým deťom?

Keď prídem na oddelenie, hneď vidím, ako na tom dieťa je, že sedí v kútiku samo... Prídem k nemu, sadnem si, spýtam sa, či sa chce rozprávať alebo nie, alebo čo chce robiť. Ja som väčšinou ten čakateľ. Keď sa ozve, tak sa rozprávame, keď povie, že chce kresliť, tak kreslíme, ale do ničoho ho nenútim. Niekedy stačí samotná prítomnosť iného človeka, len tak potichu, bez slov...

Nedeprimuje vás to prostredie?

Hrozne. Hrozne...

Napriek tomu to robíte. Aký máte obranný systém voči tej depresii?

Vyplačem sa z toho. Niekedy ani domov nedôjdem. Ešte len odchádzam z Prešova, už si cestou utieram slzy. Myslím, že toto by zložilo aj najbezcitnejšieho človeka.

Stretávate sa aj s rodičmi detí?

Väčšinou áno. Závisí to od toho, či sú zamestnaní, alebo sa o dieťa vďaka dávkam na opatrovanie starajú.

Je vaša činnosť aspoň trochu aj odbremenením pre rodičov tých detí?

Myslím, že hej. Potrebujú trochu oddychu, lebo choroba ich detí je pre nich psychická nálož rôznych emócií. Myslím, že tí rodičia tú pomoc niekedy potrebujú viac ako tie detičky. Deti tam stále pri sebe niekoho majú. Sú tam mladé, veľmi milé sestričky. Aj keď majú trošku voľného času, nevyužívajú ho na kávu v jedálni, ale obehujú izby a lôžka, prihovárajú sa... Čiže, vo väčšej miere asi odbremeňujeme rodičov a dostávame ich na iné myslenie, aby trošku zabudli... Možno... Neviem ... Lenže hovoriť o tom nestačí. Toto človek musí zažiť. Ak by sa chcel niekto pridať, nech si vygúgli webovú stránku KDN-ka a pošle im tam e-mail. Určite sa mu ozvú.

Pýtala sa Agáta Krupová

Pridaj sa k nám :-)

Máte viac ako 18 rokov a máte radi deti? Rozmýšľate nad tým ako vyplniť svoj voľný čas a stále ste na nič neprišli? Tak sa pridajte k nám a staňte sa rozdávačom úsmevu a radosti. Neviete ako na to?

Postup je veľmi jednoduchý:
Stačí napísať e-mail:
kdnpresov@gmail.com

ŽENA, LEKÁRKA, MATKA

K ŽIVOTNÉMU JUBILEU MUDR. EVY TIMKOVEJ

Po vyšetreniach k lekárom som nikdy nechodila rada. No s vekom prídu choroby, ktoré inak nedajú, iba tak, že po doktoroch človek chodiť musí. Keď tak spätne pozerám, vo svojom živote som mala na lekárov šťastie. Šťastie? Jednoducho sa ku mne správali tak a liečili ma tak, že si nemôžem sťažovať. Patrila k nim a doposiaľ patrí aj MUDr. Eva Timková, moja obvodná lekárka, ktorá sa vo februári tohto roku dožila životného jubilea.

Narodila sa v Hermanovciach pri Sabinove svojim rodičom ako prvé zo štyroch detí. Gymnázium absolvovala v Prešove a v roku 1993 promovala na Lekárskej fakulte UPJŠ Košice. Po ukončení štúdia až do svojho príchodu do Hanušoviec nad Topľou pracovala v Prešovskej nemocnici na operačných sálach ako anesteziológ. Je vydatá, matka päť detí. Možno trošku nezvyčajné pre ženu tohto rangu, ale nič nezvyčajné pre veriacu prepojenú na saleziánov, ktorí hlásajú: Každé dieťa je plánované, niektoré aj rodičmi.

Do Hanušoviec prišla MUDr. Eva Timková pred 15 rokmi, teda v roku 2004, keď od firmy CEMED prevzala ambulanciu prvého hanušovského obvodu do privátu. Bola vtedy mamičkou už štyroch detí, ku ktorým onedlho na to pribudlo ďalšie. Po ukončení materskej dovolenky určite nebolo pre ňu ľahké zvládať aj náročné lekárske povolanie aj materskú starostlivosť o svoje ratolesti. Avšak – kde je vôľa, tam je aj cesta.

Ako prvá lekárka tu zaviedla oficiálne prednostné ošetrenie mamičiek, ktoré mali doma malé deti, pacientov, ktorí nechávali doma nevládneho príbuzného a pracovníkov v zdravotníctve. Osobne som tiež zažila časy prednostne ošetrovanej, a to ako onkopacientka s takmer nulovou imunitou. Priznám sa, oveľa radšej by som si v tom čase bola v čakárni svoje odsedela tak ako ostatní s bežnejšími ochoreniami, len nemať tú moju chorobu. No stalo sa, že musela som si vypočuť nepríjemné reči na moju adresu, že vstupujem bez čakania na poradie. Na margo čakania na lekárske vyšetrenie mi teraz napadlo, že my, pacienti, väčšinou zvykneme byť takí, ako som si svojho času o nás pravidelne čítala na dverách jednej prešovskej ambulancie a čo som si vtedy aj odfotografovala: „Zaujímavé, že každý pacient chce, aby si lekár švihol s tými pacientmi pred ním, ale aby sa poriadne zdržal, keď už je vnútri on.“

Prajem mojej pani doktorke pri príležitosti jej životného jubilea veľa zdravia, optimizmu a neutíchajúce nadšenie pre svoje povolanie aj do ďalších rokov života. Zároveň jej prajem vysoký stupeň empatie voči nám, neraz dudrajúcim pacientom. No prajem jej aj naopak empatiu všetkých nás, jej pacientov, voči nej ako lekárke, ako človeku i ako matke.

S úctou a vďakou

Agáta Krupová

Banány. Autor: Sabína Sabová, 10 rokov, 3. ročník 1. časti ZUŠ

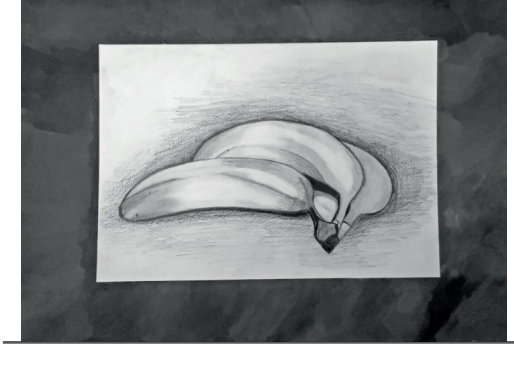

Letný motýľ. Autor: Zarka Muravská, 7 rokov, 2. ročník 1 časti ZUŠ

DNES MÔŽEME BYŤ LEPŠÍ AKO VČERA

Rozhovor s novým prednostom MsÚ v Hanušovciach nad Topľou

Od 1. januára 2019 začal na Mestskom úrade v Hanušovciach nad Topľou pôsobiť nový prednosta. PhDr. Slavomír Karabinoš je 28-ročný projektový manažér, ženatý, rodák z Pečovskej Novej Vsi. Keďže ho Hanušovčania nepoznajú, využili sme príležitosť a porozprávali sa s ním o ňom ako o človeku aj o tom, s akými ambíciami prišiel do nášho mesta.

Môžete sa na úvod čitateľom Hanušovských novín stručne predstaviť?

Volám sa Slavomír Karabinoš, pochádzam z Pečovskej Novej Vsi, ktorá sa nachádza v okrese Sabinov. Po absolvovaní základnej školy v rodnej obci som pokračoval na Strednej priemyselnej škole strojníckej v Prešove, ale strojár sa zo mňa nestal. Po maturite som pokračoval v štúdiu na Katedre politológie Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity.

Aký bol dôvod radikálneho presedlania z technického smeru na humanitný?

Politika ma zaujímala už od detstva. Mal som asi osem rokov, keď som začal sledovať volebné diskusie. Samozrejme, vtedy som ich vnímal detskými očami, napríklad či sa mi páčila alebo nepáčila farba loga tej-ktorej politickej strany a podobne. Záujem o spoločenské dianie ma neopúšťal ani na strednej škole. Zúčastňoval som sa, a úspešne, aj celoštátnych kôl stredoškolských olympiád, napríklad olympiády v ľudských právach. Bavilo ma to, bol som v tom zanietený a mal som aj výsledky, a tak som sa rozhodol ísť po maturite študovať na vysokú školu odbor politológia. V rámci tohto štúdia som sa potom zúčastnil niekoľkých stáží a pobytov, či už na Ministerstve zahraničných vecí Slovenskej republiky alebo na Slovenskom inštitúte vo Viedni. Po skončení vysokej školy som chcel vycestovať ako dobrovoľník do Afriky, ale kvôli vtedajšej bezpečnostnej a hlavne zdravotnej situácii v afrických krajinách sa mi to nepodarilo. Takže som štyri mesiace pôsobil ako dobrovoľník v Nemecku a potom som si ešte odbehol na stáž do Európskeho parlamentu.

Čo vás lákalo ísť do Afriky?

Neviem, ale mám to nejako v sebe, že cítim, že som dostal od života veľa a v podstate som šťastný človek. Narodil som sa zdravý, mám obetavých rodičov, skvelú sestru, milujúcu manželku, strechu nad hlavou, jedlo... Nepochádzam z bohatej rodiny, ale nikdy mi ako dieťaťu nič nechýbalo. Mohol som v mieri vyštudovať a teraz robím to, čo ma baví. Takže cítim v sebe, že o to šťastie sa treba podeliť. Napriek tomu, že na Slovensku sa na veľa vecí dívame negatívne, pravdou je, že patríme medzi najbohatšie krajiny sveta. U nás sa nezomiera na hlad, je dostupná zdravotná starostlivosť aj školstvo. Z tohto dôvodu cítim empatiu s tými, ku ktorým život nebol taký priaznivý ako k nám. Pomery, do akých sa narodíme, si nevyberáme, nie sú vecou zásluhy, ale šťastia a ja som to šťastie mal.

Čím ste sa zaoberali po skončení vysokoškolského štúdia?

Cestovaním. Najprv som absolvoval spomínané stáže, potom som začal pracovať. Začínal som v Tatrabanke, teda v bankovom sektore a krátko som pôsobil aj v múzeu v Solivaroch. Naposledy som pracoval ako vedúci oddelenia strategického rozvoja na Mestskom úrade v Poprade. V Hanušovciach som od 1. januára 2019.

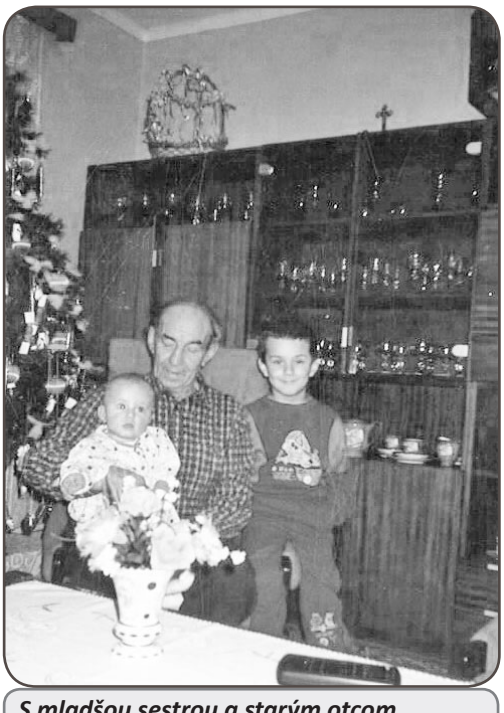

S mladšou sestrou a starým otcom

Spomínali ste zahraničné stáže. Za posledných 30 rokov odišlo zo Slovenska do zahraničia veľa mladých ľudí, a mnohí tam zostali natrvalo. Nelákalo aj vás ostať v zahraničí? Alebo inak – čo vás pritiahlo späť domov?

Pravdaže ma spočiatku lákalo tam ostať. Od základnej školy, keď som sa učil cudzie jazyky, predovšetkým nemčinu, som si vravel, že sa ju učím preto, aby som raz mohol vycestovať a žiť vonku. Avšak ako som dospieval, moje názory sa postupne vyvíjali a menili. Veď sa aj hovorí, že všade dobre, ale doma najlepšie. Tak aj pre mňa po všetkých tých pobytoch bol najkrajší návrat; keď som zložil svoje kufre, vedel som, že tu som doma. Myslím, že každý človek potrebuje mať také miesto, kde je naozaj doma. To znamená, že veľmi rád cestujem, spoznávam cudzie krajiny, ale vo svojom srdci cítim, že keď prídem na východ, že práve tu som doma, tu žijú a žili moji predkovia. Cítim tiež istú morálnu zodpovednosť za to, čo generácie pred nami tu budovali a nebolo to ľahké – vojny, totalita ... Odísť a všetko len tak nechať, nie je riešenie.

Ukazujete sa ako mladý muž s názormi zrelého človeka. Je to vo vás od prírody v génoch, alebo je to výchovou, prostredím...?

Myslím, že je to kombinácia viacerých faktorov. Z našej rodiny nikto nie je a ani nebol politicky angažovaný ani za mi-

nulého režimu. Preto sa moji rodičia občas smejú, kde sa to vo mne zobralo. Nemal som takých predkov, ale do deviatich rokov som trávil veľa času so svojím dedkom. Žili sme v rodičovskom dome a dedka sme dochovali, no a samozrejme tým, že bol na dôchodku, trávili sme spolu veľa času. Kým boli rodičia v práci, on mi veľa rozprával o veciach, ktorým som vtedy ako dieťa nerozumel, ale zafixovali sa vo mne. Zvykol hovorievať o tom, ako bolo za vojny, ako sa išiel vyučiť mlynárskemu remeslu, ako s námahou kúpil pozemok a vlastnými rukami budoval dom. Dedko, aj keď bol pri mne iba do tých deviatich rokov, silno ma ovplyvnil na celý život.

Ak sme teda pri dedkovi a téme domova, povedzte nám niečo o svojej obci, odkiaľ pochádzate.

Pečovská Nová Ves sa nachádza v okrese Sabinov, asi 25 km od Prešova v smere na Starú Ľubovňu. Je to stredisková obec s približne 2700 obyvateľmi. Máme zdravotné stredisko, základnú školu pre 1. až 9. ročník, materskú školu, potraviny – teda je tu všetka základná občianska vybavenosť. V posledných rokoch tu cítime pomerne silný stavebný boom, čiže záujem o stavebné pozemky.

Teda ste satelitom pre Prešov?

Priamo pre Prešov nie, lebo predsa vzdialenosť tých 25 km je iná ako v prípade Ľubotíc či Veľkého Šariša; tam je aj dostupnosť émhadéčkou. No sme na hlavnom ťahu a pri dobrej dopravnej situácii je človek za polhodinu v Prešove. Plus nehovoriac o tom, že máme aj vlakové spojenie takmer každú hodinu smer Lipany-Prešov alebo Lipany-Košice. Preto ma teší, že sa v ostatnom období domov vracajú ľudia, ktorí žili dlhodobo v zahraničí, našporili si tam nejaký peniaz a teraz majú záujem sa vrátiť. A čím je Pečovská Nová Ves výnimočná? Možno aj tým, že máme až päť kaštieľov a kúrií, čo je celoslovenský unikát. Pokiaľ mám správne informácie, patríme po Liptovskom Jáne a Brezovici do prvej trojky obcí na Slovensku s počtom historických pamiatok; okrem kaštieľov tu totiž máme aj sakrálne pamiatky – kostol sv. Ondreja zo 16. storočia, židovskú modlitebňu z roku 1868 a iné.

Stará sa obec o svoje pamiatky?

Štyri kaštiele sú v zachovalom stave. V jednom z nich sídli obecný úrad, takže ten je v top stave. Zvyšné sú v súkromnom vlastníctve. Teda to kultúrne dedičstvo je v Pečovskej Novej Vsi pomerne silné. Len ma mrzí, že sa technický stav pamiatok v súkromných rukách z roka na rok zhoršuje.

Naši čitatelia zrejme nevedia, že ste autorom publikácie o pamiatkach vo vašej obci.

Knihy mám veľmi rád. Od detstva som rád čítal, knihy som dostával aj pod stromček a vždy som sníval o tom, že raz vydám vlastnú knihu. V našej obci som poslanec a súčasne zástupca starostu. Minulý rok sme oslavovali 770. výročie 1. písomnej zmienky o Pečovskej Novej Vsi. Keďže som už dva roky predtým vedel, že sa pripravuje oslava tohto výročia, oslovil som starostu obce s myšlienkou vydať knihu. V obci síce máme bohaté kultúrne dedičstvo, ale informácií o ňom bolo žalostne málo. Jediná kniha o Pečovskej vyšla pred 20 rokmi. Bola to len taká tenšia brožúrka, čiže sme poriadnu publikáciu tohto druhu vôbec nemali. Po dohode so starostom obecné zastupiteľstvo vyčlenilo na vydanie knihy potrebné finančné prostriedky. Ja som potom zostavil autorský tím. Nechýbali v ňom historici z Prešovskej univerzity, konkrétne profesor Švorc a uznávaný cirkevný historik a kňaz docent Sedlák, ktorý zároveň pôsobí vo farnosti v susedných Rožkovanoch. Je to naozaj veľký odborník, v archívoch je ako doma; je autorom desiatok publikácií. Spoluprácu som nadviazal aj s Krajským pamiatkovým úradom v Prešove. Takže sme spoločnými silami vytvorili knihu, ktorá mapuje svetské a cirkevné dejiny obce, podáva široké spektrum geografických informácií a samozrejme nechýba ani prezentácia historických pamiatok, ktoré som spomínal. V knihe je tiež viacero historických fotografií, ktoré sa nám podarilo zozbierať. Myslím, že vznikla celkom zaujímavá publikácia s veľkou výpovednou hodnotou nielen pre súčasných obyvateľov našej obce, ale aj pre budúce generácie.

Spomenuli ste, že ste zástupcom starostu v Pečovskej Novej Vsi. Ste ním už druhé volebné obdobie. To znamená, že vo funkcii ste začínali ako 24-ročný. Ako sa vám ako veľmi mladému človeku podarilo získať tak veľkú dôveru voličov?

V tom 2014-om roku som po vysokej škole zvažoval, čo a ako ďalej. Definitívne, že sa vrátim domov a skúsim pomôcť rodnej obci týmto spôsobom, som sa rozhodol na stáži v Európskom parlamente. Vravel si: Pane Bože, ak ma nezvolia, bude to znamenie, že ma chceš mať na inom mieste. No a napriek tomu, že som išiel do volieb v 2014-om s malou dušičkou, čo sa týka poslancov, vyhral som ich a mal som historicky najvyšší počet hlasov. Bolo to skutočne prekvapivé. No ľudia jednoducho ocenili, že je tu niekto mladý, kto sa zaujíma o verejné dianie, lebo takých dnes nie je veľa. Samozrejme, keď človek žije viac ako 20 rokov v nejakej komunite, tak ho tá nejakým spôsobom vníma. Ja som už predtým pomáhal pri organizovaní niektorých kultúrnych podujatí, občas som niektoré moderoval a podobne, čiže ma už evidovali. V kombinácii s dobrou predvolebnou kampaňou prišli aj dobré výsledky. Získal som dôveru ľudí a ešte viac si vážim, že sa mi ju v roku 2018 podarilo získať opätovne, opäť z prvého miesta, opäť so silným mandátom. Naozaj si to veľmi vážim. Zároveň ich dôvera ma zaväzuje nesklamať ich veľké očakávania.

Z tej odovzdanosti Božej vôli cítim, že ste veriaci človek. Čo pre vás znamená viera?

Podľa mňa neveriaci človek neexistuje. Každý v niečo verí.

Pri známej soche „Cikajúceho chlapca“ v Bruseli

Niekto verí v horoskopy, niekto v Boha, niekto jednoducho povie, že mal šťastie alebo smolu, alebo je to karma, ale každý už týmto pripúšťa, že je tu nad nami niečo, na čo nemáme úplný dosah. Keď som pred chvíľou spomínal svojho dedka, tak to bol on, kto mi tú vieru od detstva vštepoval do srdca, lebo bol človekom skutočne silnej viery. Neopustil sa jej ani za režimu, keď to nebolo úplne pohodlné. A čo pre mňa viera znamená? V mojom živote je takým kompasom, ako postupovať v rôznych životných situáciách. Samozrejme, ako ľudia neraz zlyhávame, človek sa nie vždy zachová správne. Každý máme svoje chyby. No práve viera nám dáva nádej, že vždy sa dá začať odznova a dnes môžeme byť lepší ako včera.

Ako ste sa vlastne dostali do Hanušoviec? Čo prispelo k tomu, že ste teraz prednosta Mestského úradu v Hanušovciach nad Topľou?

Pôsobil som v Poprade ako vedúci oddelenia strategického rozvoja, keď na sklonku kalendárneho roka mi zavolala jedna známa, či môže dať moje číslo už nastupujúcemu primátorovi Hanušoviec. Primátor sa totiž v okruhu svojich ľudí zaujímal, či poznajú niekoho, kto je mladý, má zo samosprávy skúsenosti a zároveň nie je domáci, aby priniesol na niektoré veci nový a nestranný pohľad. Takže tá naša spoločná známa mu okrem iných ľudí odporučila aj mňa. Na základe toho sme sa s pánom primátorom stretli, predtým si jeden o druhom niečo naštudovali, aby sme vedeli, kto je kto, navzájom sme si povedali o svojich predstavách, ktoré sa vo výraznej miere zhodovali. Takže sme sa nakoniec na spolupráci aj dohodli. Odpoveď teda znie, že môj príchod do Hanušoviec nebol dohodnutý pred voľbami, ani po rodinnej či straníckej línii. Ja som sa vždy snažil robiť svoju prácu dobre a som rád, že moje okolie tú činnosť v samospráve ohodnotilo, že ma odporúčali ďalej bez toho, aby som niekoho prosil, aby ma tu dostal.

Čím môžete byť prínosom pre naše mestečko?

Viem, že môj príchod spôsobil istý rozruch. Poviem to úprimne: z vášho pohľadu prišiel tu cudzinec robiť poriadky a dávať rozumy. No ja tú pozíciu predtten, kto má na starosti strategický rozvoj mesta. No na margo toho problému sa mi žiada povedať, že je to vždy o uhle pohľadu. Možno ten domáci lepšie pozná miestne pomery, ale ja sa na miestne pomery dokážem pozrieť inými očami,

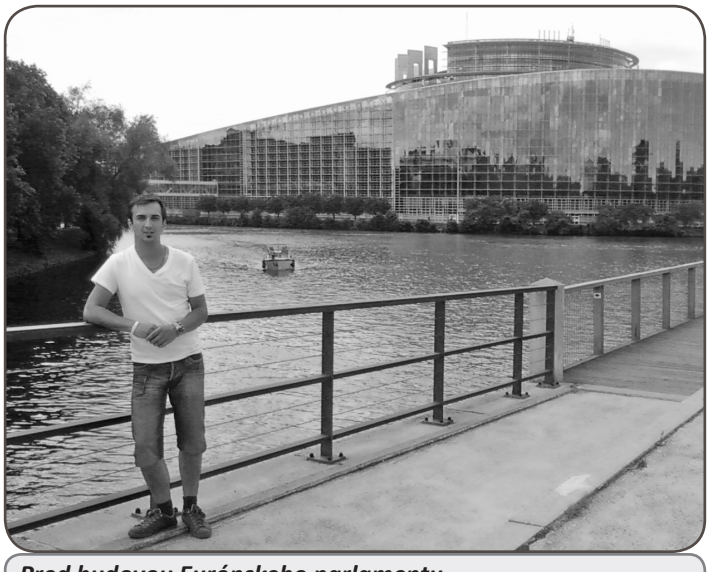

Pred budovou Európskeho parlamentu

nostu vnímam ako vyslovene manažérsku pozíciu. V podstate si myslím, že bežného občana ani nezaujíma, kto je prednosta, ale to, ako funguje úrad, aký servis dostane za dane, ktoré platí. Mojou víziou je transparentne a efektívne fungujúci úrad, ktorý slúži občanom.

Povedali ste, že ste prišli ako „cudzinec". Nuž je to naozaj pravda, že my, Hanušovčania, „cudzích" ľudí, teda tých, ktorí tu síce žijú, ale sa tu nenarodili, veľmi ťažko v ich názoroch na Hanušovce akceptujeme. Dal vám už niekto za ten veľmi krátky čas (rozhovor nahrávaný 9. januára 2019 – pozn. red.), že nie ste „gruntovný" Hanušovčan?

Osobne nie, ale viem, že na internete už bola okolo toho diskusia. No tieň toho cítim za chrbtom, aj keď mi to zatiaľ nikto vyslovene do očí nepovedal. Prakticky táto téma je a podľa mňa bude na stole stále. To isté sa riešilo, keď som nastúpil v Poprade, pričom Poprad nie je štvortisícové, ale 50-tisícové mesto. Tiež sa vtedy poniektorí pýtali, či nie Popradčan má byť lebo nie som zaťažený lokálnymi vzťahmi. Nemám tu rodinu, nemám tu žiadne majetkové väzby ani politické ambície. Preto si myslím, že od týchto vecí by sa Hanušovčania mohli odosobniť a skúsiť sa pozrieť na mňa ako na človeka, čo ja môžem pre vaše mesto urobiť. Pomôžem si jedným známym citátom Johna Fitzgeralda Kennedyho, ktorý budem trošku parafrázovať: Nepýtaj sa, čo môžu Hanušovce urobiť pre teba, ale sa pýtaj, čo ty môžeš urobiť pre Hanušovce. To znamená, že by nás všetkých malo spájať dobro mesta bez ohľadu na to, odkiaľ ten človek je. Myslím, že sme príliš malá krajina a príliš malý región, aby sme sa medzi sebou štiepili, kto je „echt" domáci a kto je cudzinec.

Ako vnímate hanušovský mestský úrad ako inštitúciu a pracovníkov na začiatku vášho druhého pracovného týždňa?

Moje okolie sa veľmi čudovalo, keď som sa z veľkého podtatranského mesta rozhodol odísť do malého mestečka. No ja som to tak niekde v hĺbke cítil jednoducho ako výzvu a možno skúšku. V prvom rade chcem povedať, že na mestskom úrade sú ľudia, ktorí sa snažia skvele robiť svoju robotu. Zároveň tam za ten krátky čas evidujem komplikovanú sieť vzťahov. No ja si myslím, že by sme mohli na mestskom úrade ťahať viac za jeden povraz. A to je to, o čo sa budem pokúšať. Či sa to niekomu páči alebo nie, sme na jednej lodi a tým stredobodom, centrom našej pozornosti má byť občan, ktorý sa skladá na naše výplaty, na chod nášho úradu. Takže mestský úrad evidujem ako úrad s veľkým potenciálom a napriek tomu, že Hanušovce sú malé mestečko, aj malá hviezda môže jasne zažiariť. Včera som pracovníkom na prvej porade povedal, aby si predstavili, že mestský úrad je ich dieťa alebo veľmi veľmi blízka osoba. A tá blízka osoba potrebuje ich pomoc. Pôjdu s ňou k lekárovi, no lekár povie: Nedá sa, neviem vám pomôcť a mám plnú čakáreň iných ... Som presvedčený, že by ste spravili všetko, ale všetko pre to, aby ste napriek odmietnutiu lekárom tomu svojmu blízkemu človeku pomohli. Preto aj vo vzťahu k úradu a vo vzťahu k občanom nepoužívajme slová: nedá sa, nie je to moja kompetencia, nezaujíma ma to..., ale snažme sa pomôcť jeden druhému a pomôžeme aj tomuto mestu.

Aké máte koníčky?

Rád cestujem – či už po zahraničí alebo aj doma ako turista. Najlepší relax nachádzam s manželkou v prírode. Aj preto sa z pôsobenia v Hanušovciach teším, lebo verím, že budem mať lepšiu možnosť spoznať Slanské vrchy, ku ktorým budem mať teraz možno o niečo bližšie. Rád čítam a mám vrelý vzťah ku knihám, ale o tom som už hovoril. No a tiež rád športujem, zahrám si futbal, prípadne idem zabehať. Tým, že mám sedavé zamestnanie, sa už zo zdravotného hľadiska stáva pomaly nevyhnutnosťou, že musím dbať na pravidelný pohyb.

Ktorý je váš obľúbený spisovateľ, resp. aký žáner literatúry preferujete?
Obľúbeného spisovateľa nemám, lebo čítam knihy z rôznych oblastí. Najviac ma zaujímajú knihy o histórii, politike a publikácie z oblasti verejnej správy a manažmentu.

S europoslankyňou Juttou Steinruck z Nemecka

Ktorá krajina v zahraničí vás najviac zaujala alebo vnútorne niečo dala, že ste si povedali, že takto by mohlo byť aj na Slovensku?
Neviem uviesť iba jednu krajinu, lebo v každej je niečo, čo by sa dalo z nej prevziať. Avšak rád by som v tejto súvislosti zdôraznil jeden postreh: v zahraničí som evidoval, že záujem o veci verejné, verejný život je väčší ako u nás. U nás každý ten svoj svet vníma po koniec svojho plota. V zahraničí je úplne bežná forma dobrovoľníctva. Človek sa buď na dôchodku, ale aj v produktívnom veku po pracovnej dobe aktivizuje v nejakej charite alebo v spoločenskej oblasti. U nás to nie je ešte rozšírené. Možno je to aj tým povedomím, že sa stále tvárime, že sme chudobný národ a neuvedomujeme si, ako jedno jediné euro môže niekomu na druhom konci sveta pomôcť prežiť.

U nás sa vo vianočnom období stále organizuje Dobrá novina, z ktorej finančný výťažok putuje do Afriky. Avšak mali ste zrejme na mysli aj inú formu dobrovoľníctva, a to tu v našom meste.
Áno, mal som na mysli predovšetkým dobrovoľníctvo na lokálnej úrovni.

Máte konkrétnu predstavu, k čomu by ste chceli nás, Hanušovčanov, priviesť?
Jasné. Pomáhať by sa nemalo iba na Vianoce. Tak ako sa spieva v tej pesničke: Každý deň by mali byť Vianoce. Myslím, že by to nemalo byť len o jednej forme pomoci, lebo každý sme individuálna osobnosť. Niekto sa radšej stará o verejnú zeleň, niekto radšej pomáha deťom, niekto radšej chorým a starým ľuďom... Čiže je to široká paleta rôznych aktivít, v ktorých sa môžu občania realizovať. Skôr si myslím, že by sme mali vytvárať možnosti, kde by sa každý, kto má záujem, v nejakej oblasti našiel, ak by chcel pomáhať a pomôcť tomuto mestu.

Ako sa díva vaša manželka na to, že ste prišli do Hanušoviec?
Chodím teraz domov dosť neskoro, takže samozrejme, neteší ju to, ale podporuje ma a ja jej ďakujem teraz za pochopenie a vynahradím jej to inokedy.

Chodíte domov neskôr ako z Popradu?
Oveľa neskôr. Tento víkend som bol v práci ešte aj celú sobotu. To znamená, že teraz trávime pomenej času spolu, ale začína si zvykať, že patrím k workoholikom, ktorí musia robiť veľa vecí, niekedy aj súčasne.

O tom, že ste ranné vtáča, sa presviedčam teraz, keďže rozhovor sme začali o 7.00 ráno.
Ráno vstávam o piatej, už okolo šiestej odchádzam z domu a vraciam sa späť medzi siedmou - pol ôsmou večer. Teraz je to jednoducho také hektické obdobie. Je to daň za tú prácu, ale robím niečo, čo ma baví, do práce vstávam ráno s radosťou. Keď to počasie dovoľuje, idem si ráno zabehať. Pri behu mám ešte kľud sám so sebou, nabijem sa dobrou energiou, potom aj deň vyzerá lepšie. Áno, som naozaj ranné vtáča, vstávam skoro a rád.

Chcete ešte povedať niečo, na čo som sa nepýtala?
Chcem sa poďakovať predošlému prednostovi Ing. Miroslavovi Benčovi za korektné odovzdanie úradu. Niekoľkokrát sme sa pri tom stretli a približne sme si prešli agendu. Človeku sa vždy ide lepšie do niečoho, keď má aspoň v obrysoch o tom predstavu. Mne to určite pri tom štarte pomohlo.

Viem, že všetci očakávajú, čo nové prinesiem na mestský úrad, aké budú zmeny. O tých konkrétnych zmenách by som teraz nerád hovoril. Jednak som tu ešte príliš krátko, jednak by som chcel so zmenami najprv oboznámiť tých, ktorých sa dotknú, teda nie tak, že sa to dozvedia z novín.
V neposlednom rade chcem poprosiť občanov a obyvateľov Hanušoviec nad Topľou, aby mi dávali spätnú väzbu na mestský úrad. Dvere mojej kancelárie sú otvorené. Pre všetkých mám tiež na svojej webovej stránke zverejnenú aj e-mailovú adresu, aj telefónne číslo. No zároveň prosím o pochopenie, ak ani pri najlepšej vôli nebudem môcť byť naraz všade.
Zaujímajú ma pozitívne aj negatívne skúsenosti občanov s týmto úradom, lebo nemôžem zmeniť niečo, o čom neviem. Spätná väzba je preto pre mňa veľmi veľmi dôležitá. Netreba dudrať po internete, v krčmách pri pive alebo doma v obývačke, ale treba prísť na úrad a povedať a ja vyviniem maximálne úsilie, aby mali Hanušovčania naozaj pocit, že hanušovský mestský úrad je tu pre nich.

Rozhovor viedla Agáta Krupová

S&D WIR IN EUROPA
Die SPD-Abgeordneten – Fraktion der Sozialdemokraten im Europäischen Parlament

Jutta Steinruck, MdEP

Praktikumszeugnis für Herrn Slavomir Karabinos, geb. 11. 7. 1990

Herr Slavomir Karabinos, geboren 11. 7. 1990 absolvierte von 8. 10. 2014 – 24. 10. 2014 im Büro der Abgeordneten Frau Jutta Steinruck, Mitglied des Europäischen Parlamentes, in Straßburg, Brüssel und Ludwigshafen ein Praktikum. Jutta Steinruck ist Mitglied und Fraktionssprecherin im Ausschuss für Beschäftigung und Soziale Angelegenheiten und Stellvertreterin im Ausschuss für Binnenmarkt und Verbraucherschutz im Europäischen Parlament.

Das Praktikum umfasste Einblicke in die Online-Pressearbeit des Büros, in die Recherche politischer Sachverhalte sowie die Betreuung internationaler Besuchergruppen innerhalb des Parlamentes. Darüber hinaus begleitete Herr Karabinos die Abgeordnete zu Terminen.

Herr Karabinos zeichnet sich durch äußerst rasche Auffassungsgabe wie auch durch ein weit überdurchschnittliches Maß an Engagement und Initiative aus. Er zeigt sich sehr flexibel und stellt sich schnell auf ungewohnte Situationen ein. Da Herr Karabinos die englische Sprache fließend beherrscht, konnte er sich mühelos unter den international geprägten Arbeitsbedingungen des Europäischen Parlaments bewegen.

Sein Verhalten gegenüber Vorgesetzten und Kollegen war stets vorbildlich. Herr Karabinos hat eine offene und freundliche Art, zeigte sich stets hilfsbereit und überzeugte durch kooperative Arbeitsweise sowie durch ein hohes Maß an Kommunikationsfähigkeit und Sozialkompetenz.

Wir hatten in Herrn Karabinos einen zuverlässigen, selbständigen und teamfähigen jungen Praktikanten, der für unser Team eine große Bereicherung darstellte. Wir wünschen Herrn Karabinos bei künftigen Bewerbungen und auf ihrem weiteren Lebensweg viel Glück und Erfolg.

Jutta Steinruck, MdEP Ludwigshafen, 24. 10. 2014

Jutta Steinruck, MdEP

Europäisches Parlament: ASP 12G 140; Rue Wiertz 60; B - 1047 Brüssel
Tel. : +32 (0)2 28 45563; Fax : +32 (0)2 28 49563

Wahlkreis: Frankenthaler Straße 172; D – 67059 Ludwigshafen
Tel. : +49 (0) 621 5454 204; Fax : +49 (0) 621 5454 304

jutta.steinruck@europarl.europa.eu

www.jutta-steinruck.de

PODUJATIA V MALOM KAŠTIELI

Ďakujeme živým i mŕtvym hrdinom za našu slobodu

Pietny akt kladenia vencov a stretnutie členov ZO SZPB

Dňa 18. januára 2019 o 10.00 hod. Mesto Hanušovce nad Topľou, Mestské kultúrne stredisko a Základná organizácia Zväzu protifašistických bojovníkov v Hanušovciach nad Topľou uskutočnili slávnosť 74. výročia oslobodenia mesta Hanušovce nad Topľou.

Novozvolený primátor mesta PhDr. Štefan Straka a predsedníčka ZO SZPB Mgr. Helena Lipčáková i v tomto roku vo svojom príhovore poukázali na hrôzy fašizmu. Vyslovili úctu a uznanie všetkým padlým aj z radov miestnych občanov, ktorých mená sú zvečnené na našom pamätníku.

Pietny akt sa konal pri pamätníku SNP a zúčastnili sa ho predstavitelia mesta a mestského úradu, predstavitelia škôl, žiaci ZŠ a občania mesta Hanušovce nad Topľou. Krojovaný sprievod tvorili členovia FS Vargovčan a FS Oblík.

Slávnosť organizačne zabezpečovali riaditeľka MsKS Bc. Ľubica Tomková v spolupráci s predsedníčkou ZO SZPB. Po ukončení pietneho aktu pri pamätníku padlých riaditeľka MsKS a predsedníčka ZO SZPB privítali v Malom kaštieli členov ZO SZPB a organizátorov slávnosti na spomienkovom stretnutí.

Pri tejto slávnostnej príležitosti predsedníčka ZO SZPB prijala do radov organizácie 5 nových členov a medzi nimi aj novozvoleného primátora mesta PhDr. Štefana Straku. Prítomných pozdravil primátor mesta a všetci sme spoločne zaspomínali na udalosti, ktoré sa odohrali pri oslobodzovaní mesta Hanušovce nad Topľou.

Čítanie s porozumením

V dňoch 24. januára a 5. februára 2019 žiaci ZŠ Hanušovce nad Topľou trieda IV.B s uč. Mgr. Vierou Vrlíkovou a trieda III.A s uč. Mgr. Annou Riškovou uskutočnili hromadný zápis žiakov za čitateľov knižnice. Okrem toho že sme sa porozprávali o knihách, sme si z vybraných kníh aj prečítali a poznávali sme ich správne triedenie na regáloch v knižnici. Každý žiak, teraz už zaevidovaný čitateľ knižnice, si vybral knihu na prečítanie. Spoločne sme sa dohodli, že sa opäť stretneme v knižnici keď knihu prečítajú a budeme sa o nej rozprávať, prečo si vybrali práve tú knihu a ako jej pri čítaní porozumeli.

Valentínsky koncert lásky a vďaky ...

Riaditeľka Mestského kultúrneho strediska so sídlom v Malom kaštieli popriala všetkým spoločne pekný predvečer pred dňom sviatku Svätého Valentína dňa 13. februára 2019.

Privítala riaditeľku Základnej umeleckej školy pani Ľudmilu Kreheľovú, pedagógov, účinkujúcich žiakov, rodičov a ostatných prítomných. Mestské kultúrne stredisko zo Základnou umeleckou školou uskutočňuje spoločné podujatie – Valentínsky koncert lásky a vďaky.

Možno sme spolu utvorili tradíciu, ktorá bude patriť medzi ďalšie prezentačné aktivity záujmovej umeleckej školy aj kultúrno – spoločenského diania.

V Malej koncertnej sále sa záujmová umelecká škola predstavila svojou zručnosťou a priniesla nám tóny hudby v hre na jednotlivé hudobné nástroje: klavír, flautu, husle, akordeón, gitaru, saxofón, spev, ale aj výstavu výtvarných prác. Podujatiu peknú atmosféru dotvárali historické priestory Malého kaštieľa. Sprievodné slovo mala riaditeľka mestského kultúrneho strediska Ľubica Tomková a zo základnej umeleckej školy učiteľka Jana Koreňová.

História valentínskeho sviatku je nám všetkým známa. Nemusíme z nej robiť tradíciu pre komerciu a nákupy, ale nájdime v tom sviatku to najpodstatnejšie pre život – vyjadrenie lásky a vďaky.

Mnohokrát na vyslovenie citov nevieme nájsť slová, alebo nemôžeme, aj keď by sme chceli. A je to práve hudba, spev, tanec či pekné výtvarné dielo, ktoré nám pomáhajú nájsť a vyjadriť svoje pocity.

Maľovaný spev z rodnej zeme

Je známe, že v srbskej Kovačici, kolíske insitného umenia, maliari znázorňujú život a prácu sedliakov. Na maliarske plátno verne prekresľujú ľudový odev, zvyky a obyčaje, zachytávajú dedinský život, radosť i starosť, ročné obdobia i detské hry. Naivní umelci sú označovaní aj ako laickí, sviatoční maliari, maliari prostého, čistého srdca. V sociálnej štruktúre insitných tvorcov sú zastúpení

ľudia rozmanitého povolania, vzdelania i veku. Slovenskí maliari, žijúci v srbskej obci založenej na začiatku 19.storočia slovenským obyvateľstvom, patria k vrcholným zjavom svetového insitného umenia. Slovenské insitné umenie zapísala v roku 2012 Republika Srbsko do svojho registra nehmotného kultúrneho dedičstva. Toto svojimi obrazmi potvrdzujú aj Ján Žolnaj a Pavel Povolný - Juhás. Ján Žolnaj maľuje už štyridsať rokov a svojimi dielami sa stará, aby slovenské tradície, folklór, zvyky a obyčaje neupadli do zabudnutia. Z jeho výtvarného prejavu cítiť čistý, jasný a citový tón. Živými farbami a intenzívnym koloritom rozpráva farebné príbehy. Domce, vyčnievajúca kostolná veža na horizonte, práce na poli spájajú

širokú žírnu rovinu pasienky s vysokou oblohou a belasými oblakmi. Na obrazoch sú dedinčania, domáce zvieratá, poľnohospodárske práce, ale aj práce v domácnosti. Pavel Povolný – Juhás vyjadruje vo svojich obrazoch veselý svet vína, rád zachytáva prácu vo vinici, náradie a spôsob spracovania hrozna, farebnosť má nádych skôr farieb pivníc, sivej, hnedej, bledomodrej.

Tieto obrazy ste si mohli v uplynulých dňoch od 20. februára do 12.marca 2019 pozrieť v priestoroch Galérie Mestského kultúrneho strediska mesta Hanušovce nad Topľou so sídlom v Malom (Šóšovskom) kaštieli.

•

V priestoroch Galérie Mestského kultúrneho strediska v Malom kaštieli sa dňa 19. januára 2019 v sobotu uskutočnila výročná členská schôdza KST Krokus Hanušovce nad Topľou.

•

16. februára v sobotu pivničné priestory Malého kaštieľa hostili priaznivcov turistiky na zraze 16. ročníka Primátorského výstupu na Čiernu horu. Po prezentácii, keď účastníkov pozdravil primátor mesta PhDr. Štefan Straka, prezreli si zrekonštruované priestory kaštieľa.

•

Triedne aktívy jednotlivých odborov ZUŠ v Hanušovciach nad Topľou sa konali v Malej koncertnej sále Mestského kultúrneho strediska v Malom kaštieli. V poobedňajších hodinách od 15.00 v pracovné dni sa denne od 7. 2. do 15. 2. na svojej prezentácii vystriedali všetky odbory ZUŠ za účasti svojich pedagógov, žiakov a rodinných príslušníkov.

•

Výbor Urbárskeho a pozemkového spoločenstva Hanušovce nad Topľou uskutočnil svoje zasadnutie v klubovni Mestského kultúrneho strediska v Malom kaštieli 12. februára 2019.

Dvojstránku pripravila
Bc. Ľubica Tomková, riaditeľka MsKS
Foto (aga)

ROZVOJ FUNKČNEJ GRAMOTNOSTI ŽIAKOV V ZÁKLADNEJ ŠKOLE

Je názov projektu, ktorý sme začali realizovať v našej škole od 1. februára 2019 v celkovej dĺžke 24 mesiacov.

Na základe vyhlásenej Výzvy na predkladanie žiadostí o poskytnutie nenávratného finančného príspevku Operačného programu Ľudské zdroje sme získali finančné prostriedky pre našu školu na projekt, ktorého cieľom je skvalitniť výchovno-vzdelávací proces a študijné výsledky žiakov v oblasti matematickej, čitateľskej a prírodovednej gramotnosti vo výške 170 221,47 €.

Cieľom projektu je dosiahnuť lepšie študijné výsledky a kompetencie žiakov ZŠ v Hanušovciach nad Topľou v oblasti funkčnej gramotnosti žiakov, a to hlavne čitateľskej, matematickej a prírodovednej gramotnosti vytvorením odborných učební, pracovných listov, testov, metodík a ich overením v praxi a na základe zvýšenia profesijných kompetencií pedagogických a odborných zamestnancov skvalitniť výchovno-vzdelávací proces v základnej škole.

V prvej fáze vytvoríme a zariadime didaktickou technikou a učebnými pomôckami tri učebne pre žiakov, a to Učebňu čitateľskej gramotnosti na 2. stupni, Učebňu matematickej gramotnosti na 2. stupni a Učebňu čitateľskej gramotnosti na 1. stupni. Pedagogickí a odborní zamestnanci školy si budú zvyšovať svoje profesijné kompetencie v oblasti čitateľskej gramotnosti vo forme vzdelávania.

V druhej fáze budú vytvorené pedagogické kluby, ktorých cieľom bude poskytnúť platformu pre aktívne sieťovanie a spoločnú spoluprácu pedagogických zamestnancov na spoločných témach (predmetových a prierezových) a zároveň vytvoriť učebné pomôcky vo forme Zborníkov pre žiakov a Metodík pre pedagógov našej školy.

Súčasťou týchto aktivít budú exkurzie žiakov pre 5. až 9. ročník a krúžky funkčnej gramotnosti pre 1. až 9. ročník.

Riadenie a koordinácia projektu, ako aj celá implementácia projektu je zabezpečené projektovým tímom výlučne zamestnancami ZŠ Hanušovce nad Topľou.

Viac o projekte sa dozviete na: **https://zshanusovce.edupage.org/text17/**

PaedDr. Viera Hodošková
projektový manažér

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA, VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky sociálny fond
Európsky fond regionálneho rozvoja

OPERAČNÝ PROGRAM ĽUDSKÉ ZDROJE

Z AKTIVÍT ŽIAKOV I. STUPŇA V PRVOM POLROKU

Máme za sebou I. polrok školského roku 2018/2019 a hoci je už február, rád by som ešte pripomenul dve jesenné akcie, ktoré v istom zmysle majú priebežnú platnosť. Prvou bol Týždeň športu v našej ZŠ. Motivovať ľudí k pohybu a zdravému životnému štýlu bol hlavný cieľ Európskeho týždňa športu. Do 4. ročníka tohto projektu sa od 23. do 30. septembra 2018 zapojili aj žiaci a učitelia našej základnej školy. Týždeň plný aktivity bol určený pre každého, bez ohľadu na vek, zázemie či úroveň zdatnosti, pretože podľa rôznych prieskumov až 60 % Európanov vôbec necvičí a nešportuje. Na našej škole sme žiakom pripravili rôzne súťaže: skok do diaľky, člnkový beh, hod na presnosť, chôdza po kladine, prekonávanie prekážok, slalomový beh, preťahovanie lanom a mnohé iné. Odmenou nám boli nielen červené líčka, radosť žiakov zo svojich výkonov, ale aj zvedavé otázky, či takéto ,,olympijské hry“ nemôžeme mať už hneď zajtra...

Ďalším zaujímavým podujatím na I. stupni bola súťaž iBobor, ktorej sa každoročne zúčastňujú tretiaci a štvrtáci našej školy. Táto súťaž svojimi úlohami rozvíja myslenie, logiku a predstavivosť žiaka. Z každej triedy vyberie pani učiteľka troch šikovných žiakov a vždy v septembri súťažíme online v rovnakom čase v celej Európe. V tomto školskom roku si najlepšie z tretiakov počínal Ľubomír Botko. Získal 94%, na druhom a treťom mieste získali 75% dvaja žiaci, a to Natália Birošová a Simeon Dan Saraka. Tretiaci súťažili v kategórii Drobec. O najväčšiu radosť a prekvapenie sa v kategórii Bobríci postaral štvrták Ján Jurko (na obr.), ktorý získal plný počet, teda 100%. Podľa pravidiel si ešte odmenu zaslúžila Dorota Hrešová – 98%, Marek Baran – 93% a Šimon Andrijko – 82%. Srdečne gratulujeme !!!

A na záver jedno upozornenie: !!! Počas celého kalendárneho roka môžete, milí žiaci, ale aj vy rodičia, trénovať a pripravovať svoje deti na súťaže na webových stránkach: ibobor.sk, vsetkovedko.sk, matematickyklokan.sk, plastelina.net a mnohých ďalších. September 2019 sa blíži!

Mgr. Pavol Minár
Foto: Mgr. Martin Štofan

„S pomocou kníh sa mnohí stávajú učenými i mimo školy. Bez kníh ale nebýva učený nikto ani v škole.“
Jan Amos Komenský

ŠALIANSKY MAŤKO

Dňa 24. januára 2019 sa v priestoroch Hornozemplínskej knižnice vo Vranove nad Topľou uskutočnil 26. ročník regionálneho kola prednesu slovenských povestí Šaliansky Maťko J. C. Hronského. Hlavnými organizátormi regionálneho kola súťaže boli HZK a Oblastné pracovisko Matice Slovenskej vo Vranove nad Topľou. Súťaže sa zúčastnilo 35 žiakov z 15 základných škôl vranovského regiónu. Regionálne kolo prebehlo v troch súťažných kategóriách, v ktorých nás reprezentovali žiačky postupujúce z nášho školského kola: Terézia Anna Semanová, III.A – 1. kategória, Martina Kaňuchová IV.B – 2. kategória, Bianka Peterová, VI.A – 3. kategória.

Podľa zhodnotenia poroty regionálneho kola súťažiaci preukázali vynikajúce výkony a tiež pozitívne ocenili ich pestrý výber ukážok.

Našu základnú školu úspešne reprezentovala Terézia Anna Semanová, žiačka III.A, ktorá sa v 1. kategórii umiestnila na 3. mieste. Za podaný výkon jej srdečne blahoželáme!

Text a foto: Mgr. Anna Rišková

STRELECKÁ SÚŤAŽ O POHÁR PRIMÁTORA MESTA

Máme za sebou I. polrok školského roku 2018/2019 a hoci je už február, rád by som ešte pripomenul dve jesenné akcie, ktoré v istom zmysle majú priebežnú platnosť. Prvou bol Týždeň športu v našej ZŠ. Motivovať ľudí k pohybu a zdravému životnému štýlu bol hlavný cieľ Európskeho týždňa športu. Do 4. ročníka tohto projektu sa od 23. do 30. septembra 2018 zapojili aj žiaci a učitelia našej základnej školy. Týždeň plný aktivity bol určený pre každého, bez ohľadu na vek, zázemie či úroveň zdatnosti, pretože podľa rôznych prieskumov až 60 % Európanov vôbec necvičí a nešportuje. Na našej škole sme žiakom pripravili rôzne súťaže: skok do diaľky, člnkový beh, hod na presnosť, chôdza po kladine, prekonávanie prekážok, slalomový beh, preťahovanie lanom a mnohé iné. Odmenou nám boli nielen červené líčka, radosť žiakov zo svojich výkonov, ale aj zvedavé otázky, či takéto ,,olympijské hry“ nemôžeme mať už hneď zajtra...

Ďalším zaujímavým podujatím na I. stupni bola súťaž iBobor, ktorej sa každoročne zúčastňujú tretiaci a štvrtáci našej školy. Táto súťaž svojimi úlohami rozvíja myslenie, logiku a predstavivosť žiaka. Z každej triedy vyberie pani učiteľka troch šikovných žiakov a vždy v septembri súťažíme online v rovnakom čase v celej Európe. V tomto školskom roku si najlepšie z tretiakov počínal Ľubomír Botko. Získal 94%, na druhom a treťom mieste získali 75% dvaja žiaci, a to Natália Birošová a Simeon Dan Saraka. Tretiaci súťažili v kategórii Drobec. O najväčšiu radosť a prekvapenie sa v kategórii Bobríci postaral štvrták Ján Jurko (na obr.), ktorý získal plný počet, teda 100%. Podľa pravidiel si ešte odmenu zaslúžila Dorota Hrešová – 98%, Marek Baran – 93% a Šimon Andrijko – 82%. Srdečne gratulujeme !!!

A na záver jedno upozornenie: !!! Počas celého kalendárneho roka môžete, milí žiaci, ale aj vy rodičia, trénovať a pripravovať svoje deti na súťaže na webových stránkach: ibobor.sk, vsetkovedko.sk, matematickyklokan.sk, plastelina.net a mnohých ďalších. September 2019 sa blíži!

MLADŠIE ŽIAČKY	1.	Laura Mihočová	ZŠ Hermanovce nad Topľou
	2.	Sára Gutu	ZŠ Hermanovce nad Topľou
	3.	Lívia Gutu	ZŠ Hermanovce nad Topľou
STARŠIE ŽIAČKY	1.	Simona Pivovarníková	ZŠ Hermanovce nad Topľou
	2.	Soňa Kmecová	ZŠ Bystré
	3.	Kristína Kriváková	ZŠ Hanušovce nad Topľou
MLADŠÍ ŽIACI	1.	Ján Juhaščík	ZŠ Hermanovce nad Topľou
	2.	Dávid Pivovarník	ZŠ Hermanovce nad Topľou
	3.	Matej Čurlík	ZŠ Hanušovce nad Topľou
STARŠÍ ŽIACI	1.	Richard Goga	ZŠ Bystré
	2.	Šimon Rozkoš	ZŠ Bystré
	3.	Tomáš Jurko	ZŠ Bystré

Mgr. Pavol Minár
Foto: Mgr. Martin Štofan

PRÍKLADY TIAHNU

Na margo hanušovskej ekumenickej iniciatívy

Počas jednej trojice januárových dní sme sa viacerí stretávali postupne vo všetkých troch hanušovských kostoloch. Každý deň sme boli vyzývaní k tomu, aby sme si dali nejaký záväzok. Prvý a druhý deň som si nedávala nič iné, len sa osobne zúčastniť ďalšieho dňa modlitieb za jednotu kresťanov a za naše mesto. Bola som veľmi unavená po ukončení pracovného dňa a počasie vonku i zľadovatené chodníky pod nohami tiež nijako nepridávali, skôr uberali môjmu chceniu znova a znova po robote ísť ešte do kostola. Ale išla som. Veď to, čo nestojí žiadnu námahu, zvyčajne nestojí za nič. A záväzok tretieho dňa práve plním.

Tak ako sa rozvíjalo duchovné slovo a pozývalo ku konkrétnym skutkom, tak sa postupne rozširoval aj počet veriacich na týchto stretnutiach a rozjasňovalo sa naše vnútro. Bolo to cítiť vo vzduchu a vidieť v očiach.

Začínali sme úvahami o práve a spravodlivosti. Tie idú ruka v ruke s pravdou, ktorá väčšinou nebýva príjemná, ale zato býva veľmi užitočná, ak ju dokážeme prijať. Potom sme boli vyzvaní vyzliecť starý spôsob života a obliecť si nového duchovne obnoveného človeka. Každý deň sme vyznávali, že sme nežili vždy podľa prikázania lásky, keď sme na členov iných cirkví hľadeli ako na súperov, boli k nim nepriateľskí a neochotní odpúšťať. Tých myšlienok bolo viacero s aplikáciou na všeobecnú spoločnosť, no ja vyberám niekoľko v aplikácii na život v našom meste:

- Preukazovať úctu blížnemu, rozšíriť svoju pohostinnosť aj voči cudzincom. – My, rodení Hanušovčania, či už žijeme v našom meste alebo mimo neho, máme v sebe silno zakorenený zaručene pravdivý patent na to, čo je tu najdôležitejšie a neprijímame názory „imigrantov“, ktorí sa sem prisťahovali a žijú tu možno päť, možno desať, možno štyridsať a viac rokov. My možno žijeme päť, možno desať, možno štyridsať a viac rokov mimo Hanušoviec, ale v srdci sme ostali vždy Hanušovčanmi, myslíme to s naším mestom naozaj úprimne, preto my to, čo uznáme za vhodné kritizovať, môžeme kritizovať, aj keď tu nežijeme, ale tí, ktorí tu žijú, na to právo nemajú, lebo oni podľa nášho názoru nie sú skutoční Hanušovčania. Je to správne? Stačí sa prihlásiť na Facebook a sme priamo alebo nepriamo všetci, či žijeme na Slovensku, či sme roztrúsení po Európe, po svete, do toho vtiahnutí. A potom sa tento nezdravý duch prenáša do osobných diskusií, ako minule, keď mi jedna kamarátka, ktorá tu žije asi 35 rokov a cíti sa byť Hanušovčankou, dala otázku v tomto duchu: Kto ste vy, keď si stále myslíte, že ste lepší ako my?
- Konať spravodlivo, milovať druhých celým svojím srdcom bez ohľadu na ich spoločenský stav, etnickú alebo náboženskú príslušnosť. - Odhliadnuc od spoločenského stavu má tento aspekt pohľadu na život v našom meste dve viac-menej vypuklé roviny. Prvou sú občania so svetlou pleťou kontra občania s tmavou pleťou a naopak: občania s tmavou pleťou kontra občania so svetlou pleťou. Rozpisujem to preto tak podrobne, lebo ak ten problém niekedy nastane, nebýva len jednostranný. Raz vyčítajú bieli Rómom, inokedy Rómovia vyčítajú bielym. Ak by ma už tu chcel niekto napadnúť, že používam slovo „biely“, je to len kvôli tomu, že slovo „Neróm“ neexistuje. Róm je podľa Wikipédie (internetová encyklopédia – pozn.) príslušník európskej etnickej skupiny obyvateľstva pochádzajúcej zo severnej Indie, no márne by ste tam hľadali aj Neróma. Osobne som vždy bola proti tomu, ak členovia majoritnej spoločnosti hádzali všetkých Rómov do jedného vreca. Vždy som do diskusie vstúpila s tým, že v Hanušovciach máme aj veľmi slušné rómske rodiny, ktoré svojím spôsobom života, prácou a vzdelaním sa neodlišujú od majority. Nie je správne, nie je od človeka čestné ich hanobiť len preto, lebo sú Rómovia. Na druhej strane je potrebné uznať aj kritické hlasy na adresu tej početnej skupiny Rómov, ktorá je neprispôsobivá a absolútne nemá záujem na sebe pracovať. Tak ako sú medzi slušnými ľuďmi aj bieli, aj Rómovia, tak je to aj medzi grobianmi – nájdeme v ich radoch aj takých, aj takých. Naučme sa teda merať všetkých rovnakým metrom. Možno to nie je vždy jednoduché, možno to nie je vždy ľahké. Výzva platí pre obe strany, lebo nielen členovia majoritnej spoločnosti majú tendenciu skôr odsúdiť Róma ako človeka zo svojich radov; s tým istým problémom sa stretávame aj opačne – neprispôsobiví Rómovia majú tendenciu klásť vinu, resp. kladú vinu za svoj stav iba bielym. No čia vina v prvom rade to je? Aká je pravda? „ ... nie príjemná, ale užitočná ...“ Lebo kto chce, i môže, ale – kto nechce, ani nemôže.

V čase ekumenických modlitieb za jednotu kresťanov a za mesto je nanajvýš aktuálna aj otázka vzťahu katolíci – evanjelici a naopak. V tejto súvislosti sa mi žiada pokračovať citovanými slovami: „Zjednoť nás, Pane, v našej rozdielnosti svojou láskou ...“ My, kresťania, sme rozdielni v spôsobe, akým oslavujeme Boha, a predsa rovnakí v tom, že žijeme vieru v toho istého Boha. Tak ako máme v sebe predispozíciu verejne vyznávať a utvrdzovať príslušnosť k svojej cirkvi, k tej cirkvi, v ktorej sme sa narodili, v ktorej nás vychovávali naši rodičia, a – ak sme to neskôr sami nezmenili – v ktorej stále žijeme, tak sa neraz stane, že v snahe vyzdvihnúť túto dôležitosť príslušnosti k vlastnej cirkvi ubližujeme tým druhým ich podceňovaním, netoleranciou... Pred nejakým časom prišla téma typu katolíci versus evanjelici a evanjelici versus katolíci na pretras medzi mnou a jednou mojou kamarátkou evanjeličkou. Vyslovila vtedy názor, že veriaci sú takí, akí sú ich kňazi. Ak k sebe nájdu cestu oni, vedú k tomu aj svojich cirkevníkov. Vravela: „Pamätáš na časy, keď tu boli páni farári Wilk a Sepeši...? Boli jak dvaja bratia ... Nezdá sa ti, že sme vtedy toľko neriešili, kto je katolík a kto evanjelik, ale žili sme vedľa seba súdržnejšie?“ Samozrejme, že si oboch pánov farárov veľmi dobre pamätám. Keď som ako školáčka vchádzala do triedy na hodinu náboženstva, obaja už cez prestávku stáli na chodbe pri okne a spolu sa rozprávali. Zo školy odchádzali tiež spoločne a my kolo nich skoro ako sprievod po „zadňej“, teda dnes Kukorelliho ulici. Ja som sa pri pošte oddelila nasmerujúc si to napravo, oni okolo krčmy zabočili vľavo a ďalej pokračovali hore Hanušovcami.

V súčasnosti hanušovskí veriaci kresťania majú znova kňazov, teraz dokonca troch, ktorí hľadali a našli spoločnú reč, majú priateľský vzťah a vedú – verím, že k úprimnému – priateľstvu, vzájomnej úcte a porozumeniu aj svojich veriacich. Vážme si túto hodnotu, tento „talent“. Nezakopávajme ho do zeme, ale vo svojich životoch ho bohato zúročujme aj pri rozvoji a zveľaďovaní nášho mesta majúc na pamäti, že vzájomná spolupráca a porozumenie nikdy nejdú ruka v ruke so znevažovaním svedomitej práce druhého či vyvyšovaním sa nad neho.

Agáta Krupová

PRVÝ A DRUHÝ ADVENT

Som Bohu veľmi vďačný za prežitý tohoročný advent a Vianoce. Naše mesto bolo pekne vyzdobené, zvlášť ma upútala dekorácia anjela s veľkou trúbou, oznamujúc nám určité posolstvo. A to mi pripomenulo biblickú knihu Zjavenie Sv. Jána. Posolstvo troch anjelov. (Zj 14, 1 – 12)

„Potom som videl iného anjela letieť stredom neba: Mal večné evanjelium, aby ho zvestoval obyvateľom zeme, každému národu, kmeňu, jazyku a ľudu. Volal mohutným hlasom: Bojte sa Boha a vzdajte mu slávu, lebo prišla hodina jeho súdu. Klaňajte sa tomu, ktorý stvoril nebo i zem, more i pramene vôd.“

Posolstvo prvého anjela je výzvou na uctievanie Stvoriteľa. Báť sa Boha znamená mať ho vo veľkej úcte, brať ho vážne a umožniť mu, aby bol v našich životoch prítomný. Božou túžbou je, aby ho ľudia milovali, poslúchali ho a odzrkadľovali jeho charakter. Pre tých, čo majú s Bohom správny vzťah, je súd dobrou správou. A tak ako prvý advent je pamiatkou radostného očakávania narodenia Pána Ježiša Krista, dieťatka narodeného v Betleheme, ktorý prišiel ako Mesiáš, aby nás vykúpil a vyslobodil z moci satana, tak nasleduje druhá fáza adventu, príprava na druhý príchod Pána Ježiša Krista. Teraz je tento čas, aby sme sa denne pripravovali na stretnutie s naším Stvoriteľom, Vykupiteľom, ktorý príde vo veľkej sláve, aby nás zobral k sebe.

Aj ďalší dvaja anjeli zvestujú varovné posolstvá pre Boží ľud, aby sa neodklonil od biblického učenia, od Božej pravdy.

Ježiš Kristus má v rukách budúcnosť tohto sveta a budúcnosť každého z nás. Naše čakanie nemá byť pasívne. Istota Kristovho návratu je zasľúbená. *Nech sa neľaká vaše srdce. Veríte v Boha, verte aj vo mňa!...(Ján 14,1-3) Veď duch aj nevesta volajú: Príď! (Zj 22,17)*

Každý z nás by sa mal pripojiť k tomuto volaniu. Je to dobrá správa, ktorú by sme mali hlásať nielen slovami, ale aj prakticky naším každodenným životom, vo vzťahoch s našimi blízkymi, v rodine, v zborových spoločenstvách, v cirkvi, ktorú ustanovil pre nás, nie ako prostriedok spasenia, ale nástroj, ktorý nám má pomôcť predstaviť toto spasenie a šíriť evanjelium do celého sveta.

Pane Ježišu, zasľúbil si, že sa vrátiš, aby si aj na našej planéte nastolil kráľovstvo lásky a milosti. Tešíme sa, že svoj sľub čoskoro splníš.

Ján Gritta

Andrej Kučinský

Trpel si pre nás, Kriste

Kristova cesta pozemská sa skončila na kríži
a nikto z blízkych neveril, že Boh ho tak poníži.
Veď ani Peter neveril, že trikrát zaprie Pána
v deň nekvasených chlebov, keď čakal príchod rána
a dvakrát pred tým kohút zaspieval.
Pre koho si krv prelieval, pre koho trpel, Pane?
Veď sa Ti každý vysmieval a prebili Ti dlane,
ktorými lásku núkal si aj tým, čo neverili,
aj tým, čo skríkli – Ukrižuj! – a tešili sa chvíli,
keď riekneš: Dokonané....
Pre koho si krv prelieval? Pre koho trpel, Pane?
Pre lásku tých, čo báli sa, no v Bohu našli silu
postaviť sa zlu, uveriť a nepremeškať chvíľu,
bo mnoho je povolaných, no vyvolených málo.
Z desiatich panien len päť rozumných, päť olej do lámp dalo.
Pre naše hriechy trpel si, boleli Ťa aj moje,
si svetlom, cestou, nádejou a prikázanie Tvoje –
„Milovať budeš Pána!“, sväté je a vždy platí.
Aj pre tých, ktorí s Tebou nebdeli, aj pre tých,
ktorých vráti do otca Tvojho náruče, láska a odpustenie.
Trpel si, Pane, aj pre nás bolestnou smrťou. Pre vzkriesenie!

Marec 2016

PREBÚDZANIE SA JARI NA HANUŠOVSKOM ŽIDOVSKOM CINTORÍNE

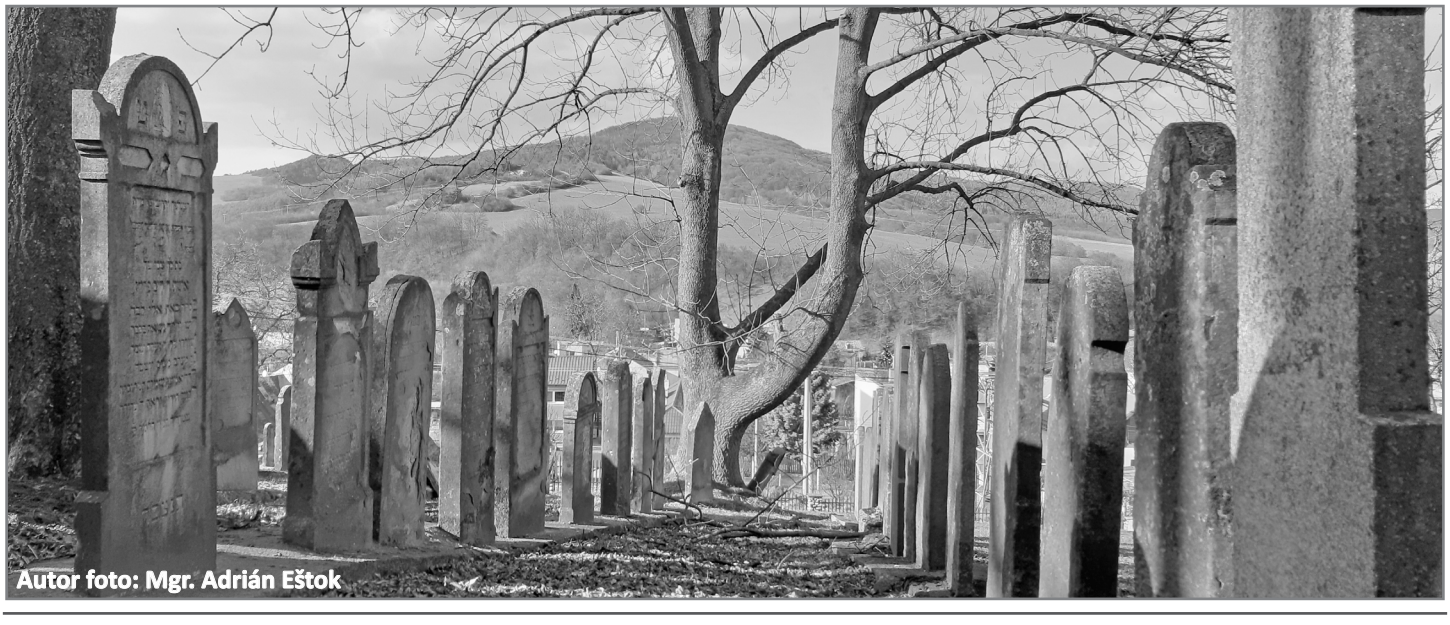

Autor foto: Mgr. Adrián Eštok

Najdrachši kut śveta

Štefan Socha

Či bi mi Wašinkton či Londin navśčivil,
či bi mi tam roki či mešac ľem stravil,
s cudzeho mesta ľem domu me furt caha,
źem mesta rodneho fšadzi pre mňe draha.

Ňe žebi mi indzej tiš ňebulo dobre,
bi mi tam chibaľi evra či taľare,
choc vo śvece dobre je človeku fšadzi,
svuj domov vo śvece fšadzi mame radzi.

Stara pravda mi uš roki potverdzuje,
že človek najľepši śe ľem doma čuje,
že fšadzi je dobre, no doma najľepši,
že v rodzisku svojim človek najbohatši.

F cudzim śvece vidzim Tatri i svuj Obľik,
kaštiľ Dežöfiho a v ňim jeho stoľik,
vlasni Notre-Dame, dze mi śe spovedal,
i vjadukt nat mestom, indzej bim ho ňedal.

Tu me mac učila perše kroki zrobic,
a i slovo mama perši ras vislovic,
učitelka f školeľe zakladi mi dala
a daľej školovac prisňe nakazala.

Dzekujem jim za to, co pre mňe zrobiľi,
že me do života rjadňe vistrojiľi,
bim śe v zrelim veku vo śvece ňestracil,
śčeśľivo śe domu furt nazat navracil.

Básňou „Najdrachši kus śveta“ spomíname na Mgr. Štefana Sochu k jeho nedožitým 75. narodeninám (1.1.1944 – 25.9.2012). Tento hanušovský rodák bol žurnalistom, ktorý nedobrovoľne ukončil novinársku činnosť po personálnych čistkách v období normalizácie, neskôr pôsobil na Pamiatkovom úrade v Prešove. Aktívne sa zaujímal a zhromažďoval materiál o osobnostiach Hanušoviec nad Topľou, ktoré publikoval v knihe Spomienky ožívajú v roku 2004. Písal tiež články o hanušovskej histórii a publikoval ich v hanušovskej i regionálnej tlači.

Foto: (aga)

Malý miláčik. Autor: Timea Labajová, 13 rokov, 4. ročník 1. časti ZUŠ

Ornament POZITÍV-NEGATÍV. Autor: Bianka Pirščová, 14 rokov, 3. roč. 2 časti ZUŠ

SPOMÍNAME A NEZABÚDAME

V uplynulom období sme si pripomenuli rok od tragickej smrti mladého Hanušovčana **Adama Malatu (26. január 1991 – 8. január 2018)**. Ranu z jeho straty bude čas ešte dlho hojiť u všetkých, ktorí ho mali radi. Jeho život vyhasol v plnom rozkvete, v dvadsiatich siedmich rokoch života na Ostrove sv. Vincenta. Počas skutočne krátkeho života stihol Adam pochodiť oveľa viac sveta ako mnohí iní za celý život. Navštívil spolu 73 krajín, v tom počte všetky európske krajiny, Čínu, Thajsko, USA, Kanadu a krajiny Karibiku, ktorý sa mu nakoniec stal osudným. Jeho pozostatky sú uložené na hanušovskom cintoríne pri jeho dedkovi Adamovi. Spolu s jeho rodinou spomíname a nezabúdame.

(aga)

V Moskve

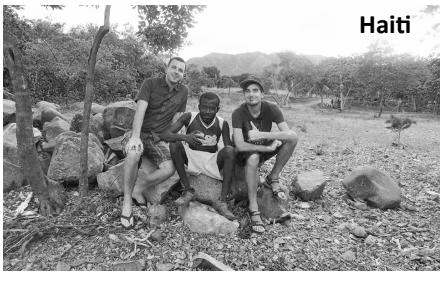
Haiti

Haiti

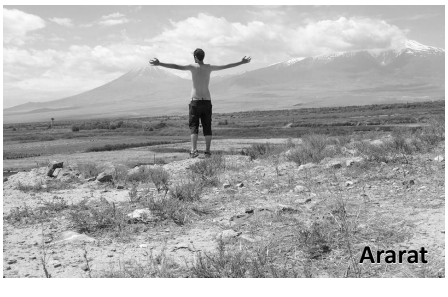
Ararat

Toto je posledná Adamova fotografia - z Barbadosu

Fotografie poskytla rodina Malatová

Narodili sa

Dorota Marcinová
Nela Balážová
Olívia Čurlíková
Teodor Goga
Sebastián Goga
Ján Horvát
Veronika Horvátová
Lucia Horvátová
Stela Horvátová
Richard Katriňak
Dominik Kroka
Matúš Krajňák
Ľubomír Zajíc

Opustili nás

Jozef Vozár
Iveta Mikulová
Anna Mravcová
Eva Husárová
Anna Knašinská
Ing. Ján Galík
Mária Hurná
Anna Čurová
Mária Mattová
Mária Staškovičová
Juraj Ivančák
Pavel Lacko
Anna Novická
Erika Balogová

Manželstvo uzavreli

Andrej Daňo - Lucia Horvátová

Peter Čikala - Denisa Godlová

Andrej Velebír - NIkoletta Ivanivna Voron

Martin Jenčík - Mgr. Erika Roháčová

Životného jubilea sa dožili

70 rokov
Dadej František, Bukovské
Maxinjak Ján, Širiava
Sabo Štefan, ul. Mierová
PhDr. Socha Michal, ul. Štúrova

75 rokov
Bernacká Mária, Bukovské

80 rokov
Hanzová Anna, ul. Slovenská
Sabová Zuzana, ul. Slovenská
Sochová Zuzana, ul. Tehelná

85 rokov
Michal Bruňo, ul. Kukorelliho

90 rokov
Maščuch Ján, ul. Kukorelliho

Pripravila Zuzana Sotáková
matrikárka

JÁN ČURLÍK, DROBNOCHOVATEĽ

Dali sme sa do reči o článku o včelách a včelároch v decembrovom čísle Hanušovských novín. Pritom som zistila, že Ján Čurlík, bývalý kontrolór MsÚ Hanušovce nad Topľou, je drobnochovateľ. Tak som si povedala, že možno by pre mnohých bolo zaujímavé napísať niečo aj z tohto súdka. Veď drobnochovateľstvu a drobnochovateľom – pokiaľ mi pamäť siaha – sa naše noviny ešte nevenovali. Slovo dalo slovo a ja som ochotne prijala pozvanie obzrieť si jeho drobnochov.

Bez mučenia priznávam, že ja osobne som nikdy nemala blízky vzťah k zvieratám. To znamená, že nikdy som nepociťovala potrebu sa o ne starať, hoci ako dieťa som bola k tomu neraz vyzývaná. Hanušovskej babke behali po dvore sliepky. Iba z donútenia som išla medzi ne ich nakŕmiť a utekala som z domu preč, keď babka zaparovala zarezanú kuru, lebo ťažký pach zapareného peria vyvolával u mňa priam mdloby. Kamenickej babke bučali v maštali kravy, ktoré som odmietala pomôcť dojiť, po dvore okrem sliepok

jej behali aj husi, pri ktorých som nemala šancu odmietnuť hnať ich do potoka, lebo raz som ukázala, že viem, lebo išli aj kamarátky, druhýkrát som musela aj bez kamarátok. Ktorýsi rok behali tam po dvore aj moriaky a kačice, v chlieve vždy kvičali svinky. Vždy, keď som jedla u nich v letnej chyžke, okolo nôh sa mi obtieral starý kocúr. Bŕŕ! Hanušovskému dedkovi svat z Kobylí Hlavy od Kutnej Hory priniesol zo svojho chovu zajace angoraky, aby sme mali peknú kožušinu okolo krku na zimu, no zajace nevydržali ani do zimy. Podochli už ani neviem prečo a dedko mal mindráky, čo povie svatovi, až sa na ne opýta. Živé boli na pohľad naozaj pekné.

No u Jána Čurlíka kladný vzťah k chovu zvierat je priam hmatateľný. Ako hovorí, tento vzťah k domácim zvieratám dostal už do vienka, do perinky. Jeho rodičia boli roľníci a otec aj po kolektivizácii pracoval v poľnohospodárstve, a to na hanušovskom štátnom majetku. Doma chovali psa, mačky, holuby, zajace, barany, kravy, dokonca aj plemenného býka mali. Jeho rodičovský dom bol v neďalekom susedstve s katolíckou farou a vraj ešte aj katolícky farár Anton Ďurčák (v Hanušovciach pôsobil v rokoch 1946 až 1959 – pozn.) ho k tomu viedol. Pred kolektivizáciou vraj na fare chovali kravku i svinky, o ktoré sa starala gazdinka. K tej kravke i k svinkám rád chodil spolu so svojím nebohým kamarátom Lacom Anderkom – že tam boli ako takí polosprávcovia, zasmial sa pán Čurlík. Totiž v tom čase boli ešte aktívne farské majetky a časť deputátov (výplat v naturáliách - pozn.) dostávali aj farári. Farský majetok to bol aj veľkánsky viac ako hektárový *„sad od Anderkových až po Skriňakových a odspodu hore až po trať“.*

Ján Čurlík po ukončení hanušovskej základnej školy sa rozhodol ísť študovať na Strednú poľnohospodársku technickú školu do Spišskej Novej Vsi. Lenže choroba jeho matky spôsobila, že ako tam nastúpil, vzápätí sa musel vrátiť domov, aby pomáhal otcovi na domácom hospodárstve. Prišla však kolektivizácia a z celého hospodárstva im doma ostala jedna krava. Takže sa prihlásil na učňovku do Košíc, aby sa vyučil za murára. Keďže na učňovke dosahoval veľmi dobré učebné výsledky, prestúpil na Strednú stavebnú školu do Prešova. Počas prázdnin chodil pravidelne brigádovať na tunajší štátny majetok. Pásol kravy a – smial sa – bola to vraj najlepšia robota, akú kedy robil. Pri pasení kráv si vždy s ďalšími mládencami mohol zahrať futbal a vybehať sa „keľo śveta vidzel“. S vďakou tu spomenul pána Jarolíma Golmica, ktorý ho na štátnom majetku zamestnával vždy od pondelka do piatku. Hoci u poľnohospodárov sa pracovalo aj v sobotu a nedeľu, on mal víkendy vyhradené najmä pre šport – futbal a turistiku s kamarátmi Jozefom Velebírom Skriňačkom, Jánom Kučinským, Mikulášom Krupom. Ako herec účinkoval aj v hanušovskom ochotníckom divadle. *„Mala historija bi śe dala s teho napisac.“*

Celý profesijný život Jána Čurlíka bol spojený so stavbarinou. No v súkromí, odvtedy ako ukončil základnú vojenskú službu, oženil sa a zbudoval, venoval značnú časť svojho času a úsilia chovu domácich zvierat. S láskou k zvieratám sa narodil aj jeho syn Ján, ktorý sa zvieratám venoval ako zverolekár a neskôr svoje vedomosti a skúsenosti začal zúročovať ako vysokoškolský učiteľ na Univerzite veterinárneho lekárstva a farmácie v Košiciach (Katedra výživy, dietetiky a chovu zvierat).

V spomienkach sa Ján Čurlík postupne prechádzal rokmi od svojho detstva a mladosti až k súčasnosti. Počas celých tých rokov sa azda najvernejšie venoval chovu zajacov. Spočiatku to boli vraj také všelijaké – kríženec. Postupne, ako navštevoval rôzne drobnochovateľské výstavy, sa preorientoval na čistokrvné zajace a choval barany, teda zajace so zvisnutými ušami, tiež belgické obry, až sa dostal ku kalifornským zajacom. Tie ostatné s obmenou chová dodnes. S obmenou znamená, že na ich prekríženie nesmie byť vlastná krv, teda nemali by byť k sebe pripustené zajace z jedného vrhu. Občas sa vraj stáva aj to, ak ich neustriehne, no také zajace už nie sú súce pokračovať v ich rozmnožovaní na plemeno, iba na porážku. Chovateľ si doma zo svojich zajacov necháva samičku a samca jej zabezpečuje, kupuje z iného chovu. Nie však z našej lokality, lebo by riskoval, že natrafí na potomkov svojich samcov, ktoré on predáva iným drobnochovateľom k ich samičkám.

Zajace sú veľmi náchylné na rôzne choroby, ktoré ich neraz predčasne skolia. Patrí k nim črevná choroba kokcidióza, ktorá

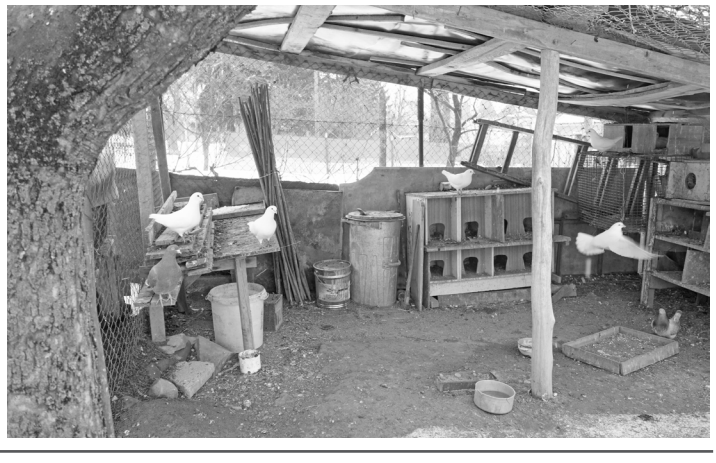

by sa mala preliečiť do šiestich týždňov od narodenia. Ďalším vírusovým ochorením je myxomatóza, pri ktorej majú zajace zdurené podkožné tkanivá – zasiahnuté bývajú nozdry, oči, pysk. No najdrastickejšou chorobou zajacov je mor. Táto choroba sa šíri priamym kontaktom, vzduchom, prachom, bodavým hmyzom i krmivom. Ak zasiahne zajace mor, je to krátky rýchly proces, hovorí pán Čurlík. Raz bol iba dva dni v Poľsku - keď odchádzal, zdali sa zajace v poriadku, keď sa vrátil domov, jeho mama ani nevedela, ako mu povedať, že všetky zajace sú zdochnuté.

Keď som išla na návštevu, pôvodne som u Čurlíkových čakala iba zajace a domácu hydinu. Bola som však prekvapená, keď som za zajačími chlievikmi zbadala aj holuby. Nikdy predtým som sa o tieto záležitosti nestarala, preto som sa hneď zaujímala, kvôli čomu je dobré chovať holuby. O poštárskych holuboch v Hanušovciach nad Topľou chýr nikdy nešiel a okrem nich som vedela iba o tých, ktoré v mestách behajú po chodníkoch okolo nôh chodcom i návštevníkom parkov. A tak som sa dozvedela pre mňa skutočnú novotu – jeho druh sú holuby brojlery a chová ich kvôli mäsu. No páni! Cítila som sa ako dieťa, ktoré objavuje záhady sveta. A tak sme sa dostali k tomu, na čo všetko slúži tento domáci drobnochov.

Zajace chovajú najmä kvôli mäsu, ale boli časy, keď po spracovaní mali zo zajacov aj kožušiny. Z okna som na ostrve videla zavesených niekoľko zajačích kožiek. V zime slúžia vtákom, ktoré z nich vyzobú loj. V kuchyni možno zajace pripraviť na viacero spôsobov – zo staršieho uvariť perkelt na paradajkovom pretlaku alebo pripraviť ho na smotane, z mladého vypražiť rezne v trojobale, vykosteného zajaca naplniť a upiecť. Plnku pripraviť zo zajačej pečene, vajíčok, chleba a zeleného petržlenu a pred uzatvorením zajaca na koniec ešte vložiť polovicu jablka. Z kostí je chutná polievka, do ktorej však netreba dávať veľa mrkvy, ale viac ju prikoreniť, lebo zajačie mäso je samo osebe dosť sladké. Robia aj zajačie klobásky. Keďže zajačina je biele mäso, primiešavajú k nej trochu hovädziny. A v neposlednom rade robia aj paštéty z mäsa aj z pečene. Musím priznať, dali aj mne. Naozaj chutila. Bola trošku sladšia, ako zvyknú paštéty byť, ale na chlebe so zelenou paprikou, kapiou alebo rajčinami, ktoré si môžete dosoliť a dokoreniť, skutočne skvelá pochúťka.

Z holubov je výborná polievka. Nie je taká mastná ako zo sliepky, ale komu veľké mastné oká na polievke chýbajú, môže si ich tam doplniť z odloženej kuracej masti. Ako uvádza Ján Čurlík, z jedného holuba 500 až 600 g čistej váhy sa uvarí 2 až 2,5 litra veľmi chutnej polievky. Keď bol mladý a býval ešte s rodičmi, ktorí tiež

Zajačie kožky na ostrve

chovali holuby, mladučkého očisteného holuba rozdelili na dve polovice a tieto bez vykostenia vyprážali v trojobale; u takých holubích jedincov sú kostičky ešte mäkké.

U Čurlíkových za vyhradeným priestorom behajú tiež sliepky. Vajíčka s krásnym žĺtkom znášajú vtedy, keď sú prikrmované žihľavou. Inak je pre zajace i sliepky veľmi dobrým krmivom lucerka, teda lucerna siata, u nás ľudovo zvaná *„komaňica“*. Samozrejme prikrmujú aj zrnom, zmeskou. Zajace však nepohrdnú ani ovocím. Vraj najviac im chutia slivky. „Ako viete, že sú to výslovne slivky?“ – vzápätí zaznela moja otázka. A hneď prišla aj odpoveď. Keď im pán Čurlík do nádobky namieša jablká, hrušky a slivky, najskôr zmiznú slivky, potom hrušky a až nakoniec jablká. Pri holuboch sa zväčša uživia aj vrabce, „bo vrabcom nezakážem a so vzduchovkou behať nebudem,“ smeje sa pán Čurlík. „Hovorím si: Bože, dal si mi lepšiu úrodu, ako som si zaslúžil – tak aj pre vrabce treba ... Neviem si predstaviť domácnosť, ktorá nemá komu odniesť zvyšky jedla. Lebo do koša? To už je to posledné!“

Chovajú aj psa a za domácu považujú aj mačku, ktoré síce nie je ich, ale k nim na dvor často pribehuje. Je len trojnohá, lebo keď bola malá, vraj jej deti odstrihli jednu nohu. Nie som milovníčka mačiek, ale pri tých slovách až mi srdce stislo od ľútosti nad ňou a pri predstave tej detskej krutosti. No pán Čurlík hneď v reči pokračoval: „Keby si len videla, jak je chytrá na chytanie myší. Bolo jej odobrané jedno, teda noha, ale Pán Boh jej pridal na inom... na šikovnosti...“

Mali aj húsky, ktoré – stalo sa – si na prechádzku vyšli až na viadukt a potom z viaduktu zleteli dole. Hneď tam bol potok a od potoka si to potom nasmerovali domov. Presne tak, ako aj húsky z môjho detstva – dopoludnia som ich iba na potok musela hnať a prekonávať strach zo starého vždy nadurdeného gunára. Po vykúpaní si cestu domov našli samy.

Text a foto: Agáta Krupová

SLOVENSKÝ RYBÁRSKY ZVÄZ
MIESTNA ORGANIZÁCIA HANUŠOVCE NAD TOPĽOU

Od 1. januára 2019 rybárčime podľa nových pravidiel

XII. snem SRZ

V dňoch 23.11.2018 až 25.11.2018 sa v Žiline uskutočnil XII. Snem SRZ. Hlavnou úlohou delegátov bolo vyhodnotiť činnosť Rady a vedenia za uplynulé obdobie a úloh daných predošlým snemom, prerokovať a schváliť nové „Stanovy" SRZ. Rokovanie bolo ukončené voľbami do orgánov SRZ, Rady, Kontrolnej komisie, voľbou tajomníka a prezidenta zväzu a napokon schválením úloh pre nové volebné obdobie 2019-2022. Snem potvrdil vo funkcii tajomníka SRZ Ing. Ľuboša Javora a zvolil nového prezidenta SRZ Emanuela Semanna.

Nové pravidlá lovu rýb

Každý rybár určite zaregistroval, že po vyše 15 rokoch bol schválený dlho očakávaný nový zákon o rybárstve č. 216/2018 Z.z. aj vykonávacia vyhláška Ministerstva životného prostredia (MŽP) SR č. 381/2018 Z.z., ktoré nadobudli účinnosť 1.1.2019.

Je dôležité pripomenúť, že v súvislosti s celým legislatívnym procesom k zákonu bola rozbehnutá Petícia za záchranu všeľudového, rekreačného a športového rybárstva na Slovensku, nakoľko už v počiatočnom štádiu sa začali objavovať rôzne návrhy, ktoré boli v neprospech nielen rybárov, ale aj širokej verejnosti. Takéto úpravy sa objavili aj tesne pred schvaľovaním samotného zákona v rámci pozmeňovacích návrhov, ktoré sa štatutárnym zástupcom SRZ podarilo zastaviť. Pre Slovenský rybársky zväz je najpodstatnejší § 4, vďaka ktorému zostal zachovaný pre SRZ výkon rybárskeho práva na vodných tokoch.

Poďme si teda v krátkosti predstaviť najpodstatnejšie zmeny v pravidlách lovu rýb.

Zmeny časov individuálnej ochrany – vyberáme iba najčastejšie lovené druhy rýb našimi rybármi:

Pstruh dúhový už nemá stanovený čas individuálnej ochrany, jalec hlavatý je už chránený od 15. marca do 31.mája, šťuka severná je chránená od 1. januára do 31. mája, zubáč veľkoústy od 1. januára do 15. júna. Čo sa týka kapra rybničného, ten je chránený od 15. marca do 31. mája a nová legislatíva už neumožňuje uplatňovať si výnimku na skorší lov kapra od 15. mája, ako to bolo v minulosti.

Zmenil sa aj denný čas lovu. Na pstruhových vodách možno loviť v mesiacoch apríl a september od 6. do 20. hodiny. Na kaprových vodách sa bude loviť v mesiacoch január až apríl, november a december od 6. do 21. hodiny, v máji sa môže loviť od 4. do 24. hodiny a v mesiacoch jún až október je povolený nepretržitý lov.

Zmeny nastali aj v lovných mierach rýb. Zvýšila sa napríklad lovná miera jalca hlavatého na 25 cm, nosáľa sťahovavého na 30 cm, pstruha dúhového aj potočného na 27 cm.

Zvlášť do pozornosti dávame § 14 vyhlášky, ktorý hovorí o privlastňovaní si úlovkov, kde nastali podstatné zmeny v počtoch privlastnených rýb aj v druhoch ušľachtilých rýb. Znížila sa celková hmotnosť privlastnených rýb v jednom dni na 5 kg.

Loviaci si môže privlastniť počas jedného dňa lovu, aj keď loví vo viacerých rybárskych revíroch, najviac:

- jeden kus jesetera malého alebo jeden kus jesetera sibírskeho, alebo jeden kus sumca veľkého, alebo dva kusy úhora európskeho, alebo dva kusy kapra rybničného, alebo dva kusy mieňa sladkovodného, alebo dva kusy zubáča veľkoústeho, alebo dva kusy zubáča volžského, alebo dva kusy šťuky severnej, alebo dva kusy lieňa sliznatého, alebo dva kusy mreny severnej, alebo dva kusy pstruha jazerného, alebo dva kusy pstruha potočného, alebo dva kusy lipňa tymiánového; k týmto úlovkom si môže privlastniť taký počet pstruha dúhového, sivoňa potočného, podustvy severnej alebo nosáľa sťahovavého, aby celkový počet privlastnených rýb neprekročil počet štyri kusy a celková hmotnosť nepresiahla 5 kg,
- taký počet všetkých druhov rýb, ktorých celková hmotnosť nepresiahne 5 kg; celková hmotnosť rýb privlastnených v jednom dni sa nevzťahuje na invázne nepôvodné druhy rýb podľa § 10 ods. 3.

Tento celý paragraf je napísaný dosť zložito a pre niekoho možno aj nezrozumiteľne. Preto na základe početných pripomienok rybárov k uvedenému paragrafu vedenie Slovenského rybárskeho zväzu bude s MŽP SR naďalej rokovať vo veci jeho zrozumiteľného výkladu a v danej veci bude rybárov informovať.

RADA SRZ znížila počet privlastnených rýb na jedno povolenie. V jednom kalendárnom roku si loviaci môže na kaprových vodách privlastniť spolu maximálne 40 ks týchto druhov rýb: kapor rybničný, zubáč veľkoústy, šťuka severná, sumec veľký, lieň sliznatý a na pstruhových vodách si môže loviaci privlastniť spolu maximálne 40 ks pstruha potočného alebo lipňa tymianového.

V evidencii úlovkov je snáď najdôležitejšou zmenou to, že loviaci zapisuje každú privlastnenú rybu, ktorá má ustanovenú lovnú mieru, do samostatného riadka záznamu s uvedením druhu ryby, jej dĺžky a hmotnosti, pričom pri pokračovaní v love opätovne zapíše dátum a číslo revíru do ďalšieho riadka záznamu.

Povinná výbava rybára a medzi rybármi toľko diskutovaná rybárska podložka. Rybársku podložku je potrebné mať v povinnej výbave pri love rýb položenú a plávanú na kaprových vodách so stanovenou najväčšou lovnou mierou a na kaprových vodách s režimom chyť a pusť (ChaP). Naša miestna organizácia (MO) nemá na miestnych kaprových vodách stanovenú najväčšiu lovnú mieru rýb ani režim chyť a pusť.

Nová legislatíva umožňuje aj lov rýb pod ľadom, no ten sa môže vykonávať iba v rybárskych revíroch zriadených na ostatných vodných plochách. Ostatná vodná plocha je najmä štrkovisko, prepadlina, pieskovňa, hlinisko, rašelinisko a bočná vodná nádrž lokálneho významu nachádzajúca sa napríklad v parkoch, sadoch, viniciach, chmeľniciach, záhradách a vo zverniciach, požiarna nádrž a priemyselná nádrž s možnosťou rybárskeho využitia. Naša MO takýmto revírom nedisponuje.

Výraznou zmenou v spôsobe lovu rýb je aj to, že je zakázané na kaprových vodách loviť na živú rybku, mŕtvu rybku alebo jej časti s celkovou dĺžkou menšou ako 10 cm.

Do novej vyhlášky pribudol aj zoznam pôvodných druhov rýb a mihúľ, inváznych nepôvodných druhov rýb a rýb s dokázateľne negatívnym dopadom na prirodzené ekosystémy, kde napr. medzi druhy rýb s dokázateľne negatívnym dopadom na prirodzené ekosystémy patrí amur a tolstolobik.

Všetkým legislatívnym zmenám v oblasti športového rybárstva sa tu venovať nemôžeme, preto apelujeme na rybárov, aby pred prvou vychádzkou k vode v tomto roku si dôkladne preštudovali nový zákon o rybárstve a aj vykonávaciu vyhlášku, a týmto predišli nepríjemným zážitkom pri kontrole Rybárskou strážou. Každý člen našej MO pri kúpe povolenia na rybolov obdrží publikáciu s plným znením zákona a vyhlášky.

Peter Dvorský
tajomník MO SRZ v Hanušovciach nad Topľou

PRITIAHNUŤ DETI A MLÁDEŽ K ŠPORTU

Bola nedeľa podvečer a poriadna tma. Vonku mrholilo. Nejakí oslávenci vychádzali z reštaurácie, keď som od supermarketu zabočila na školský dvor. Chcela som tak urobiť už skôr medzi bytovkami, ale tam bola bránička zatvorená a svetlo v telocvični bolo ukryté za predným traktom budovy školy. Preto som si nebola istá, či oznam, ktorý som čítala na Facebooku, naozaj platí. Asi tak uvažovali viacerí, lebo som si všimla mladého muža, ktorý prichádzal od zamknutej malej bráničky, nasadol do auta a do telocvične už asi nedošiel.

No oznam platil. Decká sa už opierali o steny a čakali na trénera. Mamičky niektorých z nich sedeli na lavičkách ako drobné obecenstvo a čakali, až plocha pred ich očami ožije. To sa vzápätí aj stalo. Tucet detí obkolesil Jozefa Pankucha počúvajúc jeho inštrukcie, čo budú robiť. A potom sa to už rozbehlo. Behanie, skákanie, preskakovanie ... Viacerí sa zrejme pýtate, o čo vlastne išlo.

Športový klub Pelikán v osobe hanušovského výkonného športovca Jozefa Pankucha, o ktorom sme na stránkach Hanušovských novín už písali v roku 2016, zorganizoval 10. februára 2019 pohybovú prípravu detí v malej telocvični tunajšej ZŠ. Išlo o aktivitu pre deti vo veku od 5 do 14 rokov, ktorá pozostávala z pohybových hier, základných prvkov gymnastiky, atletiky, ale aj loptových hier a netradičných športov. Ako bolo uvedené na plagáte, cieľom tejto pohybovej prípravy je naučiť deti správne behať a skákať, nebáť sa lopty a naučiť ich aktívne tráviť voľný čas. Tým môžu zdokonaliť svoj pohyb, ovládanie tela, ale aj sebadisciplínu.

Keď som sa niekoľko dní pred akciou s Jozefom na túto tému rozprávala, vyslovil obavy, aby neprišlo veľmi veľa detí, ktoré nebude možné zvládnuť, no sklamalo by ho, keby prišlo deti málo. Ako sa teda naplnili jeho očakávania? Odpovedal: *„Áno, obával som sa veľkého počtu detí, ale ešte viac toho, že nepríde nikto. Beriem na vedomie, že rodičia v Hanušovciach nad Topľou nie sú zvyknutí na podobné športové aktivity pre svoje deti. Ako tréner musím povedať, že najlepšie sa pracuje so šiestimi deťmi v jednej skupine. Samozrejme, dá sa pracovať aj s 10-člennou skupinou. V tú nedeľu nakoniec na pohybovej príprave bolo 12 detí vo veku od 5 do 12 rokov. Teda z mojej strany vyslovujem spokojnosť. Pri ďalších tréningoch mi bude pomáhať Lukáš Čebra. Ako telocvikár v základnej škole má veľké skúsenosti a predovšetkým chce pracovať s deťmi, ktoré majú o šport záujem. To, čo ma však neteší, je, že v meste nie sú dobré priestory na takého činnosti. Ak je škola zatvorená, takúto aktivitu nemáme ako vykonávať. Podmienky pre šport a kultúru sú u nás veľmi zanedbané.“*

Jedným stretnutím sa dá začať, ale výsledky sa zvyčajne dostavujú po pravidelnej dlhodobejšej príprave. Preto toto stretnutie nebude ojedinelé, ale pravidelné. Ako uviedol ďalej Jozef Pankuch, pohybová príprava pre deti bude každú nedeľu v mesiaci marec. Bude rozdelená do dvoch kategórií, a to deti vo veku 5-10 rokov v čase od 17:00 – 180:00 hod. a deti vo veku 11-15 rokov v čase od 18:00 do 19:00 hod. Rodičia svoje deti môžu prihlásiť prostredníctvom e-mailu skpelikan@gmail.com alebo na Facebooku.

Bola som zvedavá aj na názor prítomných mamičiek. Odpovedali, že keď sa k nim informácie o takých a podobných podujatiach dostanú dostatočne včas a nič nečakané ich neprekvapí, vždy sa ich so svojimi deťmi zúčastňujú. Vraj tento druh aktivít veľmi vítajú, lebo v Hanušovciach nad Topľou je ich málo.

Prvou výraznou lastovičkou v oživení športového života obyvateľov nášho mesta bolo však už jedno decembrové podujatie, o ktorom sa niesol veľmi dobrý chýr aj stránkami Facebooku. Bolo

to verejné korčuľovanie deň pred Silvestrom, teda v nedeľu 30. decembra 2018, na štadióne STD Aréna Vranov nad Topľou. „Hanušovce korčuľujú“ znel vtedy slogan, na ktorý sa uchytili rodičia a deti, mladší i tí skôr narodení, veď na plagáte bolo napísané, že je to športové podujatie pre všetky vekové kategórie občanov mesta Hanušovce nad Topľou. Krátko popoludní sa najprv konal priateľský zápas ŠK Pelikán medzi členmi klubu, ktorí boli rozdelení na hráčov do 35 rokov a hráčov nad 35 rokov. Po ňom nasledovalo verejné korčuľovanie zdarma. Samozrejme, zadarmo to určite nebolo. Avšak občania si to mohli užiť zdarma vďaka sponzorom, ktorí kladne zareagovali na výzvu usporiadateľa v osobe Jozefa Pankucha. K týmto sponzorom patrili Tomáš Velebír – TANOT, s.r.o., Spartan Fitness club, Marek Poliak – Tornadonet, Martin Tkáč Gastronóm a Viktor Maga – VIMAX Group, s.r.o., za čo im usporiadatelia vyslovujú veľké „ĎAKUJEME!“

Ak parafrázujeme jedno slovenské príslovie, tak môžeme povedať, že nielen futbalom môžu byť Hanušovčania živí. Treba využívať aj iné možnosti – viac prístupné, menej nákladné, ale najmä také, za ktorými stoja oduševnení ľudia. Takí, čo majú naozaj úprimný záujem na rozvoji telesnej výchovy a telesnej zdatnosti našich obyvateľov, najmä detí a mládeže.

Na plány a perspektívy v oblasti športových aktivít detí a mládeže v Hanušovciach nad Topľou sa budeme Jozefa Pankucha podrobnejšie pýtať v nasledujúcom čísle Hanušovských novín.

Text a foto: Agáta Krupová

PRACOVNÝ INZERÁT

STEKO, s.r.o. Vranov nad Topľou hľadá pracovníka na pozíciu

Kontrolný technik STK

- **vykonávanie technických a emisných kontrol vozidiel**
- **rozširovanie si svojej odbornej spôsobilosti kontrolného technika STK a technika emisnej kontroly**

Miesto: **STEKO, s.r.o., Vranov nad Topľou**

Podmienky: **vodičský preukaz všetkých skupín a podskupín, požadovaná prax v odbore automechanik- autoelektrikár, opravár poľnohospodárskych strojov, výpis z registra trestov bez záznamu.**

Ponúkame: **preplatenie školení a skúšok.**

Pošlite svoj štruktúrovaný životopis na e-mail: info@stkvranov.sk

Z ČINNOSTI KST KROKUS

Jednou z najvhodnejších foriem využitia voľného času je pohyb v prírode a turistika. Hoci s plecniakom do prírody chodí už dnes veľa ľudí, ešte je dosť tých, čo tento šport zaznávajú. Turistika a pohyb v prírode je špecifický druh telesnej výchovy, pri ktorom sa uplatňuje nielen pohyb, ale celkovo blahodarne pôsobí na zdravie človeka. Výhodou turistiky je, že ju môžeme vykonávať v každom veku. Umožňuje dávkovať telesné zaťaženie primerane veku, pohlaviu a zdravotnému stavu. Preto aj hanušovskí turisti radi využívajú túto formu športu nielen na utuženie svojho zdravia, ale aj na spoznávanie krajiny. Klub v súčasnosti združuje 130 členov a je zďaleka najväčším klubom v rámci regiónu Vranov nad Topľou. Činnosť klubu sa vždy odvíja od schváleného kalendára turistických podujatí. V priebehu uplynulého kalendárneho roku sme zorganizovali 22 rôznych podujatí, na ktoré sme si zaspomínali aj na našej výročnej členskej schôdzi v Malom kaštieli 12. januára 2019.

Okrem stabilných podujatí sme absolvovali aj štyri autobusové zájazdy a jeden vlastnými autami:

> 22. apríla sme navštívili Spiš. Zaujal najmä svojím známym hradom, Národnou prírodnou rezerváciou Dreveník a Spišským Jeruzalemom.

> 10. júna to bol pre zmenu hrad Muráň, ktorý prekvapil najmä svojou rozlohou a krásnymi výhľadmi na krajinu. Tie si ale bolo treba zaslúžiť. Najprv sme vystúpili na Muránsku planinu a Veľkú lúku, kde chovajú polodivoké kone typu Norik Muránsky a cez Poludnicu sme sa napokon dostali k tým úžasným výhľadom.

> Ďalším atraktívnym cieľom v júni bola rázovitá podtatranská obec Ždiar. Naším cieľom bolo prejsť časť Spišskej Magury a snáď každý sa tiež tešil na Chodník v korunách stromov nad Bachledovou dolinou.

> 12. – 14. júla vycestovala časť členov na Čierny Balog. V posledných rokoch je to pravidelná destinácia pre náš klub. Láka najmä Vydrovská dolina, kde sa každý rok konajú oslavy Dňa stromu s veľkolepým programom.

> Na prelome júna a júla sme si spoločne s našimi turistickými kamarátmi z regiónu pripomenuli 30. výročie vzniku organizovanej turistiky v našom meste. Nielen členovia, ale aj hostia a sympatizanti tohto klubu sa zišli na lúke pri chate v Čiernej hore, aby spoločne poskladali z čriepkov svojich spomienok obraz života klubu od jeho prvých nesmelých krokov až po dnešok.

> Napokon 26. augusta to bol vydarený zájazd do Vysokých Tatier, kde časť členov vyšla Veľkou studenou dolinou na Zbojnícku chatu a časť zamierila do Malej studenej doliny k Zamkovského chate na dobrú kapustnicu.

> Naše aktivity nie sú zamerané iba na turistiku. Sobota 27. októbra 2018 patrila v našom meste opäť filmovému festivalu Snow film fest. Kvôli rekonštrukcii kultúrneho domu sme boli nútení tento festival presunúť do priestorov Reštaurácie U Hricka. Hlavným partnerom a podporovateľom podujatia bolo mesto Hanušovce nad Topľou. Teší nás, že sa festival opäť stretol s veľkým záujmom divákov. Spoločne sa môžeme tešiť na jeho ďalší ročník.

Naším najmasovejším podujatím je však bezkonkurenčne **Primátorský výstup na Čiernu horu**. Konal sa 16. februára 2019. Po vlaňajšom rekorde 230 účastníkov sa organizátori museli opäť poriadne obracať, aby uspokojili takmer 180 účastníkov výstupu z rôznych kútov nášho regiónu, ale aj zo Sečoviec, Trebišova, Michaloviec, Strážskeho, Giraltoviec, Prešova, Košíc a Nového mesta nad Váhom. Cestu k nám si opäť našiel aj manželský pár z Budapešti. Podujatie otvoril jeho gestor, primátor mesta PhDr. Štefan Straka, ktorý účastníkov privítal na pôde mesta a poprial im vydarené podujatie.

Toto je stručný prehľad našej turistickej činnosti za uplynulé mesiace. No rád by som vám prostredníctvom Hanušovských novín dal do pozornosti najbližšie podujatia, ktoré pripravujeme pre svojich členov a širokú verejnosť. Osobitne Expedičnú kameru, ktorá bude 6. apríla 2019 opäť v priestoroch reštaurácie U Hricka. Expedičná kamera 2019 je zdrojom informácií a inšpirácie pre vaše dobrodružstvá. Prináša divákom tie najlepšie cestovateľské a dobrodružné filmy sezóny z celého sveta aj z domácej produkcie. V tohtoročnom programe nájdete 6 filmov ocenených napríklad na Kendal Mountain Festivale, Vancouver International Mountain Film Festivale, ale aj čerstvé novinky z domácej produkcie.

Môžete sa tiež tešiť na expedíciu do vnútra peruánskej džungle vo filme Matsés, mrazivý príbeh horolezca zraneného tesne pod vrcholom vysnívanej hory Tupendeo v pohorí Kašmír, novozélandské adrenalínové putovanie Waiau-Toa Odyssey na

horských bicykloch a packraftoch, medailónik handicapovanej lezkyne z Nového Anglicka v snímke Stumped, preteky naprieč Spojenými štátmi v podaní dvojice húževnatých cyklistiek vo filme Divided a Kroky na hrane alebo bežeckú výpravu slovenských ultrabežcov po stopách neľútostnej židovskej histórie. Tešiť sa môžete aj na hosťa festivalu. Našu ponuku na besedu prijal producent, scenárista a režisér tohto filmu Viliam Bendík, ktorý vás určite zaujme rozprávaním napríklad o tom, čo ho inšpirovalo k jeho natočeniu.

Na záver by som sa rád poďakoval primátorovi mesta, mestskému zastupiteľstvu a všetkým našim sponzorom a partnerom, ktorí nás v našej činnosti podporujú.

Text a foto: Ján Hreha
predseda KST Krokus

V najbližších mesiacoch sa môžete tešiť na tieto podujatia

30. marec 2019 [sobota]
Otvorenie jarnej turistickej sezóny
[P, RP, VD]
Organizátor: R KST VT, KST Krokus
Info: Zuzana Velčková [tel.: 0904 852 578]

6. apríl 2019 [sobota]
Expedičná kamera – Festival letných outdoorových filmov
[FF, RP]
Organizátor: KST Krokus
Info: Ján Hreha [tel.: 0904 865 595]

22. apríl 2019 [pondelok]
Veľkonočný výstup na Šimonku – Slanské vrchy [P, VD]
Organizátor: KST Sekčov Prešov – účasť
Info: Ján Török [tel.: 0917 635 325]

1. máj 2019 [streda]
Prechod Maťa šerifa, Krížom Krážom – Slanské vrchy [
P, RP,VD]
Organizátor: KST Opál Vranov – účasť
Info: Ján Török [tel.: 0917 635 325]

12. máj 2019 [nedeľa]
Za krásami slovenských orchideí – Beskydské predhorie
[P, RP, OA]
Organizátor: KST Krokus
Info: Ján Hreha [tel.: 0904 865 595]

PROGRAM FILMOVÉHO FESTIVALU EXPEDIČNÁ KAMERA 2019

16:30 ÚVOD: 5 minút

I. BLOK: 70 minút
16:35 MATSÉS
Expedícia otca a dcéry do vnútra Amazónie
dĺžka: 45 minút, réžia: Miroslav Haluza [Česká republika]

17:20 STUMPED
Medailón jedinečnej lezkyne z Colorada
dĺžka: 25 minút, réžia: Cedar Wright, Taylor Keating [USA]

17:45 PRESTÁVKA:10 minút

II. BLOK: 102 minút
17:55 KROKY NA HRANE
Výprava slovenských ultrabežcov po stopách neľútostnej židovskej histórie
dĺžka: 42 minút, réžia: Viliam Bendík [Slovensko]

18:37 Beseda s tvorcom filmu, Viliamom Bendíkom.
dĺžka: 60 minút

19:37 PRESTÁVKA:10 minút

III. BLOK: 78 minút
19:47 TUPENDEO
Mrazivý príbeh horolezca zraneného v Kašmíre
dĺžka: 26 minút, réžia: Hans Ambühl/ Visual Impact GmbH [Švajčiarsko]

20:13 WAIAU - TOA ODYSSEY
Adrenalínové putovanie Novým Zélandom na kajakoch a bicykloch
dĺžka: 13 minút, réžia: Simon Waterhause [Nový Zéland]

20:26 DIVIDED
Cesta dvoch húževnatých cyklistiek naprieč Severnou Amerikou
dĺžka: 39 minút, réžia: Lee Craigie, Rickie Cotter [Veľká Británia]

21:05 UKONČENIE FESTIVALU

filmový festival expedičná kamera

75. VÝROČIE SLOVENSKÉHO NÁRODNÉHO POVSTANIA

Pri príležitosti 75. výročia SNP (1944-2019) prinesieme v tohtoročných novinách sériu článkov o protifašistickom odboji v Hanušovciach nad Topľou a ich okolí. Ich autorom je Mgr. Peter Šafranko, ktorý sa v hanušovskom múzeu venoval výskumu udalostí a osobností 2. svetovej vojny a SNP v okrese Vranov nad Topľou celých 40 rokov až do odchodu do dôchodku.

Hanušovskí žandári v protifašistickom odboji

V tomto roku si pripomenieme 75. výročie vzniku Slovenského národného povstania, ktoré bolo vyvrcholením protifašistického odboja proti vtedajšiemu režimu na Slovensku. Súčasťou odboja boli príslušníci komunistického aj občianskeho hnutia z okresu Vranov nad Topľou. Našou povinnosťou je pripomínať si udalosti aj osoby, ktoré sa tohto boja zúčastnili a mnohí z nich zahynuli. Pri pohľade do histórie protifašistického odboja v okrese Vranov nad Topľou asi najvýraznejšie rezonuje pôsobenie a činnosť partizánskeho zväzku Čapajev. Samotná činnosť partizánov by však často nebola možná bez určitej základne, ktorú tvorilo mnoho ich pomocníkov – spolupracovníkov z radov obyvateľstva, ale aj protifašisticky orientovaných lekárov, úradníkov, príslušníkov vojska, žandárstva či iných zložiek vtedajšieho slovenského štátu. V tomto článku načrieme do histórie žandárskej stanice v Hanušovciach nad Topľou a niektorých ich príslušníkov – antifašistov, ktorí v čase 2. svetovej vojny slúžili na tejto stanici.

História žandárskej stanice v Hanušovciach nad Topľou siaha ešte do čias Rakúsko-Uhorska. Samotné mestečko bolo skoro vždy administratívne začlenené do okresu Giraltovce. Bolo tomu tak aj v čase 2. svetovej vojny. Žandárska stanica a jej príslušníci aj v čase vojny mali dohliadať na poriadok vo svojom rajóne, ktorý zabezpečovali. V radoch tejto na počet malej komunity žandárov boli ľudia rôzneho zmýšľania (v prospech režimu, či proti nemu), ktoré sa preukázalo hlavne v roku 1944. Od roku 1943 sa usídlili v blízkych Slanských vrchoch partizáni z jednotky Čapajev, ktorí hlavne v roku 1944 začali v širokom okolí vykonávať rôzne diverzné a prepadové akcie. Žandári ako represívna zložka slovenského štátu mala partizánske aktivity zastaviť a partizánov zlikvidovať. Túto úlohu mali vykonávať aj žandári z Hanušoviec nad Topľou, no situácia sa tu vyvíjala trochu inak.

Od roku 1941 bol veliteľom žandárskej stanice v Hanušovciach nad Topľou V**ojtech Borovský** (*2. 3. 1904, Užhorod - † 7. 8. 1969), ktorý na tejto stanici pracoval už v roku 1939. Odišiel však do Giraltoviec na školenie a potom sa tu vrátil ako veliteľ. Skúsenosti s prácou žandára – četníka získal už v časoch prvej Československej republiky (1926 – četnícka stanica v Komárne, 1928 – Buzica, okres Košice). V roku 1931 bol poslaný do trvalej výslužby v dôsledku toho, že bol politicky ľavicovo orientovaný. Po vzniku slovenského štátu sa prihlásil späť do služby aj z dôvodov politických – snaha pomáhať v protifašistickom odboji. Začiatkom júla 1942 získal hodnosť vrchného strážmajstra. Svoje pôsobenie vo veliteľskej funkcii využíval na organizovanie partizánskeho hnutia na východnom Slovensku, hlavne pri formovaní partizánskej jednotky Čapajev. Aj jeho zásluhou sa stali Hanušovce v rokoch 1943 – 1944 viackrát miestom stretnutia komunistov (Peter Babej, Vojtech Plachta, Štefan Kubík a iní) s predstaviteľmi občianskeho odboja (JUDr. Cyril Daxner z Vranova a iní), aby sa dohadovali, ako spoločne postupovať v protifašistickom a partizánskom odboji. Hanušovce nad Topľou v tom čase viackrát navštívil aj Karol Šmidke - člen vedenia 5. ilegálneho ústredného výboru Komunistickej strany Slovenska. V jari 1944 pripravovala Ústredňa štátnej bezpečnosti v Bratislave záťah na predstaviteľov protifašistického odboja na východnom Slovensku. Aj za pomoci zradcov a konfidentov bola prezradená činnosť V. Borovského, ktorý bol začiatkom mája 1944 zatknutý, väznený v Prešove, potom v Bratislave. Dňa 31. augusta 1944 sa mu podarilo ujsť z vojenskej nemocnice v Bratislave na povstalecké územie. Po skončení vojny zostal slúžiť v radoch Národnej bezpečnosti (ďalej iba NB) v rôznych veliteľských funkciách (od 15. júna 1948 oblastný veliteľ NB v Košiciach, od 1. januára 1949 krajský veliteľ NB Bratislava v hodnosti podplukovníka). V rámci politických čistiek v 50. rokoch 20. storočia v radoch bezpečnosti bol v máji 1951 prepustený do trvalej výslužby. V januári 1953 bol zatknutý, zakrátko prepustený. Potom sa zamestnal v Liečebnom ústave tuberkulózy v Novom Smokovci.

Po zatknutí Vojtecha Borovského bol vedením žandárskej stanice v Hanušovciach nad Topľou poverený hlavný dôstojnícky zástupca Klčo. Na tejto stanici aj po zatknutí Borovského ostalo pracovať viacero žandárov, jeho spolupracovníkov, ktorí ďalej pomáhali partizánom a protifašistickému odboju. Po potlačení Povstania v jeseni 1944 však boli viacerí z nich obvinení zo spolupráce s partizánmi, zatknutí a neskôr prišli aj o svoj život. Patrili k nim:

Práporčík **Ján Ďurdina**, narodený 13. apríla 1916 vo Veľkej Čauši, okres Prievidza. Bol príslušníkom slovenského žandárstva zo stanice Hanušovce nad Topľou, okres Giraltovce. Z dôvodu, že podporoval partizánsku skupinu Čapajev, bol vyšetrovaný a v novembri 1944 uväznený v Prešove. Odtiaľto ho 15. decembra 1944 transportovali s ostatnými väzňami do táborov v Nemecku, odkiaľ ich začiatkom apríla 1945 priviezli do Čiech. Dňa 21. apríla 1945 sa mu v okolí Teplíc – Šanova podarilo ujsť, ale jeho ďalší osud je neznámy.

Práporčík **Jozef Čerňanec-Baroš**, narodený vo Fačkove, okres Žilina. Príslušník slovenského žandárstva zo stanice Hanušovce nad Topľou. V čase SNP spolupracoval ako žandár s partizánskymi skupinami v okolí ako spojka. V jeseni 1944 bol tri týždne väznený Gestapom v Prešove, vypočúvaný, nič neprezradil, potom prepustený. Začiatkom decembra 1944 ho Gestapo opäť povolalo do Prešova. Znovu bol zatknutý. Odtiaľ bol deportova-

ný, väznený v nemeckých táboroch Sachsenhausen, Ordruf, Krawinka, Buchenwald, Weimar, Chemnitz. Keď sa blížili oslobodzujúce vojská, odtransportovali ho do Čiech smerom ku Chomutovu. Dňa 14. apríla 1945 pri dedinke Březno neďaleko Chomutova vystúpil vysilený z vlaku a zomrel. Pravdepodobne bol pochovaný v hromadnom hrobe.

Práporčík **Ján Šúry,** narodený 7. júla 1914 v Modranke, okres Trnava. Bol ženatý a mal jedného syna. Bol príslušníkom slovenského žandárstva zo stanice Hanušovce nad Topľou okres Giraltovce. Podobne ako jeho kolega Ján Ďurdina bol zatknutý za podporu partizánskej skupiny Čapajev a v novembri 1944 uväznený v Prešove. Odtiaľto ho v polovici decembra 1944 odtransportovali s ostatnými spoluväzňami do Nemecka. Začiatkom apríla 1945 bol súčasťou transportu väzňov z Nemecka do Čiech. Dňa 21. apríla 1945 v okolí Teplíc – Šanova ušiel z vlaku, bol prenasledovaný, jeho osud je neznámy.

Mgr. Peter Šafranko
Fotografie z fotoarchívu autora

POZVÁNKA

Mesto Hanušovce nad Topľou a OZ Smeč

Vás srdečne pozývajú na

MEDZINÁRODNÝ TURNAJ VO VOLEJBALE V KATEGÓRII MIX

Kedy: 11.5.2019 o 9:00

Kde: futbalové ihrisko v Hanušovciach nad Topľou

Pokyny:

- občerstvenie vo forme bufetov, pitný režim zabezpečený
- hra na štyroch ihriskách 2 x 10 min (minimálne dve ženy na ihrisku)
- hrá sa o každé umiestnenie, aby si zahral každý dostatočne
- prvé 3 družstvá získajú finančnú výhru, každé družstvo získa malý darček
- pri prihlásení je potrebné uviesť bývalých registrovaných hráčov kvôli nasadzovaniu do skupín
  Kategórie: registrovaný
  amatér
- štartovné 6€ na osobu je potrebné uhradiť do 30.4.2019
  na č. účtu: SK 73 0900 0000 0005 6180 8333, do poznámky uviesť názov družstva a počet hráčov

Prihlášky posielať na nmethmiroslav6@gmail.com - Predseda OZ Smeč Németh Miroslav

Tel. kontakt: 0915 973 613

Tešíme sa na Vašu účasť a kvalitné športové výkony

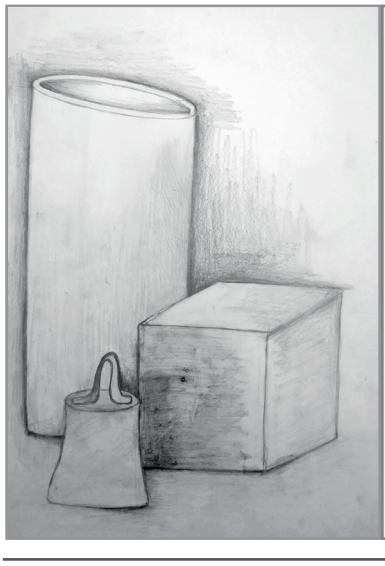

Zátišie so zvoncom. Autor: Daniela Beňová, 11 rokov 3. ročník 1. časti ZUŠ

KVÍZ

Milí čitatelia.

V roku 50. výročia získania novodobého štatútu mesta prichádzame k Vám s kvízom o našej histórii. V každom tohtoročnom čísle bude zadaných 10 kvízových otázok z dejín, kultúry, športu a iných oblastí života Hanušoviec nad Topľou. Odpovede na otázky vo forme „1 – odpoveď; 2 – odpoveď, ... atď.“ zasielajte na e-mailovú adresu našich novín, t.j. **hanusovske.noviny01@gmail.com** alebo písomne na adresu: Redakcia Hanušovských novín, Mierová 333/3 Hanušovce nad Topľou najneskôr **do 30. apríla 2019**. Z počtu tých, ktorí budú mať všetky správne odpovede, budú vylosovaní traja výhercovia. Čakajú na nich ceny, a to:

1. cena – dva lístky do Cinema Prešov na ľubovoľný film.
2. cena – masáž
3. cena – 10-eurová poukážka na nákup kníh.

Kvízové otázky 1. kola:

1. Ku ktorému roku sa viaže najstaršia písomná správa o hanušovskom majetku?
2. Uveďte aspoň tri historické názvy nášho mesta.
3. V ktorých rokoch sa konal Súpis pápežských desiatkov, kde je ako prvý známy hanušovský farár uvedený Kliment?
4. Aké bolo pôvodné patrocínium ranogotického kostola Nanebovzatia Panny Márie?
5. V ktorom období (rozmedzie rokov) bolo v Hanušovciach evanjelické humanistické gymnázium?
6. S menom ktorej šľachtickej rodiny je spojená výstavba Malého kaštieľa?
7. Ako sa volali dvaja bratia, ktorí majú zásluhu na vybudovaní Veľkého kaštieľa?
8. Ktorý evanjelický kňaz pôsobiaci v Hanušovciach v rokoch 1821-1845 je autorom rozsiahlej veršovanej kroniky vo východoslovenskom nárečí o cholerovom povstaní z roku 1831?
9. Vzácnou technickou pamiatkou je hanušovský viadukt postavený v čase budovania železnice Prešov-Strážske v období 2. svetovej vojny. Uveďte presný dátum otvorenia železnice.
10. Aký bol názov partizánskej skupiny pôsobiacej v Hanušovciach nad Topľou a okolí v čase 2. svetovej vojny a jej veliteľom bol Ivan Konnovič Baľuta?

SPOMIENKY ALADÁRA VITKOVIČA NA HANUŠOVSKÝ VEĽKOSTATOK

Oral history v roku 2015 spísal Samuel Bruss

Aladár Vitkovič sa narodil dňa 5. októbra 1933 v Hanušovciach nad Topľou, zomrel 1. februára 2017 . Na spomienky svojho otca v súvislosti s históriou kaštieľa rodiny Dessewffyovcov si spomína nasledovne:

„Môj otec sa narodil 19. mája 1902. V rodnej obci sa u Jozefa Lenárta vyučil kováčskemu remeslu. Pracovať začínal už o štvrtej hodine ráno. Práca to bola mimoriadne ťažká, pretože v tých časoch sa všetko vyrábalo ručne. Nie každý vydržal takú záťaž; v priebehu roka tam z dielne utiekli traja učni. V roku 1922 narukoval do Československej armády ku košickému pluku. Počas dvoch rokov vojenskej služby podkúval ťažné kone, ktoré sa využívali na presúvanie diel. Po skončení vojenskej služby sa oženil a usadil v Hanušovciach nad Topľou, kde sa ako kováč zamestnal v kaštieli. Rozprával mi, ako si Dessewffyovci v roku 1925 odviezli so sebou do Maďarska inventár kaštieľa. Predmety, ktoré nemali vysokú hodnotu, rozdali miestnym obyvateľom. Ešte počas prvej Československej republiky bol správcom kaštieľa Janič. Zabezpečoval všetky nevyhnutné práce na panskom majetku. Spolu s manželkou a deťmi bývali v renesančnej stavbe pri soósovskom kaštieli. Hospodárska budova patriaca ku kaštieľu sa v tom čase využívala ako sýpka. Po správcovej smrti sa jeho manželka spolu s dvoma synmi z Hanušoviec odsťahovali.“

Podľa výpovede pána Vitkoviča pred vypuknutím 2. svetovej vojny v kaštieli Dessewffyovcov bývali ich dve príbuzné spolu s Emilom Bartom, správcom oboch kaštieľov. Do areálu kaštieľa sa vchádzalo nádhernou barokovou vstupnou bránou s vyvýšenými pilastrami. Pred kaštieľom sa nachádzala kvetinová záhrada s okrúhlym pôdorysom s rôznymi okrasnými stromami, drevinami a kvetmi. Rástlo tam mnoho ovocných stromov ako napríklad jablone, čerešne či orechy. V parku si panstvo mohlo odpočinúť na zdobených laviciach. Do budovy kaštieľa sa vchádzalo bočným vchodom cez otvorenú časť spodnej arkády, v ktorej sa nachádzalo aj schodisko vedúce do pivníc. Podlažia interiéru boli pokryté drevenými dobovými a smrekovými palubovými doskami. Schodisko bolo z dubového dreva. Do miestností sa vchádzalo masívnymi dubovými dverami s vystupujúcou ornamentálnou rezbou. Niektoré časti interiéru oddeľovali presklené priečky. Pán Aladár Vitkovič si spomínal aj na existujúci funkčný vodovod, ktorý olovenými vodovodnými rúrkami privádzal vodu do kaštieľa z neďalekej studničky. V panských kuchyniach sa nachádzali nádherne zdobené drezy a liatinové umývadlá. Pri kaštieli sa nachádzala hospodárska stavba, ktorá sa využívala na ubytovanie kočišov a ich rodín. Po ľavej strane kaštieľa stáli prístrešky určené na úschovu kočov, povozov, dokonca aj pracovného materiálu potrebného pre gazdovstvo. Boli prikryté slamou, na rozdiel od hospodárskych stavieb, ktoré boli zastrešené šindľom. Kaštieľ mal kedysi aj zadný vchod. Za kaštieľom bol situovaný podpivničený priestor pre záhradníka, ktorý sa staral o rozsiahly anglický park. Jeho súčasťou bola aj ľadovňa, ktorá slúžila na skladovanie potravín rýchlejšie podliehajúcich skaze, ktoré boli uložené v oplechovaných ľadničkách obložených ľadom. Približne na mieste dnešného futbalového ihriska sa nachádzala zeleninová záhrada. Okolo kaštieľa a rímskokatolíckeho farského kostola sa vinul múr z prírodného kameňa vo výške približne 1,5 metra.

V období po vypuknutí 2. svetovej vojny sa v kaštieli nachádzala vývarovňa pre väzňov podieľajúcich sa na výstavbe trate. Jeho horné podlažie obsadila justičná stráž dohliadajúca na väzňov. Kaštieľ sa v tom čase stal svedkom mnohého utrpenia. Väzni dostávali pravidelne každé ráno po dvadsaťpäť palíc. Po tom, ako jeden z väzňov nedokázal vydržať toľké trápenie, vyskočil z okna ľavej bašty kaštieľa. Pri páde si zlomil obidve nohy.

V jari 1943 sa do kaštieľa nasťahovalo veliteľstvo posádky, ktorej úlohou bolo strážiť tunel a mosty. Kaštieľ sa v tom čase zmenil na skladovacie priestory, v ktorých boli uložené potraviny, alkohol, vojenské uniformy, obuv, munícia, dokonca aj čistiace prostriedky. Múka, cukor a ryža boli uložené vo vreciach, víno v stolitrových a slivovica v dvestolitrových dubových sudoch. Na poschodí kaštieľa sa šila vojenská obuv. Na mieste kočiarní stáli tanky.

V priebehu Slovenského národného povstania bol kaštieľ svedkom opäť jednej z mnohých krutých udalostí doby. Dňa 31. augusta 1944 bol pri jeho ľavej zadnej bašte partizánmi troma ranami do chrbta zastrelený riaditeľ meštianskej školy Viktor Heinz vo veku 36 rokov. Po potlačení povstania a odchode vojakov si miestni obyvatelia v skorých ranných hodinách odniesli všetok skladovaný tovar. Poodbíjali štuple z drevených sudov a napúšťali si plné vedrá alkoholu. Zobrali si stroje na šitie obuvi a časom postupne rozobrali aj autá, ktoré ostali zaparkované pri kaštieli. Po povstalcoch prišli do Hanušoviec nemeckí vojaci, ktorí si z kaštieľa urobili svoj hlavný veliteľský stan a tu vypočúvali aj partizánov.

Po vojne nemali Hanušovce k dispozícii ani školu, ani kultúrne priestory. V priebehu roku 1945 sa začalo s opravou kaštieľa. V jeho priestoroch bola zriadená stredná meštianska škola, ktorú navštevoval aj pán Vitkovič. Ukončil ju v roku 1949, no pamätá si, že vyučovanie tam pokračovalo aj v priebehu nasledujúcich rokov. V reprezentačnej sieni kaštieľa bolo v tom čase zriadené kino. Neskôr začalo priestory kaštieľa využívať roľnícke družstvo. Skladovalo v ňom priemyselné hnojivo na poľnohospodárske účely, ktoré časom poškodilo omietku, dokonca aj tehly. Dôsledkom chemického zamorenia prostredia vyschla väčšina stromov rastúcich v blízkosti parku. Po tejto epizóde v histórii kaštieľa ostala baroková budova nejaký čas opustená. Iba jeho hospodárska budova sa využívala ako sklad nábytku. V interiéri kaštieľa sa z času na čas organizovali zábavy, alebo sa tu hrávali divadelné predstavenia. Na poschodí býval robotník Balík a v bašte na druhej strane kaštieľa Krupoví. Približne v roku 1959 značne schátralé hospodárske budovy zbúrali.

V roku 1972 už prebiehala rozsiahla rekonštrukcia kaštieľa, v ktorom mal byť zriadený kultúrny dom. Nakoniec bol 21. júna 1974 uznesením Rady Okresného národného výboru vo Vranove nad Topľou č. 141 schválený návrh o zriadení Okresného vlastivedného múzea vo Vranove nad Topľou so sídlom v Hanušovciach nad Topľou. Múzeum bolo oficiálne zriadené 1. januára 1975, ale až v auguste 1976, po ukončení rekonštrukcie historického objektu, sa prví pracovníci múzea presťahovali do priestorov kaštieľa Dessewffyovcov, v ktorých múzejná jednotka sídli dodnes.

Samuel Bruss
Krajské múzeum Prešov, Kaštieľ Hanušovce nad Topľou

50 ROKOV NOVODOBÉHO ŠTATÚTU MESTA

V tomto roku pri príležitosti polstoročnice novodobého štatútu mesta Hanušovce nad Topľou budeme vo všetkých číslach Hanušovských novín venovať veľký priestor nedávnej i stredovekej histórii nášho mesta. Novodobú históriu budeme okrem iného prezentovať cez spomienky rodákov i výpisy z hanušovskej mestskej kroniky starším pre spomienky a osvieženie pamäti, mladej generácii pre získanie poznatkov o našej mestskej nedávnej histórii.

Výpis z hanušovskej kroniky

Rada Okresného národného výboru vo Vranove na základe uznesenia č. 50/1968 zo dňa 7. mája 1968 priznala Hanušovciam titul mesta a toto priznal i národný výbor Východoslovenského kraja uznesením č. 1952/1969 zo dňa 16. apríla 1969. ***Titul mesta sa priznáva*** *pri príležitosti 50. výročia vzniku Československej republiky* ***s platnosťou od 1. januára 1969****.*

Slávnosť odovzdania listiny, ktorou sa Hanušovciam priznáva charakter mesta a miestnemu národnému výboru charakter mestský národný výbor, konala sa 8. mája na slávnostnom zasadnutí pléna miestneho národného výboru, ktoré sa rozšírilo o miestny výbor Komunistickej strany Slovenska, závodnú organizáciu Komunistickej strany Slovenska, Národného frontu, delegáciu okresného národného výboru, okresného výboru Komunistickej strany Slovenska, Krajského národného výboru v Košiciach za prítomnosti občanov a pozvaných hostí.

V úvode slávnosti zoznámil predseda mestského národného výboru Andrej Sabo prítomných s históriou od ich vzniku, ale najmä s dosiahnutými výsledkami od oslobodenia v roku 1945 už v novej socialistickej vlasti. Potom zástupca krajského národného výboru odovzdal Hanušovciam, do rúk predsedu mestského národného výboru Andreja Saba, listinu o udelení titulu mesta. V rámci kultúrnej časti slávnosti vystúpil okrem iných i tanečný súbor Oblík a športovci pobavili prítomných zase svojím programom.

Mestský národný výbor obdržal pri tejto príležitosti pozdravné listy i telegramy od tunajších rodákov a občanov, ktorí sa pred rokmi odsťahovali do iných častí republiky. V nich vyjadrili svoj blízky vzťah k rodisku – bydlisku a zaželali ďalší úspech v rozvoji mesta. (Kronika Hanušovce nad Topľou 1947-1976, s. 254-255)

Aké boli Hanušovce nad Topľou v roku 1969 podľa kronikára?

Z prvého zväzku hanušovskej kroniky (1947-1976, strany 252-261) sa okrem iného dozvedáme:

Výhodná poloha obce vábi obyvateľov iných obcí, ktorí sa sem sťahujú, zriaďujú si bývania, usadzujú sa. Vzrastá počet obyvateľstva i napriek tomu, že tu nie je žiaden priemyselný podnik. Zreguloval sa potok a vedľa neho sa vysadili okrasné stromy do trávnatých pásov obrúbených ozdobným kríčkovým plotom. Stavba bezprašných ciest, asfaltových chodníkov, zavedenie výbojkového osvetlenia, stavba tribúny a šatní na ihrisku ako i jeho oplotenie a mnoho iných akcií i úprav sa vytvorilo príkladnou starostlivosťou miestneho národného výboru a mravčou usilovnosťou obyvateľstva.

Mestský národný výbor a jeho orgány stáli v zložitej politickej situácii v roku 1969 pevne na pozíciách marxizmu-leninizmu a proletárskeho internacionalizmu. Plne podporovali všetky uznesenia Ústredného výboru Komunistickej strany Československa i vyhlásenia vlády republiky smerujúce ku konsolidácii politického i hospodárskeho života. Mestský národný výbor s poslancami i s komisiami usiloval sa čo najviac prispieť k rozvoju mesta, zlepšiť i skvalitniť služby obyvateľstvu. Viedol občanov k plneniu svojich povinností, cestou poslancov organizoval a uzatváral socialistické záväzky na počesť 25. výročia Slovenského národného povstania. Občania sa v nich zaviazali prispieť svojou prácou k zveľadeniu mesta, vlastného okolia a poskytnúť pomoc poľnohospodárstvu. Vo svojej činnosti sa výbor pridržiaval plánu hlavných úloh, ktoré vyplývali z vypracovaného mestského programu a z programu mestskej i základnej organizácie Komunistickej strany Slovenska. Okrem pravidelných plenárnych zasadaní uskutočnili sa i štyri slávnostné. Najvýznamnejšie z nich bolo 8. mája pri príležitosti osláv 24. výročia oslobodenia našej vlasti Sovietskou armádou. Na tomto zasadaní zástupca Krajského národného výboru v Košiciach odovzdal Hanušovciam listiny, ktorými sa po odstupe niekoľkých storočí zase priznáva titul mesta. Ďalšie slávnostné plenárne zasadanie mestského národného výboru sa konalo 28. augusta pri oslave 25. výročia Slovenského národného povstania. Vtedy navštívili mesto i sovietski hostia z Veľkého Berezného a predstavitelia Okresného národného výboru vo Vranove na čele s RSDr. Jánom Grumelom. Hostia položili za prítomnosti správy nášho mesta a občianstva vence na hrob neznámeho vojaka na miestnom cintoríne. Vlastná slávnosť sa konala v parku v strede mesta. Hostí a prítomných privítal predseda mestského národného výboru Andrej Sabo. Slávnostnú reč povedal predseda okresného národného výboru RSDr. Ján Grumel. Po prejave sovietski hostia pozdravili slávnostné zhromaždenie. Pri tejto príležitosti položil sa v parku základný kameň pamätníka padlým v bojoch za oslobodenie vlasti v II. svetovej vojne. Na záver slávnosti zarecitovali dve žiačky slovenskú a ruskú báseň a súbor Oblík vystúpil so svojím tanečným programom.

Mestský národný výbor tvorilo ku koncu roka 29 poslancov. V decembri náhle zomrel vo veku 58 rokov dlhoročný poslanec Imrich Sabol.

Úsek obchodu *zásoboval obyvateľov potravinami, ale v určitom období sa prejavil nedostatok bravčového mäsa a údenín. Spotrebitelia podali hodne pripomienok k nedostatočnému výberu továrenských výrobkov v obchodoch Odeva, Textil a Domáce potreby, ktoré boli slabšie zásobené detskými a mužskými oblekmi, mužskými i ženskými plášťami, vetrovkami, pánskou a dámskou bielizňou, prestieradlami, povlakovinou, teplákmi a i. Po zrušení obchodu so stavebninami vyskytli sa ťažkosti pri nákupe tohto materiálu.*

V tomto roku sa odovzdal do užívania závod verejného stravovania v strede mesta a benzínová čerpacia stanica na križovatke vo východnej časti mesta. V rámci investičnej výstavby započalo sa so stavbou nákupného strediska a lekárne. Malo sa započať so stavbou 6 bytov pre učiteľov základnej deväťročnej školy. Pre

projektovú nepripravenosť a nedostatok stavebného materiálu sa s prácou nezačalo. Pre stavbu bytovky nebolo možné získať dodávateľa. Nakoniec ju prevzali Miestne služby – rozpočtová organizácia v Hanušovciach. Začalo sa s prípravnými prácami pre výstavbu 18 tried základnej deväťročnej školy, skupinového vodovodu Hanušovce – Petrovce a domu služieb. K súkromnej výstavbe bytov sa vydalo 7 stavebných povolení. Uchádzačov je oveľa viac, ale javí sa nedostatok stavebných parciel. Rada okresného národného výboru schválila žiadosť mestského národného výboru rozšíriť intravilán mesta k Petrovciam na hone Šírava, kde sa získa 50 stavebných parciel a tým vyhovie žiadateľom. Ďalšie stavebné pozemky sa získajú v strede mesta, kde sa vytvorí nová ulica. Získal sa súhlas k stavbe rodinných domov v hone Svatovské – Záhradná ulica. Výstavba tehelne pokračovala málo úspešne, lebo stroje mali sa v nej rozozvučať 1. januára 1970. Stane sa tak o niekoľko mesiacov neskôr.

*V rámci plánovanej **akcie „Z“** (zveľaďovanie mesta) vystavilo sa 300m2 chodníka pri základnej deväťročnej škole a súčasne sa pokryl ako aj chodník popri ihrisku a materskej škole tvrdoliatym asfaltovým náterom v ploche 650 m2. Rozšírilo sa verejné výbojkové osvetlenie o 40 kusov, z toho 20 parkových. Dokončila sa tribúna a šatne na futbalovom ihrisku pod Veľkým kaštieľom. Miestnosti v agitačnom stredisku sa upravili pre kancelárie mestského národného výboru. Tam sa úraduje do ukončenia nadstavby vlastnej budovy. Ideový návrh na výstavbu pamätníka padlým v II. svetovej vojne bol už schválený, započne sa práca na jeho vyhotovení. V rámci neplánovanej akcie „Z“ pokračovalo sa v ďalšej úprave verejných priestranstiev a parkov. Pri príležitosti 25. výročia Slovenského národného povstania poslanci mestského národného výboru uzavreli s občanmi 332 individuálnych záväzkov pre plánované i neplánované akcie. Záväzky predstavovali úhrnnú hodnotu 2.480.000 Kčs a v skutočnosti sa vytvorila hodnota 2.567.000 Kčs, z toho v plánovanej akcii 540.000 Kčs. Tým sa dosiahla hodnota diela na jedného obyvateľa 755 Kčs, takmer najvyššia v okrese. V rámci budovania miestnych komunikácií vybudovala sa bezprašná cesta v dĺžke 450 bežných metrov na ulici Slovenského národného povstania a 300 bežných metrov na ulici kapitána Nálepku. Na Šarišskej ulici sa vyhotovil nový asfaltový náter v dĺžke 350 metrov. Nové cesty sa vystavili na ulici kapitána Nálepku 100 bežných metrov a na Jarkovej ulici 300 bežných metrov.*

***Školská komisia** venovala hlavnú pozornosť pravidelnej dochádzke cigánskych detí do školy. Vykonávala pohovory s ich rodičmi na mestskom národnom výbore. Za tým cieľom vysielali sa i relácie v miestnom rozhlase, ale podstatné zlepšenie nenastalo.*

***Komisia sociálno-zdravotná** venovala pozornosť a riešila otázky v obore zdravotníctva, starostlivosti o mládež, hygieny v závodných a školských jedálňach, predajniach a na verejných priestranstvách. Nutno konštatovať, že mestský národný výbor venuje veľkú pozornosť peknému vzhľadu mesta. Jeho snahu maria mnohí naši i cudzí občania a školská mládež tým, že znečisťujú priestranstvá pred predajňami, pred závodmi verejného stravovania, ale najviac na autobusových zastávkach v strede mesta. Tam neraz vyzerá ako na trhovisku, a to i napriek tomu, že správa mesta na tých a iných miestach dala umiestniť nádoby na odpadky a tie sa i pravidelne vyprázdňujú. Komisia musí hľadať účinné prostriedky na odstránenie tohto nešváru. Pozornosť sa venovala i hygiene bývania a jeho okolia cigánskych obyvateľov.*

Komisia verejného poriadku prejednala 19 prípadov a 2 sa odstúpili iným národným výborom. V troch prípadoch uložila peňažitú pokutu, v troch verejné pokarhanie, v 13 napomenutie. Komisia musí v budúcnosti venovať viac pozornosti verejným priestranstvám, zariadeniam, budovám, parkom, okrasným stromom, kríkom, ktoré sa poškodzujú.

***Požiarna ochrana** mala v tomto roku klesajúcu tendenciu. Vo výbore sa urobili isté zmeny, veliteľom stal sa Peter Juraj a predsedom Kelemen Imrich. Očakáva sa, že nový výbor vyvinie lepšiu činnosť.*

***Kultúrno-osvetová činnosť** sa prevádzala podľa plánu, v ktorom sa časovo rozpracovali všetky podujatia, oslavy významných výročí, rôzne kurzy, besedy s odbornou a výchovnou tematikou. Pri nástupe nového stáleho osvetového pracovníka Velčka Andreja od 1. júla 1969 vytvoril sa pri osvetovom zariadení tanečno-spevácky súbor Oblík, ktorý svojím programom obohacuje-spestruje rôzne akcie usporiadané v našom meste i v jeho bližšom a ďalšom okolí.*

V rámci samotného divadelného krúžku i spoločenských organizácií rozvinula sa divadelná činnosť. Za réžie učiteľa Štefana Franka ochotníci nacvičili a zahrali divadelnú hru Oklamaný manžel. Mária Jurková nacvičila so žiakmi základnej deväťročnej školy rozprávkovú hru Snehová kráľovná. Práca s mládežou sa v našom meste postupne zlepšuje najmä zásluhou správcu osvetového zariadenia, ktorý však pracuje za sťažených podmienok.

***Miestne kino Jednota** splnilo postavený plán. Len zásluhou pojazdného širokouhlého kina prvýkrát došlo v júni a dosiahla sa tržba 26.296 Kčs, druhýkrát v auguste, vtedy sa utržilo 9.256 Kčs. Z desiatich predstavení sa získalo 35.552 Kčs. Celoročný plán určoval 213 predstavení, uskutočnilo sa 215. Plán návštevnosti 22 000 sa splnil na 20 017 osôb. Miesto plánovanej tržby 44.000 Kčs sa získalo 71.000 Kčs, náklady činili 24.000 Kčs. Väčšia časť tržieb sa získala z predstavení pojazdného širokouhlého kina. Táto skutočnosť sa prihovára za jeho zriadenie v prírode pre naše mesto. Umiestnenie kina vo Veľkom kaštieli nevyhovuje plne. Toho času nie sú iné možnosti, len spríjemniť dané prostredie: kinosálu, vestibul i vchod.*

***Základná deväťročná škola**. Koncom júna bolo v nej zapísaných 736 žiakov, z toho 343 v 1.-5. a 393 v 6.-9. ročníku. 73 žiakov ukončilo školopovinnosť v 9. ročníku a všetci boli prijatí buď do vyšších škôl alebo do učilíšť. V 6. - 8. ročníku ukončili dvadsiati ôsmi a v 1.-*

5. ročníku traja žiaci. Z celkového počtu prospelo 647 neprospelo 89 žiakov. Ani v tomto školskom roku sa nezlepšil prospech cigánskych detí, ktorých je na škole 121. Z nich navštevovalo 1.-5. ročník 94 a 6.-9. ročník 27 žiakov. Už z toho vidieť, že do vyšších ročníkov sa dostane necelá tretina, zaokrúhlene 29%. K 1. septembru nastali na škole nasledovné osobné zmeny: Doterajší riaditeľ školy Jozef Jurko požiadal o uvoľnenie z funkcie zo zdravotných dôvodov. Odbor školstva a kultúry okresného národného výboru vyhovel jeho žiadosti, ponechal ho na škole ako učiteľa a za riaditeľa školy ustanovil Michala Bariliča, promovaného pedagóga z Podhorode, okres Michalovce, ktorý 1. septembra miesto nastúpil. Súčasne s ním bola preložená na školu jeho manželka Mária Bariličová, na vlastnú žiadosť odišiel zo školských služieb Stanislav Haluška. Ako novoustanovení nastúpili Eva Laskovská a Anna Dupľáková z Prešova. Škola má 24 tried a 2 oddelenia družiny mládeže, kde pôsobia vychovávateľky Jozefína Babicová a Anna Homová. Obidve prestúpili z materskej školy.

***Dvor štátneho majetku – poľnohospodárstvo**. Práce na štátnom majetku prebiehali počas celého roka uspokojivo. Nepriaznivé počasie v niektorých obdobiach silne ovplyvnilo hospodárske výsledky i hektárové výnosy. Následkom zlého prezimovania vyoralo sa 31 hektárov ozimnej pšenice i 12 hektárov ďateliny. Uvedená plocha sa zasiala jarným osivom a miešankami. Tesne pred žatvou postihla pšenicu víchrica a krupobitie, škoda sa odhadla na 414q. Od iskry z lokomotívy zhorelo nad malou železničnou stanicou asi 75q pokosenej pšenice. Žatevné práce zvládlo hospodárstvo štátneho majetku bez organizovania väčšej brigádnickej pomoci. Po kosbe nastalo daždivé počasie a vtedy ďalšie straty na obilí v krížoch. Zvýšili sa náklady – obilie sa muselo presušovať. Rastlinná výroba sa celkove splnila na 64,8%. Veľkou príťažou pre tunajšie hospodárstvo je obhospodarovanie pôdy v Zlatníku od roku 1960. Tam sa totiž každoročne dosahujú veľmi slabé výsledky, ktoré nepriaznivo ovplyvňujú celkové výnosy nášho dvora. Tam sa z hektára získalo 4,98q jačmeňa alebo 3,14q ovsa. V roku 1969 sa pestovali u nás tieto plodiny: ozimná pšenica, raž, jačmeň, ovos, miešanka, ľan pre stonky, ozimná repka, kukurica, jarné miešanky, viacročné krmoviny a kŕmna repa. Zemiaky sa vôbec nesadili. Plánované výnosy sa dosiahli jedine u ozimnej repky. Hospodárstvo predstavuje celkovú stratu 2.041.000 Kčs. Zo zvierat sa chovajú: dojnice, mladý chovný dobytok jalovice nad dva roky, teľce do 3q, hovädzí dobytok na výkrm, bahnice, ostatné ovce a kone. Skutočný stav zvieratstva je nižší než stanoví plán. Priemerná ročná úžitkovosť vzrástla (z 2070 l mlieka v r.1968) na 2571 litrov. Plán výroby a dodávky sa nesplnil, lebo hospodárstvo chová až o 38 dojníc menej. Z roka na rok sa prejavuje nedostatok pracovných síl. Jedna z príčin je, že sa nevytvárajú podmienky pre pracujúcich. Každoročne sa hovorí o výstavbe rodinných domčekov, skladov, o úprave hospodárskeho dvora, ale nič z toho sa neuskutoční. Preto zamestnanci odchádzajú na výhodnejšie pracoviská.*

Celoročné práce prebehli uspokojivo i u jednotlivo hospodáriacich roľníkov. Obdržali potrebné množstvá priemyslových hnojív, osív i sadív. Obrobili všetku pôdu. Po prvýkrát dostali rodinné prídavky – výchovné na deti. Poľnohospodársky nákupný závod uzavrel s roľníkmi zmluvy na dodanie poľnohospodárskych výrobkov štátu na základe úplnej dobrovoľnosti. Horšie bolo s plnením. Dodávky splnili takto: mäso hovädzie na 35,5%, bravčové na 60%, obilie na 68%, zemiaky na 38%, vajíčka na 330,7%. Na mlieko sa zmluvy neuzavreli. Aj daňové poplatky sa splnili len na 85%.

***Pohyb obyvateľstva**. Počas roka sa narodilo 65 detí, z toho 31 chlapcov a 34 dievčat. Zomrelo 12 osôb; 5 mužov a 7 žien.*

Vysvetlivky k textu

Jarková ulica – časť súčasnej ulice Bukovské, a to od mostíka oproti rodinnému domu Jozefa Šimku napravo (Kamenec).

Ulica kpt. Nálepku – v súčasnosti Garbiarska ulica.

Záväzky (socialistické záväzky) – forma brigádnickej činnosti v období socializmu.

Eva Laskovská – v súčasnosti Eva Džodlová; neskôr dlhoročná populárna riaditeľka detského domova a vedúca populárneho súboru Sloníčatá v Šarišských Michaľanoch.

Meno kronikára v závere ročného záznamu uvedené nie je; záznam podpísal iba predseda Mestského národného výboru v Hanušovciach nad Topľou Andrej Sabo.

Prestavba Mestkého národného výboru v Hanušovciach nad Topľou. Fotografiu poskytol Andrej Velebír - elektrikár (Širiava)

Poznámka

Konkrétne z roku 1969 nemáme k dispozícii žiaden fotografický materiál, preto publikujeme menej známe staré fotky z rokov pred aj po roku 1969.

Veríme však, že mnoho zaujímavých záberov starých Hanušoviec a Hanušovčanov sa ešte nájde v zabudnutých starých albumoch, obálkach, krabiciach, šuflíkoch, skriniach...

Okrem fotografií to môžu byť aj staré dokumenty hospodárskeho a iného charakteru. Možno sa k niektorým viažu zaujímavé rodinné príbehy či iné udalosti.

Chcete sa o ne podeliť s našimi čitateľmi? Neváhajte a napíšte nám, navštívte nás v objekte Malého kaštieľa **na Zámockej ulici č.2** v redakcii Hanušovských novín alebo telefonujte na číslo **0902 970 853**!

Fotoarchív (aga)

ZAPEKLITÁ HANUŠOVSKÁ HISTÓRIA

Ako už bolo viackrát spomenuté, rok 2019 je rokom 50. výročia novodobého mestského štatútu priznaného Hanušovciam nad Topľou k 1. januáru 1969. Novodobý štatút mesta však nadväzuje na historické mestské privilégiá, ktoré Hanušovce nad Topľou dostali už začiatkom 14. storočia. Máloktorá obec či mesto je však zahalená toľkými stále neodkrytými historickými tajomstvami ako práve naše mestečko. Možno je to aj z dôvodu, že sa pred tými storočiami dokopy zhluklo viacero podobných skutočností, ktoré je dnes ťažko bez písomného pramenného materiálu odlíšiť. Stále je ešte preto mnoho nezodpovedaných otázok:

Prečo Hanušovce nad Topľou oslávili 700 rokov svojej existenie v roku 1980, keď najstaršia písomná zmienka o hanušovskom majetku je nám známa až z roku 1317?

Prečo sa v súvislosti s Hanušovcami raz hovorí o križiackych rytieroch Sv. hrobu a raz o johanitoch? Kto je z nich kto, akú úlohu plnili na našom území, aké stopy po sebe zanechali?

Od čoho je naozaj odvodený názov mesta „Hanušovce“? Je naozaj od mena „Hanus“, teda mena prvého šoltýsa, ktorý bol hanušovským richtárom určite v rokoch 1332-1333 a v škole nám o tom voľakedy rozprávali aj niektorí naši učitelia dejepisu? Alebo je pravda inde a ten názov je odvodený od mena „Johannus, resp. Johannes“, ktorý súvisí s pôsobením johanitov v našej lokalite, čo podporuje aj vedomosť o hanušovskom majetku z roku 1317? Veď keď bol „hanušovský“ majetok známy už v uvedenom roku (1317), mohli „Hanušovce“ získať svoj názov až v roku 1332, keď sa tu stal richtárom „Hanus“? Mohlo byť aj tak, ale je to menej pravdepodobné.

Doposiaľ sa ešte nikto nikdy záludnosťami našej stredovekej lokálnej histórie nezaoberal veľmi podrobne. V hanušovskom múzeu boli historikom pre novšie dejiny dobre zdokumentované novšie obdobia našej histórie, no chýbal tu historik pre výskum starších dejín Hanušoviec nad Topľou a okolia. Z tohto dôvodu sa tu väčšinou kĺzalo po všeobecne známych historických faktoch, ktoré publikovali renomovaní slovenskí historici a tú hranicu až doteraz s malými výnimkami (renomovaný cirkevný historik Peter Zubko) nikto neprekročil. Tak sme sa teda v našom regióne vždy najviac opierali o výsledky celoživotného výskumu Ferdinanda Uličného publikované v monografii Dejiny osídlenia Šariša v roku 1990. Profesor Uličný takmer celý svoj plodný život strávil v prešovskom archíve, a teda určite odtiaľ vydoloval všetko, čo sa dalo. Historicky poriadne prekopal celé územie Šariša, ale neoral do hĺbky v každej jednej obci.

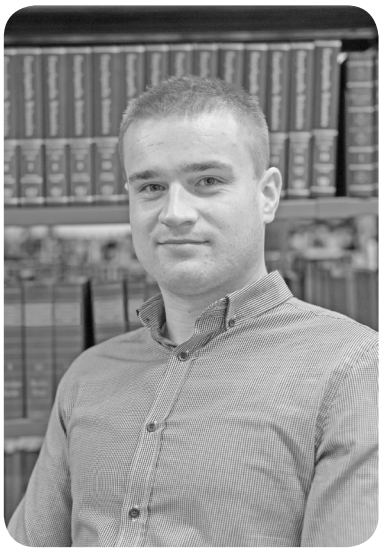

No teraz majú Hanušovce nad Topľou jedinečnú príležitosť dozvedieť sa výsledky hlbokej historickej orby, ktorú v súčasnosti prevádza jeden náš rodák. Je ním mladý nádejný historik **Ondrej Glod**, absolvent Katolíckej univerzity v Ružomberku, toho času tamže na doktorandskom štúdiu. Svojím zameraním je medievista, teda stredovekár. Od začiatku svojho štúdia sa orientuje na stredoveké, najmä cirkevné dejiny nášho regiónu – v širšom ponímaní Šariša, v tom užšom Hanušoviec nad Topľou. Prvýkrát sa táto jeho odborná orientácia prejavila pri jeho bakalárskej práci. Písal ju na tému *Dejiny farnosti Hanušovce v stredoveku.* Diplomovú prácu už pojal trochu širšie; spracoval tu tému *Náboženské pomery na Šariši do roku 1437*. V súčasnosti pracuje na svojej dizertačnej práci, témou ktorej je *Práca kamenárov a murárov v Uhorsku do roku 1600*. Už počas vysokoškolského štúdia napísal niekoľko semestrálnych prác o našich stredovekých dejinách: *Dejiny stredovekého kostola Nanebovzatia Panny Márie v Hanušovciach nad Topľou; Bratríci v okolí Hanušoviec a iné.* O kvalite jeho práce svedčí aj to, že mu začínajú vychádzať články v renomovaných historických časopisoch. Napríklad nedávno mu vyšiel článok vo vedeckom časopise Historia ecclesiastica popri takých uznávaných historikoch, akým je na východnom Slovensku napríklad dobre známy historik Peter Kónya, súčasný rektor Prešovskej univerzity.

A tak majúc na zreteli postupné rozmotávanie klbka nejasností okolo hanušovskej histórie, bude sa Ondrej Glod v každom čísle tohtoročných Hanušovských novín venovať jednej z jej viacerých nejasností. Verím, že tieto články budú nielen veľkým obohatením poznania nás, Hanušovčanov, ale budú tiež nápomocné aj študentom a iným záujemcom o pravdivú neskreslenú dokumentáciu našej stredovekej histórie.

Agáta Krupová

Z dejín mesta a regiónu Hanušovce nad Topľou

Rád strážcov Božieho Hrobu z Jeruzalema

Najstaršie dejiny regiónu Hanušoviec sa odvíjajú od čias, kedy si toto územie človek zvolil za svoje miesto pre život. Toto obdobie nazývame pravekom alebo prehistóriou, pretože historická doba začína až v momente, kedy človek svoje myšlienky, slová a skutky zaznamená písmom, alebo vtedy, ako v prípade Keltov, keď tých ľudí alebo etnikum vieme identifikovať po mene. Až toto otvára možnosť bádania pre historika. Dovtedy zostáva priestor výhradne archeológom. Problém však je, že písmo prichádza na scénu na rôznych miestach v rôznom čase. Preto pokiaľ v prípade Egypta či Indie dokáže historik pracovať už na obdobiach ďaleko pred narodením Krista, slovenské územie zostáva ešte na dlhú dobu zahalené do hmly času.

Výrazný časový odstup prvých písomných správ je problémom nielen pri veľkých a navzájom vzdialených územných celkoch, ako je napríklad stredná Amerika, Grécko či Japonsko, ale aj v prípade regiónov omnoho menších rozmerov, ako trebárs Slovensko. Preto je možné, že pokiaľ pre oblasť Nitry či Bratislavy máme písomné správy už z čias Veľkej Moravy, teda z 9. storočia po Kr., drvivá väčšina slovenského územia si musí na svoj vstup do histórie počkať ešte pár storočí.

Hanušovský región sa nepriamo dostáva prvýkrát na svetlo dejín v kronike opisujúcej hranice územia, ktoré zabral poľský panovník Boleslav Chrabrý na úkor uhorského kráľa Štefana I. niekedy okolo roku 1002 a ktoré Poliaci ovládali takmer tri desaťročia. Hranice okupovaného priestoru tvorili rieky Morava, Dunaj, Tisa, na východe Topľa, odkiaľ hranica smerovala k neznámemu hradu

zvanému *Salis* a odtiaľ na Poľsko. Ten hrad pravdepodobne stál v priestore medzi Prešovom a Slanskými vrchmi. Toľko sme schopní vyčítať z najstaršej správy o našom regióne.

Druhá najstaršia informácia o našom území je už z celkom iného cesta. Ide o donačnú listinu, resp. zjednodušene akýsi doklad o darovaní, ktorým uhorský kráľ Ondrej II. dáva križiackemu Rádu strážcov Božieho Hrobu do vlastníctva kus územia s odpustením množstva poplatkov a ďalšími výsadami. Tento dokument z roku 1212 je zároveň jedným z najstarších a zrejme aj najstarším z územia Šariša.

Ale poporiadku. Rád regulárnych kanonikov strážcov presvätého Božieho Hrobu jeruzalemského, v originálnom latinskom názve *Ordo canonicorum regularium custodum sacrosancti Sepulchri Dominici Hierosolymitani*, skrátene tiež Rád Božieho Hrobu či Rád božohrobcov, je rehoľa, ktorej meno upadlo v priebehu dejín viacmenej do zabudnutia. Na druhej strane toto zabudnutie môže mať aj pozitívnu stránku, keďže na rozdiel od templárov či johanitov nie sú božohrobci „pošpinení“ romantickými, občas smiešnymi a takmer vždy absolútne nehistorickými predstavami hollywoodskych veľkofilmov či knižných bestsellerov o svätých gráloch. Ich bohaté dejiny preto môžeme odhaľovať bez zbytočného zdržiavania sa vyvracaním nánosov ľudovej „tvorivosti“.

Dejiny rehole začínajú počas prvej križiackej výpravy, kedy prvý vládca kresťanského Jeruzalema Godfríd z Bouillonu zrejme usadil skupinu kanonikov pri bazilike Svätého hrobu, kde mali zabezpečovať bohoslužby a starať sa o chrám. S určitosťou ich dokážeme identifikovať od roku 1114. Prvoradým poslaním rehoľníkov bola okrem duchovnej starostlivosti aj sociálna služba pre pútnikov. Keď roku 1187 dobil sultán Saladín Jeruzalem, preniesli svoje sídlo do Akkonu. Ten padol roku 1291, a tak navždy opustil zem svojho pôvodu.

V Európe sa božohrobci objavujú pomerne skoro po svojom vzniku. Hlavnými miestami, kde sa usádzali, boli územia južného Francúzska a Španielsko či talianske krajiny. Okrem toho sa usídľovali aj v Prahe na Zderaze, v Poľsku v Miechowe, v Chorvátsku v Glogovnici a vďaka listine Ondreja II. ich máme doložených roku 1212 aj u nás, v okolí Hanušoviec. Ako sa sem dostali? Odkiaľ a prečo prišli a čo tu robili? Na zodpovedanie týchto otázok potrebujeme nutne poznať širšie historické súvislosti, ktoré nám pomôžu vyskladať ucelený obraz dejín.

Odkiaľ prišli? Možností je niekoľko. Uhorský kráľ Ondrej II. sa osobne zúčastnil krížovej výpravy, vďaka čomu nesie prívlastok Jeruzalemský. Mohol ich teda spoznať vo Svätej zemi. Kráľ svoju výpravu viedol roku 1217. Listina je však z roku 1212. Táto možnosť teda neprichádza do úvahy. Avšak uhorské spojitosti so Svätou zemou sú podstatne staršie. Viesť krížovú výpravu sa totiž zaviazal už Ondrejov otec kráľ Belo III., no svoj sľub nesplnil a ten tak prešiel na jeho najstaršieho syna a následníka Imricha, no ani on výpravu nestihol, keďže zomrel ako tridsaťročný a jeho syn Ladislav III. vydržal na tróne iba rok. Tak sa druhorodený syn Bela III. Ondrej stal kráľom, svojho mena v poradí druhým. Napriek očividnej neochote Ondreja II. dodržať otcov záväzok a zúčastniť sa výpravy, musela byť akcia primerane plánovaná a organizovaná, takže kontakty uhorského kráľovského dvora so zvyškami jeruzalemského kráľovstva boli nevyhnutné. Téma krížovej výpravy bola teda prítomná v uhorskej politike dosť dlhú dobu, a tak mohli božohrobci prísť už počas tohto obdobia.

Pokiaľ však rehoľníci neprišli priamo zo Svätej zeme, ponúka sa možnosť, že prišli z poľského Miechowa, ktorý sa neskôr stal centrom celej rehole a v čase vlády Ondreja II. bol provinciálnym kláštorom pre Poľsko a Uhorsko. Vznikol roku 1163 a od začiatku sa vyznačoval životaschopnosťou. Ak prišli na naše územie Strážcovia Sv. hrobu v roku 1212, tak v Miechowe v tom čase mohla žiť druhá, ba aj tretia generácia rehoľníkov. Problém však je, či je rok vydania listiny aj rokom ich príchodu. V listine totiž autor uvádza o. i. aj skutočnosť, že: *„Bratov ... svätého Hrobu sme* (kráľ Ondrej II.) *dali do vlastníctva .... uviesť skrze ... bána Mikuláša, vtedy župana Nového Hradu* (Abovský Novohrad).“ Autor listiny jasne uvádza, že Mikuláš bol županom vtedy, použité je totiž latinské slovo tunc – vtedy, teda keď sa akt vovedenia vykonal a nie slovo nunc – teraz, keď je listina spísaná. Znenie listiny navyše vyvoláva dojem, že kráľ už existujúcemu kláštoru iba rozširuje majetok a výsady. Môžeme preto predpokladať, že územie dostali božohrobci už skôr, možno ešte od Ondrejovho otca Bela III., ktorý zomrel roku 1196, alebo od Imricha panujúceho do roku 1204. Ak je predpoklad o skoršom darovaní pravdivý, akt musel byť vykonaný ústne, pretože v listine nie je odkaz na žiadnu predchádzajúcu písomnosť, no nespomína sa tam ani žiaden Ondrejov predchodca. Ústnu dohodu preto mohol vykonať až Ondrej II. a ten nastúpil na trón roku 1205. Pokiaľ ale získali rehoľníci náš región už od Bela III., čo je ale málo pravdepodobné, mohli pochádzať priamo zo Svätej zeme, keďže Miechow v tom čase ešte nedisponoval takým množstvom súcich pátrov, aby mohol vytvárať nové kláštory v cudzej zemi.

Otázka reálneho času príchodu Strážcov Božieho Hrobu ostáva aj naďalej otvorená a pokiaľ nové svetlo do problému neprinesie objav nového archívneho dokumentu, čo sa zrejme už nestane, alebo archeologický prieskum neodhalí nevyvrátiteľný doklad o čase ich príchodu, všetky názory stoja len na dedukcii. Faktom zostáva, že v roku 1212 tu už boli. Nový problém vyvstáva pri otázke, kde bolo miesto ich sídla a čo presne od kráľa dostali? Opäť je nutné priblížiť súvislosti.

V čase pred rokom 1212 vrátane, bolo pohraničné územie Uhorska značne široké. Od vzniku kráľovstva sa pohraničie postupne posúvalo smerom k línii tvoriacej hranicu s Poľskom dodnes. Stredná Topľa a juh pohoria Čergov severne od Prešova boli v 12. storočí súčasťou línie, za ktorou už začínalo pohraničie, ktoré síce patrilo k Uhorsku, no z logistických, najmä vojenských dôvodov nebolo plne začlenené do štátnej správy. O hraničnom priechode svedčí aj názov neďalekých Kapušian, ktorého základ vychádza z maďarského kapu, čo je zrejme prebrané zo slovanského *kapura* – brána či hraničný priechod. Jedným z bodov tejto línie mohol byť aj kopček, na ktorom dodnes stoja základy Medzianskeho hrádku. Kráľ teda rehoľníkom daruje pohraničnú oblasť.

Pozrime sa, čo o území vypovedá samotná listina. Kráľ v nej daroval neobývanú zem, čo však neznamená, že tu nežili ľudia, skôr ide o upozornenie na skutočnosť, že na tomto území nemali pozemky žiadni šľachtici ani cirkev a je teda len vo vlastníctve koruny. Darované územie nazýva autor listiny *Frigidus fons a Mediasmaiele. Frigidus* znamená studený, zimný, chladný a *fons* je studňa, prameň. *Mediasmaiele* je dnes poväčšine považované za názov obce Medzianky. O pár riadkov neskôr však vystupuje označenie *Mediasmaiele* ako názov kopca. Preto nemôžeme hovoriť priamo o Medziankach, čo však nutne nevylučuje ich existenciu. Okrem toho autor vymenúva niekoľko potokov a rieku Topľu, ktorá vystupuje pod názvom *Tople*. Zaujímavým je vývoj pomenovania rieky Topľa. Pravdepodobne ho maďarský jazyk prebral zo slovenského označenia *Teplá*, alebo má Topľa základ svojho mena v slovese topiť, keďže má plytké koryto a občas sa rada vybreží.

V každom prípade listina vypovedá o území, ktoré je dosť nejasne ohraničené, čo neskôr spôsobilo božohrobcom nemalé problé-

my. Nezaznamenáva však názov žiadnej osady ani dediny, preto je ťažké určiť miesto ich sídla. V neskorších správach vystupujú ako Krížovníci z Chmeľova, preto mohli svoj kláštor založiť v Chmeľove. Z toho obdobia sa nám však nezachovalo nič okrem stredovekého kostola, čo by tomu nasvedčovalo. A práve kostol je v tomto prípade kameňom úrazu. Ak mali hlavné sídlo v Chmeľove, museli tam mať aj hlavný kostol. Boli to kňazi, takže ich územie tvorila farnosť a chmeľovský kostol bol farským kostolom. Ako si však vysvetliť skutočnosť, že ten kostol zrejme vznikol omnoho neskôr po príchode rehole a nemá, alebo aspoň doteraz neboli objavené žiadne staršie základy? Mohli mať rehoľníci kláštor bez kostola? Sotva. A aby toho nebolo málo, do záhady vstupuje kostol v Hanušovciach.

Ten je o poznanie väčší, kamenárskou výzdobou honosnejší a s veľkou pravdepodobnosťou aj omnoho starší. Navyše si ho patrične označili svojimi znakmi, ktoré sa zachovali dodnes. Ich symbolom bol červený dvojkríž a v hanušovskom kostole sa nachádzajú dokonca štyri tieto znaky postavené zrejme na loďke, čo by mohlo symbolizovať ich zámorský pôvod vo Svätej zemi. Bol to však ich hlavný chrám? Mali kláštor v Chmeľove a kostol v Hanušovciach? Prečo by to robili?

Ak sa pozrieme na neskorší vývoj, tak zanedlho po odchode rehole získavajú Hanušovce mestské práva; boli už teda natoľko významným sídlom, že im ich status a prestíž potvrdil kráľ. Lenže osada sa mestom nestane zo dňa na deň, takže význam Hanušoviec musel začať rásť už v čase, keď tu boli božohrobci. Najschodnejšou sa tak ukazuje možnosť, že centrom rehole boli práve Hanušovce a miestny kostol v tom čase zasvätený Všetkým Svätým bol farským kostolom. V Chmeľove si mohli postaviť vedľajšiu rezidenciu, ktorá sa nejakým spôsobom dostala do ich označenia, alebo mali sídlo v Chmeľove, no Hanušovce boli väčšou dedinou, preto tu bol potrebný väčší kostol.

S príchodom Strážcov Sv. Hrobu súvisí aj výstavba hrádku, ktorý mal strážiť časť pohraničného územia. Napriek tomu, že božohrobci neboli vojaci, ale kanonici, teda kňazi tvoriaci kapitulu, mohli v najstarších dobách svojej existencie vykonávať aj vojenskú činnosť a jedna vetva sa profilovala ako rytierska, teda mohli okrem duchovnej činnosti slúžiť aj ako ozbrojená pohraničná stráž. Hrádok zrejme vystavali oni, pretože v listine o ňom niet najmenšej zmienky, takže pravdepodobne nestál pred rokom 1212. Navyše sa svojou architektúrou podobá na niektoré pevnôstky, aké v tom čase stavali križiacki johaniti v susednom Poľsku.

Nech už stál ich kláštor kdekoľvek, faktom je, že im patrilo rozľahlé územie, ktoré mali zveľaďovať. Rozdávanie kráľovského majetku bolo v tom čase totiž jedným z najúčinnejších spôsobov, ako začleniť pohraničie do administratívneho systému štátu. Túto prax doviedol Ondrej II. do mohutných rozmerov, keď rozdával šľachte obrovské výmery pôdy. Pravdepodobne si totiž uvedomoval, že ak chce vybudovať silné a moderné Uhorsko, potrebuje zabezpečiť, aby aj málo výnosné územia ako napr. pohraničie bolo patrične zaľudnené, pretože čím viac dedín a domácností, tým viac daní do rozpočtu. A keďže základom uhorského vojska boli šľachtické oddiely, potreboval kráľ bohatú a zabezpečenú šľachtu. Preto toľká štedrosť. Rozvoj však brzdila politická situácia v krajine.

Ondrej II. mal totiž syna Bela a ten si pýtal podiel na moci. Preto ho otec vymenoval za svojho spolupanovníka a zveril mu vládu nad chudobnejšou východnou polovicou kráľovstva. A ako to už býva, dvaja kohúti na jednom dvore dlho nevydržia. Medzi otcom a synom sa zvyšovalo napätie, ktoré prerástlo do otvoreného konfliktu. Spor ukončila až smrť Ondreja II. roku 1235 a jediným kráľom sa stal Belo, svojho mena štvrtý. Ani on si však pokoja príliš neužil, pretože roku 1241 vtrhli do Uhorska Mongoli a nasledovali dva roky pustošenia takých rozmerov, že svedkovia nájazdov to považovali za koniec sveta. Samotný Belo IV. unikol smrti len o vlások. Našťastie pre Uhorsko v roku 1242 zomrel veľký chán a vodca mongolskej výpravy odtiahol aj s vojskom domov.

Krajina však bola natoľko zničená, že Belo ju musel prakticky vybudovať odznova. Preto je kráľ Belo IV. považovaný za druhého zakladateľa Uhorska. Okrem toho sa Belo zaplietol do nákladnej vojny o rakúske krajiny a keďže prikázanie ctiť otca i matku platilo aj vtedy, vyššia moc Belovi jeho odbojnosť voči Ondrejovi vrátila v podobe syna Štefana, ktorý spravil otcovi presne to isté, čo spravil Belo svojmu otcovi. Belo IV. musel teda Štefana vymenovať za spoluvládcu a scenár sa opakoval.

Pre poznanie dejín krížovníkov je nutné poznať tieto širšie súvislosti, keďže spory medzi starším a mladším kráľom v kombinácii s mongolskou inváziou a opätovné spory medzi kráľom a kráľovičom spôsobili v krajine veľký zmätok. Ten sa snažili využiť chamtiví šľachtici, pretože vo vojne vyhráva ten, koho podporí viac zemepánov a zemepán podporí panovníka omnoho ochotnejšie, ak z toho má zisk. Šľachtici tak prebehovali od jedného kráľa k druhému a za svoje služby si nechávali bohato platiť. Strážcovia Božieho Hrobu sa zrejme nezúčastňovali na vojenských ťaženiach, no majitelia susedných pozemkov áno, vďaka čomu ich buď jeden alebo druhý panovník odmenil.

Presne toto je zrejme prípad istého šľachtica menom German z Chmeľovca, ktorý si robil zálusk na pekné pozemky božohrobcov. Navyše počas mongolskej pohromy boli zničené viaceré archívy a preto nastal chaos v oblasti dokazovania oprávnenosti svojho vlastníctva. Belo IV. síce potvrdil otcovu donáciu pre rád z roku 1212, no napriek tomu spomenutý German rehoľníkom neoprávnene zabral majetky a kráľ ho v tom listinou z roku 1261 odmenou za službu podporil. Takýchto eskapád bolo v nepokojných časoch viacero, čo napokon viedlo božohrobcov k rozhodnutiu opustiť naše územie a nájsť si pokojnejšie miesto pre život. Preto došlo roku 1313 k dohode medzi Strážcami Božieho Hrobu a synmi Rykolfa z Brezovice o vzájomnej výmene pozemkov. Takýmto spôsobom nadobudli majetok na Spiši, kde si v Lendaku vybudovali nové sídlo a roku 1313 sa z nášho územia odsťahovali.

Zaujímavosťou je, že na Šariši boli majiteľmi dediny s názvom Hanušovce a na novom majetku na Spiši našli alebo založili Spišské Hanušovce. Napriek útokom zo strany susedov, ktoré občas končili až pred súdom, sa božohrobcom pravdepodobne podarilo svoje pozemky rozšíriť, keďže v listine z roku 1247 existuje zmienka o krížovníkoch z Gaboltova. Možno okrem pozemku *Frigidus fons* získali aj Gaboltov. Možno strážili pohraničie, ktoré sa od roku 1212 do roku 1247 presunulo ďalej na sever a možno to bol ich druhý kláštor.

Najpravdepodobnejšie však je, že v Gaboltove neboli božohrobci, ale iná rehoľa. Listina sa totiž zmieňuje o *Crucuferis de Gyboltho,* čo prekladáme ako krížovníci, teda rehoľníci označení krížom, ale aj križiaci, čiže kresťanskí bojovníci z Gaboltova. Ak to boli križiaci, tak to mohli byť johaniti a bardejovský chrám zasvätený sv. Jánovi Krstiteľovi patril im. Celá táto teória je ale zrejme nanič, pretože podľa niektorých významných bádateľov je spomenutá listina z roku 1247 falzum a jej hodnovernosť je prinajmenšom pochybná.

V každom prípade rokom 1313 končí vyše storočná prítomnosť rehole na našom území. V priebehu toho času vybudovali niekoľko skvostných kostolov, nakopli život Hanušoviec do takej miery,

že krátko po ich odchode sa stali mestom, pravdepodobne vystavali pevnosť, z ktorej pre kráľa strážili pohraničie a cestu zo Zemplína do centra Šariša v okolí Prešova, no zažili aj úskoky a podrazy od svojich susedov. Ich dielo však nespočívalo len vo vojenskej alebo ekonomickej činnosti. Ako správcovia rozsiahleho územia niesli zodpovednosť aj za duchovnú a sociálnu opateru. Práve sociálny rozmer je pre božohrobcov typický, keďže po celej Európe prevádzkovali špitále a venovali sa liečiteľstvu. Bolo by preto chybou nepredpokladať, že aj u nás konali rovnako. Z neskoršieho obdobia navyše máme v Hanušovciach doložený kostol sv. Kozmu a Damiána, čo sú patróni liečiteľov. Ak tu bol kostol zasvätený týmto svätcom, mohol pri ňom existovať aj špitál. Existuje však ešte jeden doklad o ich sociálnej angažovanosti pre potreby najnúdznejších a ten sa dodnes vyskytuje na kopci, kde stál ich hrádok. Ide o skutočnosť, že na hradnom kopčeku je jasne zaznamenaný zvýšený výskyt teplomilných rastlín, dodnes hojne využívaných v ľudovom liečiteľstve. Ak to nie je iba náhodný jav samotnej prírody, môže sa ponúkať vysvetlenie, že tam rehoľníci pestovali bylinky, ktorými potom liečili chorých v špitáli a týmto rastlinným druhom sa tam podarilo prežiť dodnes.

Odpoveď na väčšinu záhad a otázok sa však už pravdepodobne nedozvieme, no existuje ešte jedna, zrejme posledná možnosť, ktorá nám môže priniesť viac informácií, ba možno spôsobí to, že naše najstaršie dejiny budeme prepisovať. Je ňou archeologický výskum v Chmeľove a v Hanušovciach, no takmer všetky územia, kde by sa mohlo niečo nájsť, sú zastavané. Zostáva iba niekoľko maličkých lokalít v okolí kostolov v obciach Chmeľov, Babie či Medzianky. Najväčšie očakávania ale vyplývajú z hanušovského chrámu. Pokiaľ by bol vykonaný systematický prieskum interiéru, exteriéru či podzemia kostola, možno by sme z výsledkov zalapali po dychu. Možné však je, že viaceré necitlivé zásahy vykonané v priebehu takmer osemsto ročnej histórie kostola navždy zničili aj tie posledné pozostatky dávnych čias. Osobne si však myslím, že najstaršie dejiny kostola, a teda aj rehole regulárnych kanonikov Strážcov Božieho Hrobu z Jeruzalema a napokon aj najstaršie dejiny mesta a regiónu, ešte len čakajú na svoje odhalenie.

Ondrej Glod
historik - medievista

Archeologický prieskum Medzianskeho hrádku priniesol niekoľko nálezov, ktoré môžu odkazovať na pobyt vojenskej posádky už pred rokom 1212. Ak hrádok pred rokom 1212 existoval, tak ho postavili božohrobci, čo dokazuje, že tu boli už pred rokom vydania listiny, alebo ho postavil panovník na svojom majetku pre potreby ochrany pohraničia. V staršej odbornej literatúre sa však objavuje aj ďalšia možnosť – a síce – že pevnosť vybudovali iní križiaci, konkrétne Rád sv. Jána Krstiteľa z Jeruzalema. S touto informáciou prišiel spisovateľ a amatérsky historik Edmund, maď. Ödön Potemkin vo svojej knihe o Šarišskej stolici z roku 1863, kde píše doslova o tom, že hrádok postavili johaniti. Nie je však celkom zrejmé, odkiaľ túto informáciu získal. Faktom zostáva, že jeho správu o johanitoch v oblasti Hanušoviec preberali starší aj mladší historici ako hotovú vec. Možným pobytom johanitov na našom území sa ale budeme zaoberať v budúcom čísle Hanušovských novín v súvislosti s pôvodom názvu nášho mesta.

Listina z 1212: Originál listiny Ondreja II. z roku 1212 uložený v Maďarskom národnom archíve v Budapešti.

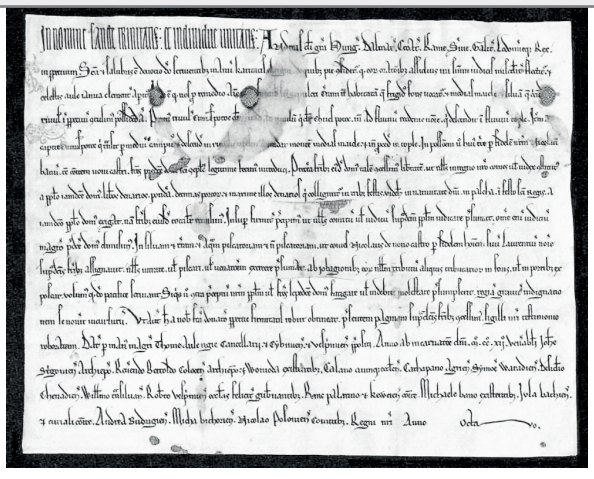

Znenie listiny v slovenskom jazyku. Preložil O. Glod

„V mene Najsvätejšej Trojice a nedeliteľnej Jednoty. Ondrej, z Božej milosti kráľ Uhorska, Dalmácie, Chorvátska, Rámy, Srbska, Haliče a Vladimírska naveky.

Svätý a spásonosný je prísľub podať dobročinnú ruku tým, ktorí slúžia Bohu, a o ktorých zbožne veríme, že ich stálymi modlitbami sa milosrdne zmierňuje hnev najvyššieho Sudcu a že sa láskavo otvára brána nebeského príbytku. Preto teda, pre spásu našej duše sme dali Bratom Svätého Hrobu do ich stáleho vlastníctva neobývanú zem, ktorá sa volá Zimný prameň (Frigidus Fons) a Medzianky (?) (Mediasmaiele) i les, ktorý je obkolesený potokmi. Prvý potok sa nazýva Chmeľovský (Cumuluspotok) a ide do potoka zvaného Kamenistý (Chuespotoc), odtiaľ k potoku menom Rybnický (Recdenic) a dole k rieke Topli (Tople), ďalej od prameňa Chmeľovského potoka (Cumuluspotoc), ktorý prechádza stredom poľa a zostupuje do riečky Čepcov (Cepesen), obklopuje kopec Medzianky (?) (Mediasmeiele) a odtiaľ tečie do Tople. Bratov spomínaného domu svätého Hrobu sme dali do vlastníctva tejto zeme právoplatne uviesť skrze nášho verného bána Mikuláša, vtedy župana Nového Hradu (Novum Castrum). Okrem toho bratom toho istého domu poskytujeme túto výsadu, že v našom kráľovstve žiaden župan ani ustanovený sudca nesmie vymáhať od ľudu tohto domu voľné denáre, ťarchy, desiatky z prasiat a najmä nie tie denáre, ktoré sa vyberajú na tri sviatky, totižto na: Narodenie Pána, Veľkú Noc a sviatok Svätého Kráľa, lebo sme ich úplne odpustili spomínaným bratom. Okrem toho jasne nariaďujeme, aby nikto zo županov alebo sudcov uvedený ľud nesúdil. Všetok súd ponechávame na predstavenom spomenutého domu. Do lesa a zeme i vody, rybolovnej aj nerybolovnej, ako ich vyznačil spomínaným bratom župan Mikuláš z Nového Hradu skrze svojho dôverného človeka Vavrinca, nech sa nikto neopováži vstúpiť a loviť ryby alebo poľovať. Od ich poddaných žiaden vyberač nesmie vyžadovať poplatky na trhoch ani v bránach. Prajeme si, aby Bohu slúžili v pokoji. Každý, kto by sa opovážil Bratov spomínaného domu obťažovať alebo im robiť zlo, nech vie, že tým na seba uvalí našu kráľovskú nevôľu. Aby nami učinené darovanie dosiahlo stálosti, vydali sme vyššie spomínaným bratom listinu potvrdenú svedectvom našej pečate.

Dané rukou magistra Tomáša, kancelára kráľovského paláca a prepošta silínskeho a vesprémskeho. Roku od vtelenia pána 1212, ctihodný Ján, arcibiskup ostrihomský, Bertold, arcibiskup a vojvoda kaločský, Kataprán Jágerský, Šimon Varadínsky, Dezider Čanádsky, Viliam Sedmohradský, Róbert Vesprémsky cirkvi šťastne spravujúci, etc. Našej vlády roku ôsmeho.“

DOPLŇOVAČKA

O jari

„Na dne srdca každej zimy leží .....

Dokončenie citátu Chalíla Džibrána nájdete v tajničke doplňovačky.

1. Krátke vety o počasí.
2. Synonymum slova týranie.
3. Spev vtákov (básn.).
4. Prvý jarný kvet.
5. Kvet, symbol Holandska.
6. Filmový muzikál s Madonnou.
7. Kvet, ktorý vyzváňa.
8. Jedno z ročných období.
9. Skúška bez rečí.
10. Na svätého ....., idú ľady do mora.
11. Vojenská farba.
12. Morský cicavec.
13. Časť bytu.
14. Stĺpová sála v apadane.
15. Úrodné miesto v púšti.
16. Dávame ho na stenu každému pred oči.
17. Jedovatý had.
18. Vojenské hlásenie.
19. Veľký neporiadok (hovor.).
20. Zrušenie objednávky.
21. Rastlina používaná pri výrobe piva.
22. Veľké bylinožravé exotické zviera.
23. Obilnina.
24. Naprieč.
25. Kvet – symbol boja proti rakovine.
26. Ohrada z prútia.
27. Židovský duchovný.
28. Kvapka z oka.
29. Nápoj (knižn.)
30. Priekupník.
31. Mával.
32. Trieska.
33. Vylučovacia spojka.
34. Vytrubujú.
35. Znelka, aj 14-veršová lyrická báseň.
36. Nesplní očakávanie.
37. Znak, odznak, symbol.
38. Tkanina na vyšívanie.
39. Ožiarenie oblohy pred svitaním i zvečerením.
40. Neslobodný vojak zachytený nepriateľskou armádou.
41. Umelé vlákno.
42. Dietlova hrdinka.
43. Nevyplnený.
44. Vodná úžitková rastlina.
45. Židovský štát.
46. Aróma.
47. Dýchacie orgány vodných živočíchov.

Pripravila: Mgr. Marta Lehetová

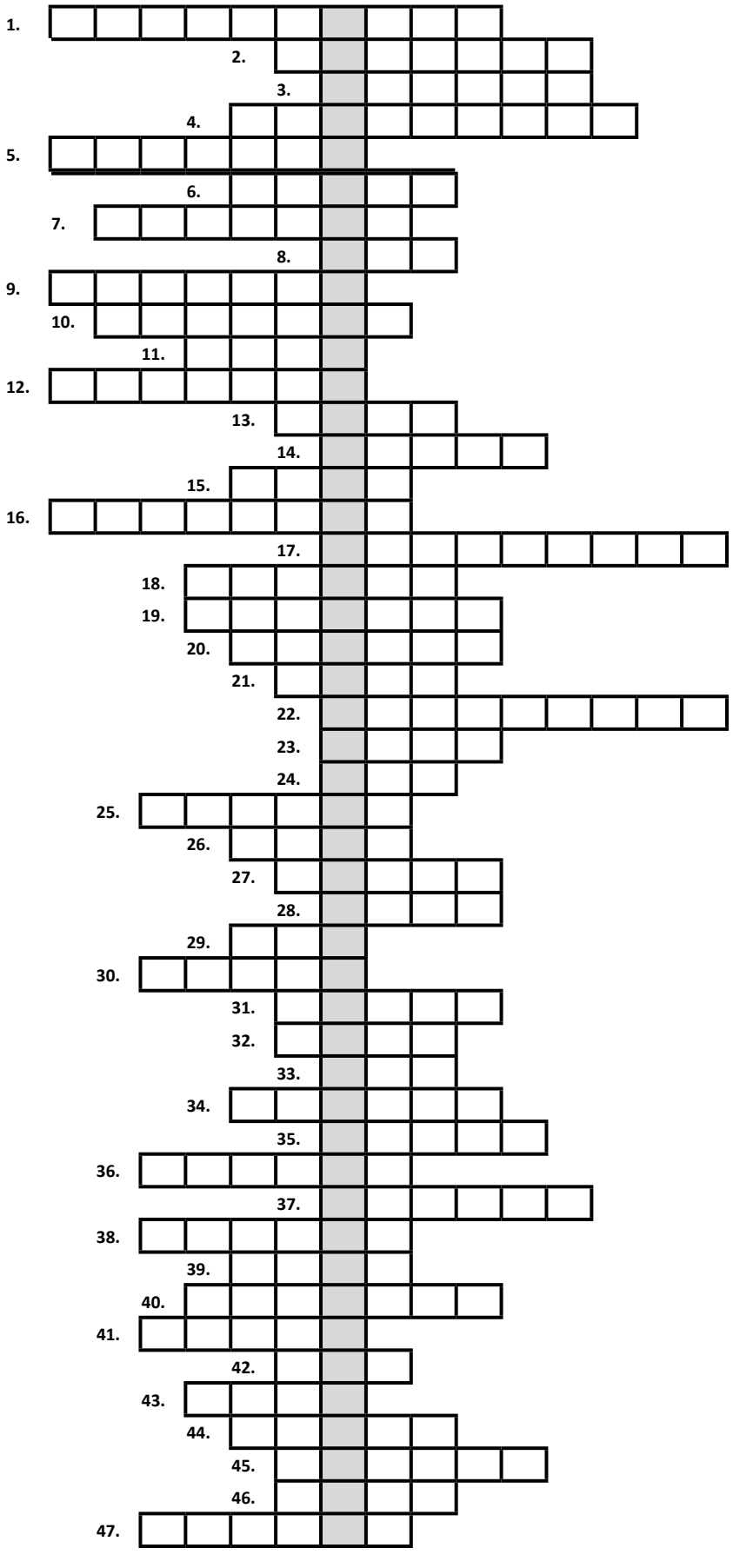

Hanušovské noviny – občasník mesta Hanušovce nad Topľou. Vydavateľ: Mesto – Mestský úrad Hanušovce nad Topľou, Mierová 333/3, 094 31 Hanušovce nad Topľou. IČO: 00332399. ISSN 1339 – 567X. Evidenčné číslo: EV 4320/11. Zodpovedná redaktorka: Mgr. Agáta Krupová (aga). Jazyková úprava: Mgr. Marta Lehetová. Sadzba a design: Zuzana Sotáková. Tlač: Tlačiareň Kušnír Prešov. Info pre čitateľov a prispievateľov Hanušovských novín: Príspevky, námety, upozornenia píšte na e-mailovú adresu: hanusovske.noviny01@gmail.com, esemeskujte alebo volajte na č.: 0902 970 853. Uzávierka tohto čísla bola 1. marca 2019. Uzávierka nasledujúceho čísla 2/2019 bude 31. mája 2019. Nepredajné.

Za obsah jednotlivých príspevkov zodpovedajú ich autori. Redakcia si vyhradzuje právo príspevky krátiť, upraviť alebo neuverejniť. Zásadne nezverejňujeme anonymné príspevky!